

วารสาร

รัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom in Political Science and Multi-disciplinary Sciences

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2566
Vol 6 No 1 January-February 2023

ISSN : 2730-2970

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ

Journal of Wisdom the Political Science and Multi-Disciplinary Sciences

กำหนดการเผยแพร่

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาปรัชญา และนิติศาสตร์ ตลอดจนบทความวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ และประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคม กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม และฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บรรณาธิการ

ผศ.(พิเศษ) พล.ต.ท.ดร.สันฐาน ชยนนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.พ.ต.ท.ดร.ไวพจน์ กุลาชัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.ทีฆัมพร พันลึกเดช

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ผศ.ดร.จิรัฐ ชวนชม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ดร.ธวัชดา สุวรรณรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นางสาววาสนา อันป้อม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

นายรามิล จิรัฐพิชชามณู

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขานุการ : นางสาวรุจิรา เนียมหอม ศิลปกรรม : นายลิขิต เก็ดมมงคล
 บรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ
 890/269 ถนน พระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
 10120
<http://so1.tci-thaiko.org/index.php/WPSMS/index>
 E-mail : sunthan.chayanon@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ ปวิสิโก), รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ศิริโรตม์ ภาคสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.พ.ต.ท.ดร.ไวพจน์ กุลาชัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
ดร.ทิฆัมพร พันลึกเดช	มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
พ.ต.อ.ดร.สุริยะ ประกายสาธก	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
เสาวภา ไพทยวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.บารมีบุญ แสงจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.สีปสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.กীরติวรรณ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.ธวัชดา สุวรรณรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.สันหนัญญ์ จักรภัทรวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.องค์อร สงวนญาติ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.จิรัฏฐ์ ชวนชม	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
พล.ต.ต.ดร.ปรีดา สถาวร	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พล.ต.ต.ดร.คมสัน สุขมาก	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พ.ต.อ.ดร.ฤทธิ์ชัย ช่างคำ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ดร.ณัทภิกขพัฒน์ หอมวิจิตรกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
นางสาวจิตาภา บัวใหญ่รักษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการฉบับนี้ เป็นวารสาร ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 มกราคม - มิถุนายน 2564 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากลกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์ เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดเพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการ และเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการสำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 15 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม การสอบถามและการสัมภาษณ์ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะที่ทีมงานทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วนมีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจขอขอบคุณอาจารย์นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการและขอขอบคุณกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.สัญญา ชยพันธ์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ	ก
ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ	ข
บทบรรณาธิการ	ค
การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การพัฒนานโยบายการจัดการศึกษาในยุค ประชาคมอาเซียน	1
นลินี ฦ นคร รักธรรม	
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ ระบบราชการ 4.0	19
พูนลาภ มากบุญ และ นันทินา โชติพิทยานนท์	
รูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย	31
รังษิ ปัตลี วิจิตรา ศรีสอน สันฐาน ชยนนท์ กฤษณะ สินไชย	
ความเป็นโมฆียะของสัญญาทางปกครอง	51
อาชวี หิรัณยะคุปต์	
การพัฒนาการกีฬาแห่งประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเป็น เลิศกีฬาอาชีพของไทยและอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ	67
ศักดิ์ชัย ติตะจारी วิจิตรา ศรีสอน สันฐาน ชยนนท์ เพชรา จารุสกุล	
ความสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับ การสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี	83
ธนวิชญ์ ปรางค์วัฒนานนท์ สหพัฒน์ หอมจันทร์	
รูปแบบภาวะผู้นำของสตรีกับบทบาทการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง	101
นวลนิจ หงส์วิวัฒน์ วิจิตรา ศรีสอน สันฐาน ชยนนท์	

	หน้า
<p>การพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่วมนโยค เยาวเรศ กาฬภักดี วิรัช กาฬภักดี และสุกัญญา หนองกาวิ</p>	123
<p>โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนส่งผลกระทบต่อ พัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม สุพิทักษ์ โตเพ็ง ประสูตร เหลืองสมานกุล ชลดา ศรีสุวรรณ และมธุริน รุจาฉันท</p>	137
<p>แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ประสูตร เหลืองสมานกุล สุพิทักษ์ โตเพ็ง ชลดา ศรีสุวรรณ และสุนทร ผจญ</p>	153
<p>แนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการด้านสวัสดิการ สังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอนคร ชัยศรี จังหวัดนครปฐม ณัฐพล ตั้งมงคลธรรม และ สันฐาน ชยนนท์</p>	167
<p>นวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของ ผู้บริโภค ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รัชনীวรรณ สุจริต ศรีศรินทร์ นรเศรษฐโสภณ ภัสรา สิริกมลศิลป์</p>	193

การบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การพัฒนาโยบายการจัดการศึกษา
ในยุคมประชาคมอาเซียน
Strategic Management for Educational Administration Development
Policy in ASEAN Community

นลินี ณ นคร รักธรรม¹
Nalinee na Nagara Raktham

Received: October 17, 2022 Revised: December 3, 2022 Accepted: February 12, 2022

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอในเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่การพัฒนา นโยบายด้านการศึกษาในยุคมประชาคมอาเซียน เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกประชาคม อาเซียน (ASEAN Community) และได้เพิ่มบทบาทความสำคัญทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก ประเทศไทยจึงเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นสมาชิก ทั้งต้องเผชิญกับ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และที่สำคัญโดยเฉพาะทางด้านนโยบายการศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน จากการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์จึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาทางการจัดการศึกษา ดังนี้ 1. การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 2. การปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาให้สู่ความเป็นสากล 3. การส่งเสริมงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ได้จริงให้เท่าทันในปัจจุบัน ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องมีความพร้อมในการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนร่วมไปกับการจัด การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา และรองรับบทบาททางการศึกษาที่กำลัง เกิดการเปลี่ยนแปลงพลิกโฉมไป การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงยังมีความสำคัญเนื่องจากต้องมีการปรับ แผนกลยุทธ์ด้านการศึกษา และยกระดับศักยภาพของประเทศไทยให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารเชิงกลยุทธ์, การจัดการศึกษา, ประชาคมอาเซียน

¹วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This article has a purpose to state the importance of Strategic Management in terms of Educational Administration Development Policy for Thailand. The content is about important theory of strategic management such as theory from John P. Kotter who has the thought of the status change process and theory from Michael Fullan who talked about the relationship management. It is found that the important policy comprises of 1. Supporting the 21st century learning skills. 2. Improving the quality and standard of education into Internationalization 3. Encouragement of the research that can be applied in practical way. Therefore, Thailand must be ready to become a member of the ASEAN Community along with the education strategic plans to develop the quality of education. The Transforming Strategic Management is essential for Thailand to become Internationalization.

Keywords: Strategic Management, Educational Administration, ASEAN Community

บทนำ (Introduction)

การบริหารในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงหรือยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการของการบริหารจัดการ โดยเน้นที่การสร้างวิสัยทัศน์ สร้างอนาคตในระยะยาวและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของประเทศ ตลอดจนเน้นการสร้างกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จในอนาคต อันประกอบไปด้วยการวางแผนกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การประเมินและควบคุม โดยทุกขั้นตอนเป็นขั้นตอนที่จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งยังต้องมองให้ครอบคลุมรอบด้าน อย่างมีความเป็นสหวิทยาการ(Interdisciplinary) โดยสรุปแล้วบทความนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนานโยบายการจัดการศึกษา (Educational Administration) เพื่อให้มีประสิทธิภาพและสามารถนำพาประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้วยมาตรฐานที่ดี และยกระดับประเทศให้เข้าสู่ระดับสากลเพื่อประโยชน์สูงสุด

การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

จากการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ สามารถแบ่งแนวทางการให้ความหมาย เป็น 3 ประการ ดังนี้ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2552)

ความหมายที่ 1 การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นกระบวนการซึ่งรวมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน 3 ประการ คือ

1) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis) เป็นงานที่ต้องทำไว้ล่วงหน้าและต้องมีการพัฒนา จึงจะเป็นการพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม

2) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ต้องทำไว้ล่วงหน้าให้เป็นแผน ซึ่งได้ผลลัพธ์ คือ กลยุทธ์ที่กำหนด

3) การปฏิบัติตามกลยุทธ์และการควบคุม (Strategy Implementation and Control) เป็นกระบวนการกำหนดแผนการปฏิบัติ การมองเห็นความเป็นไปได้ของกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ให้เป็นจริง

ความหมายที่ 2 เป็นกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management Process) หมายถึง ขั้นตอนการบริหารเพื่อให้บรรลุภารกิจ (Mission) ขององค์กร โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากองค์การ (Stakeholders) ซึ่งเป็นปัจจัยในสถานการณ์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายขององค์การ ประกอบด้วย ลูกค้า (Customer) พนักงาน (Employee) ชุมชนในท้องถิ่น (Community) และผู้ถือหุ้น (Stockholder)

ความหมายที่ 3 อาจกล่าวได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นศาสตร์และศิลป์ในการกำหนด 1.กลยุทธ์ (Strategy Formulation) 2.การปฏิบัติตามกลยุทธ์ (Strategy Implementation) 3.การประเมินผลกลยุทธ์ (Strategy Evaluation)

ดังนั้นการบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกระบวนการในการจัดทำกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานตั้งแต่ระดับเล็กจนถึงระดับประเทศชาติ

สรุปสาระสำคัญของขั้นตอนการจัดการเชิงกลยุทธ์ได้ดังนี้

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการตรวจสอบภารกิจ (Mission) และเป้าหมาย (Goals) แล้วจึงประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดส่วนประกอบ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำงานในองค์กร ขั้นตอนที่สำคัญ คือ การสำรวจอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และผู้ที่มีผลประโยชน์ในบริษัท (Stakeholder) เพื่อพิจารณาผลกระทบ กล่าวคือ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อองค์กร ภารกิจ และความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมาย นั่นคือ การวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT หรือ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อช่วยให้ผู้บริหารประเทศสามารถกำหนดกลยุทธ์ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยการอธิบายถึงจุดแข็ง หรือ S: Organizational Strengths เป็นความสามารถที่จะต้องใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จุดอ่อน หรือ W: Organizational Weaknesses เป็นลักษณะที่ต้องแก้ไข โอกาส หรือ O: Environmental Opportunities เป็นสถานการณ์ซึ่งมีศักยภาพ หรือมีข้อได้เปรียบ ซึ่งช่วยให้บรรลุเป้าหมาย อุปสรรค หรือ T: Environmental Threats เป็นปัญหาวิกฤตที่จะทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย

การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) หรือที่เรียกว่า PEST Analysis คือเครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์แนวโน้มของตลาด และวิเคราะห์ภาพรวมของธุรกิจในอนาคต โดยอาศัยข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกต่างๆ ที่เราไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก็ประกอบไปด้วย P หรือ Politics เป็นปัจจัยทางนโยบายและการเมือง E หรือ Economics เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ S หรือ Social เป็นปัจจัยทางสภาพสังคม และสุดท้าย T หรือ Technology เป็นปัจจัยทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์, 2553)

จากการศึกษาเพิ่มเติม พบว่าทฤษฎีหนึ่งที่ยังมีความสำคัญด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นทฤษฎีของ John P. Kotter (The Stages Change Process) (John P. Kotter, 2012)

ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวถึง 8 ขั้นตอน เพื่อพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึกของความเร่งด่วนที่จะต้องเปลี่ยนแปลง (Establishing a Sense of Urgency) โดยเริ่มจากการสำรวจสภาพการแข่งขันและการค้นหา การหาข้อบกพร่องในเรื่องวิกฤตการณ์ หรือสิ่งที่อาจเป็นวิกฤตการณ์หรือโอกาสที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

2. การก่อตั้งกลุ่มผู้นำในการเปลี่ยนแปลงที่มีพลังอำนาจสูง (Creating the Guiding Coalition) โดยรวบรวมคนขึ้นมากลุ่มหนึ่ง และอำนาจกับคนกลุ่มนั้นมากพอจนสามารถเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงได้และการส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นทีม

3. การสร้างวิสัยทัศน์ (Developing a Vision and Strategy) เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากลยุทธ์เพื่อการบรรลุวิสัยทัศน์

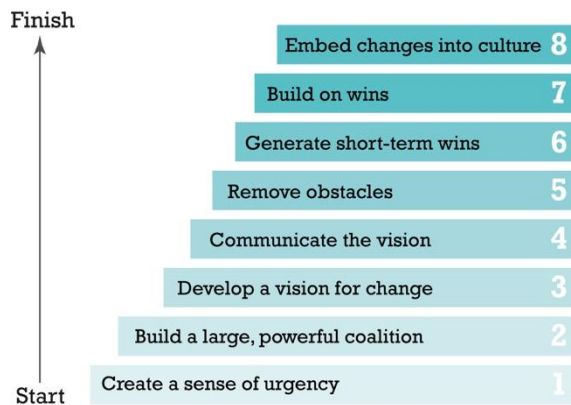
4. การสื่อสารให้ทุกคนได้รับรู้วิสัยทัศน์ (Communicating the Change Vision) โดยใช้ทุกช่องทางที่เป็นไปได้เพื่อการสื่อสารวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ใหม่ไปสู่ทุกคนในองค์กร และทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่โดยใช้กลุ่มที่เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวอย่าง

5. การให้อำนาจในการทำตามวิสัยทัศน์นั้น (Empowering Broad-Based Action) เป็นการกำจัดอุปสรรคการเปลี่ยนแปลง จึงต้องมีการส่งเสริมให้คนกล้ารับความเสี่ยงและให้มีความคิด กิจกรรม และการปฏิบัติที่ไม่เหมือนเดิม

6. การวางแผนและพยายามสร้างความสำเร็จในระยะสั้นให้เกิดขึ้น (Generating Short-Term Wins) เป็นการวางแผน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินงาน รวมทั้งยกย่องและให้รางวัลแก่บุคคลที่มีส่วนในการปรับปรุงผลดังกล่าว

7. การนำการปรับปรุงมาบูรณาการและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ (Consolidating Gains and Producing More Change) ซึ่งต้องใช้ความน่าเชื่อถือเป็นอย่างมาก เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบ โครงสร้าง และนโยบายซึ่งไม่เหมาะสมกับวิสัยทัศน์และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสามารถทำตามวิสัยทัศน์ใหม่ได้

8. การทำให้วิธีการใหม่ๆ ได้กลายเป็นระบบใหม่ขององค์กร (Anchoring New Approaches in the Culture) เป็นกาสร้างความสำเร็จให้ชัดเจนระหว่างพฤติกรรมใหม่และความสำเร็จขององค์กรและยังเป็นการพัฒนาวิธีการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าจะมีการพัฒนาผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง และมีการสืบทอดตำแหน่งผู้นำนั้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 ทฤษฎี The stages change process

ที่มา: <https://www.dreamendstate.com/2021/02/16/john-kotters-8-stages-of-change-management/>

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากการจัดการทางการศึกษาท่ามกลางการจัดการปัญหาในสภาพปัจจุบันจำเป็นต้องมีทฤษฎีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

ทฤษฎีของ Michael Fullan

ไมเคิล ฟูลแลน (Fullan, 2003) ได้ให้แนวคิดความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ควรรู้จักการบริหารความสัมพันธ์ (Relationship Management) ในด้านต่อไปนี้

1. การสร้างแรงบันดาลใจ Inspirational ผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจเป็นผู้ชี้แนะและทำให้คนเห็นตามวิสัยทัศน์ โดยวิธีการที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นทำตามได้เป้าหมายร่วมกัน
2. การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น (Influence) จะเห็นได้ตั้งแต่การรู้ว่าจะใช้วิธีใดในการดึงดูดใจผู้ฟังไปจนถึงรู้ว่าจะต้องดึงบุคคลสำคัญเข้ามาร่วมกลุ่มและรู้จักหว่านล้อมชักจูงและทำให้คนคล้อยตามได้
3. การพัฒนาผู้อื่น (Developing Others) ผู้นำที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาความสามารถของผู้อื่นได้จะแสดงความสนใจอย่างแท้จริง เข้าใจเป้าหมาย จุดแข็งและจุดอ่อนสามารถให้ผลสะท้อนกลับที่สร้างสรรค์และรู้เท่าทันความเป็นไปได้

4. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) ผู้นำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วจะสามารถรู้ได้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ทำทนายสภาพที่เป็นอยู่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแม้จะมีฝ่ายตรงข้ามคอยคัดค้าน มีวิธีการปฏิบัติที่จะเอาชนะอุปสรรคที่ขัดขวางการเปลี่ยนแปลง

5. การบริหารจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) ผู้นำที่สามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งได้ดีคือผู้ที่ทำให้ทุกฝ่ายกล้าแสดงความคิดเห็นของตนเอง เข้าใจมุมมองที่แตกต่างของแต่ละฝ่ายและหาทางออกที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกันได้

6. การสร้างพันธะความผูกพัน (Building Bonds) ผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องรู้จักสร้างสายใยแห่งสายสัมพันธ์ เข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล สร้างความเชื่อถือและความไว้วางใจ รวมทั้งความปรองดองกันภายในองค์กร และกับผู้ร่วมงานจากภายนอกและเครือข่าย

7. การทำงานร่วมกันเป็นทีมและความร่วมมือกัน (Teamwork and Collaboration) ผู้นำที่ดีต้องรู้จักการทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างบรรยากาศของการมีอำนาจระหว่างเพื่อนร่วมงานที่เป็นมิตร เป็นแม่แบบของการให้ความเคารพ การช่วยเหลือกัน และการร่วมมือกัน สามารถชักจูงผู้อื่นให้เข้าร่วมทำงานอย่างกระตือรือร้น

ดังนั้น การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศ ด้วยการมีเป้าหมายที่มีการระบุอย่างชัดเจน สามารถสร้างให้เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับพันธะกิจทางการศึกษา

การจัดการศึกษา (Educational Administration)

จอห์น ดิวอี้ (Dewey, 1965) ผู้เป็นนักปรัชญา นักการศึกษา นักจิตวิทยา ชาวอเมริกัน ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้หลายความหมายด้วยกัน ดังต่อไปนี้

1. การศึกษา คือชีวิต (Education is Life) การศึกษาไม่ใช่การเตรียมตัวเพื่อชีวิตในภายหน้า แต่การศึกษากับชีวิตเป็นของคู่กัน トラบใดที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่ตราบนั้นจะต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมตลอดเวลา

2. การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม (Education is Growth) คนที่ได้รับการศึกษา จะทำให้มีความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความเจริญงอกงามนั้นต้องเป็นไปในทางที่ดี เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม

3. การศึกษา คือ การสร้างเสริมประสบการณ์แก่ชีวิต (Education is Organizing for Experience) เป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะช่วยให้อำนาจการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่สังคมต้องการ

4. การศึกษา คือ กระบวนการทางสังคม (Education is Social Process) เป็นการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมต่าง ๆ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

ดังนั้น จากการศึกษานโยบายของประเทศไทยจึงเห็นว่า รัฐบาลได้วางแผนการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดย กระทรวงศึกษาธิการได้ทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2560 – 2579)

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 13

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ซึ่งจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ

แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ประกอบด้วย 1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงานองค์กร และภาคีทุกภาคส่วน ถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ 2. กรสร้าง ความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำ

และติดตามประเมินผลแผนดังกล่าว 3. การปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ และ 4. การสร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและระดับพื้นที่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

หลักการจัดการศึกษา (Educational Administration)

1. หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กปฐมวัยวัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม โดยไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one Left Behind)

2. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวม กลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้ เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้เป็นพิเศษตามระดับความบกพร่อง นอกจากนี้บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล เพราะบุคคลที่มีความสามารถพิเศษนั้นเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติ อาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้ และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน

แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ที่ครอบคลุมการดูแลและพัฒนาบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียม

3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เท่าทันและเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ ที่เป็นความพอดี ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นอย่างรอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อวางแผนและใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต

4. หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายสนองความต้องการของแต่ละบุคคล และสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยทุกภาคส่วนจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศและจึงมีการทำความร่วมมือจากประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อการสร้างแนวทางให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษา ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค และต่อมาได้ก่อกำเนิดมาเป็นประชาคมอาเซียน หรือ ASEAN Community

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อ 8 สิงหาคม 2510 โดยมีประเทศผู้ก่อตั้งแรกเริ่ม 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ

ไทย จากนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อ 7 ต.ค. 2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community)
2. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community)
3. ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community)

ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียน รวม 10 ประเทศได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน (เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์, 2556) เสาหลักทางด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) ได้ให้ความสำคัญทางด้านการศึกษาของทุกประเทศในอาเซียน

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนมีแนวทางสำคัญ คือ ความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ผ่านกิจกรรมความร่วมมือที่ให้ความสำคัญกับประชาชน ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนขับเคลื่อนโดยการดำเนินการตาม วิสัยทัศน์ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ปี ค.ศ. 2025 (ASEAN Socio-Cultural Community Vision 2025) ซึ่งมุ่งให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและประชาชนได้รับประโยชน์ รวมทั้งทุกคนมีส่วนร่วม มีความยั่งยืน แข็งแกร่ง และพลวัตภายในปี ค.ศ. 2025 และแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ปี ค.ศ. 2016-2025 (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint 2016-2025) ซึ่งเป็นทั้งยุทธศาสตร์และกลไกการวางแผนการทำงานของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีคุณลักษณะ 5 ข้อ ได้แก่ 1. มีปฏิสัมพันธ์และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน 2. ความครอบคลุม 3. ความยั่งยืน 4. ภูมิคุ้มกัน และ 5. มีพลวัต (ไตรรัตน์ ยืนยง, 2558)

ดังนั้นกรอบความร่วมมือภายใต้เสาประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย 15 สาขา ดังนี้ การศึกษา กีฬา วัฒนธรรมและศิลปะ สารสนเทศ แรงงาน เยาวชน สตรี เด็ก ราชการพลเรือน สวัสดิการสังคมและการพัฒนา การพัฒนาชนบทและการขจัดความยากจน สาธารณสุข การจัดการภัยพิบัติ มลพิษจากหมอกควันข้ามแดน และสิ่งแวดล้อม (สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ, 2019)

ภาพรวมการศึกษาในประชาคมอาเซียน

ความร่วมมือด้านการศึกษามีความคืบหน้าในประเด็นที่สำคัญ อาทิ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่ตกหล่น ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของไทย โดยที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 28 - 29 ระหว่างวันที่ 6 - 8 กันยายน ค.ศ. 2016 ที่เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ให้การรับรองปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยเรื่องดังกล่าว (ASEAN Declaration on Strengthening Education for Out-of-School Children and Youth) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับภูมิภาค โดยการพัฒนาโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกันทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งไทยจะผลักดันการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนดังกล่าวในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน ปี 2562 ต่อไป โดยมีแผนที่จะเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมระดับภูมิภาคเพื่อขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าว เช่น การประชุมคณะทำงาน และการประชุมนานาชาติ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยในอาเซียน อาเซียนได้จัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ขึ้น ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีกิจกรรมหลัก อาทิ การให้ทุนการศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม การเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ตรงให้กับเยาวชน นิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสมาชิก การเสริมสร้างความร่วมมือด้านการวิจัย การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและระบบการถ่ายโอนหน่วยกิตของอาเซียน โดยไทยจะผลักดันการยกระดับเครือข่ายดังกล่าวให้เป็นกลไกสำคัญของอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการอุดมศึกษาในช่วงที่ไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนในปี 2562 ด้วย (ธีระ นุชเปี่ยม, 2557)

การจัดระบบการศึกษาในประเทศไทย จึงต้องมีการจัดการให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อระบบการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งได้ร่วมกันดำเนินการหาแนวทางในเชิงนโยบาย เพื่อยกระดับความเป็นสากลของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นจึงเสนอแนวทางเชิงนโยบายที่สำคัญ เพื่อการพัฒนาทางการจัดการการศึกษา มีดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (The 21st century learning skills)
2. การปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สู่ความเป็นสากล (Improving the quality and standard of education into Internationalization)

3. การส่งเสริมงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ได้จริงให้เท่าทันในปัจจุบัน (Encouragement of the research that can be applied in practical way)

แนวทางที่ 1 การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมทักษะเหล่านี้ เพื่อให้ก้าวทันกระแสโลกาภิวัตน์ Globalization คือการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนและคนยุคใหม่ควรมีความรู้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้ มีการเสริมสร้าง ความอยากรู้อยากเห็นและการมีจินตนาการ (Curiosity and Imagination) ผู้เรียนจะต้องสนใจสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีจินตนาการเพื่อให้เกิดทักษะ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา สามารถแยกแยะและมีวิจารณ์ญาณควบคู่ไปกับการแก้ปัญหาที่มี เหตุผล และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม ทั้งนี้ ในศตวรรษที่ 21 จะเกิด การเปลี่ยนแปลงขึ้นในทุกด้านรวมทั้งเกิดการคิดสิ่งใหม่ๆ หรือปรับเปลี่ยนสิ่งเดิมให้มีความหมายขึ้น และสิ่งนั้นจะเรียกว่านวัตกรรมที่เป็นผลผลิตจากความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง (Innovation) สิ่งนี้ควร ได้รับการพิจารณาเพื่อให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ควรเป็นการพัฒนาการสื่อสาร และ ความร่วมมือระหว่างกัน เพราะผู้คนมีการศึกษาในรูปแบบใหม่ๆ พัฒนาการคิดทั้งในเชิงธุรกิจหรือใน เชิงการศึกษาทักษะเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการทำงานในด้านต่างๆ และสามารถรับกับ การเปลี่ยนแปลงในเชิงธุรกิจได้มากขึ้น ในยุคประชาคมอาเซียนจึงต้องมีการพัฒนาการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาแนวทางโลกาภิวัตน์ (Cross Cultural Awareness)

แนวทางที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาแบบก้าวกระโดดให้กับ คณาจารย์ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา (Progressive Education)

การศึกษาที่มีการพัฒนาไปในลักษณะก้าวกระโดด คือไม่หยุดนิ่งโดยรวมทั้งวิชาการและ ระบบการเรียนการสอน ซึ่งควรมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของบุคลากรทางการศึกษา เป็นเรื่อง ที่เร่งด่วนที่ควรจะต้องมีการปรับปรุงระบบการผลิต ซึ่งในที่นี้เป็นผู้สอน (Coaching) และบุคลากร ทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการคัดกรองคนที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู อาจารย์ เลือกรองคนดีและเก่งเพื่อการมุ่งส่งเสริมและพัฒนาสถาบันที่ผลิตบุคลากรทางด้านนี้ให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการวางแผนการผลิตและพัฒนาผู้สอนอย่างเป็นระบบให้สอดคล้องกับการจัด การศึกษาในทุกๆ ระดับและทุกประเภทรวมถึงส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถเข้ามาเป็นผู้สอนเพิ่มเติม เพื่อเป็นการเติมเต็มความรู้ด้านอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังควรมีการสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ โดยจัดหาทุนให้กับคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้ไปศึกษาและอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจะมีความเข้าใจทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งกันและกันได้อย่างดี สิ่งสำคัญอีกประการคือ การสร้างขวัญและกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ ปรับปรุงระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน การสนับสนุนการทำตำแหน่งทางวิชาการ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนสวัสดิการ สิทธิประโยชน์และความมั่นคงในวิชาชีพนี้ อีกทั้งควรมีการฟื้นฟูศรัทธาของวิชาชีพการเป็นครู การเป็นผู้สอนมีการยกย่องและเชิดชูและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ รวมถึงระบบการประกันคุณภาพและรับรองคุณภาพมาตรฐานในด้านต่างๆ

2.2 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานผู้เรียน ควรได้รับการพัฒนาและศึกษาด้วยการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ทันสมัย การวัดและประเมินผลและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีความทันสมัย การสร้างตำราเรียนที่มีคุณภาพการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นเพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและให้มีมาตรฐาน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความทันสมัยให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

2.3 การเร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรยกระดับคุณภาพหรือมาตรฐานสถานศึกษาทุกประเภทให้เท่าเทียมกัน ในระดับโรงเรียนควรมีการสร้างโรงเรียนคลี่คลายและโรงเรียนคู่พัฒนาร่วม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ส่วนในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในสถานศึกษาเอกชนควรมีความร่วมมือระหว่างกันให้มากยิ่งขึ้น ความร่วมมือนี้อาจเป็นความร่วมมือภายในประเทศไทย และระหว่างประเทศไทยและประเทศในอาเซียน

2.4 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นพลเมืองในระบบการศึกษาอย่างเข้มข้นด้วยการสร้างการเมืองการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีความภูมิใจในความเป็นไทย ทั้งนี้ผู้สอนควรจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม มีการศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตร ให้มีการศึกษาด้านพลเมืองแบบบูรณาการการเรียนรู้อันหลากหลาย ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต ศิลปวัฒนธรรมความเป็นไทย ควรมีการจัดการเชิงปฏิบัติเพื่อปลูกฝังความมีวินัยและความสามัคคี สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักที่สุดไปสู่สถาบันศาสนาและสถาบันทางการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างสมบูรณ์

แนวทางที่ 3 การส่งเสริมการวิจัยที่จำเป็นและเร่งด่วน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่

3.1 การส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนา สร้างองค์ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาสังคมที่จำเป็นและมีความเร่งด่วน โดยมีการสร้างกลไกการวิจัยและ ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมระหว่างภาคธุรกิจกับสถาบันการศึกษา ส่งเสริมการ วิจัยและพัฒนาในระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศ พัฒนามหาวิทยาลัยให้มีศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนาขั้นสูง สนับสนุนการจัดตั้ง ศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันการศึกษาและพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ เพื่อเป็นหน่วยวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ

3.2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างหน่วยงานทั้งใน และต่างประเทศ ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ครู คณาจารย์ในสถาบันการศึกษา ดำเนินการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สนับสนุนการสร้าง ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการสร้างงานวิจัยเชิงพาณิชย์ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัย มี การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เสนอผลงานวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

3.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดย ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานดำเนินการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ นำไปสู่การเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ พัฒนาระบบจัดเก็บ รวบรวม ข้อมูลองค์ความรู้ และการให้บริการทางวิชาการหรือ เผยแพร่องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่สาธารณชน สนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มี อยู่ในบุคคลให้เป็นองค์ความรู้ขององค์กรหรือหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

3.4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย มีการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย สร้าง เครือข่ายนักวิจัย ส่งเสริมการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการ กำหนดทิศทางการวิจัยที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ใหม่และสนับสนุนการนำองค์ความรู้ จากการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ในการพัฒนาสังคม

3.5 การส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้ความรู้และจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญา สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาทาง การศึกษา สนับสนุนให้บุคลากร หน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันการศึกษาจดทะเบียนคุ้มครอง ผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่

3.6 การพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา มีการพัฒนาการศึกษา ให้เข้าถึงระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่สมัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

พัฒนาบทรฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาให้เป็นเอกภาพมีมาตรฐานเดียวกัน โดยเชื่อมโยงข้อมูล การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภททางการศึกษา การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมา ใช้พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ จัดให้มีศูนย์กลางในการ จัดเก็บรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย

บทสรุป (Conclusion)

การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) คือ กระบวนการในการจัดทำกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรระดับเล็ก ไปถึงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการองค์กรที่เน้นการสร้างอนาคตในระยะยาว และวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายใน เน้นกลยุทธ์เพื่อความสำเร็จ

ในบทความนี้ยังได้เสนอทฤษฎีที่สำคัญของ John P. Kotter การนำเพื่อให้เกิดความ เปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 1. การสร้างจิตสำนึกของความเร่งด่วนที่จะเปลี่ยนแปลง 2. ก่อตั้งกลุ่ม ของผู้นำในการเปลี่ยนแปลงที่มีพลังอำนาจสูง 3. สร้างวิสัยทัศน์ 4. การสื่อสารให้ทุกคนรับรู้ถึง วิสัยทัศน์ 5. การให้อำนาจในการทำตามวิสัยทัศน์นั้น 6. การวางแผนและพยายามสร้างความสำเร็จ ในระยะสั้น 7. การนำมาปรับปรุงบูรณาการและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ 8. การทำให้วิธีการ ใหม่ๆ ได้กลายเป็นระบบใหม่ขององค์กร และทฤษฎีที่สำคัญของ Michael Fullan ซึ่งเป็นการ นำเสนอการเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำภายใต้การขับเคลื่อน ประกอบไปด้วย 1. การสร้างแรงบันดาลใจ 2. การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น 3. การพัฒนาผู้อื่น 4. การเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลง 5. การบริหารจัดการ ความขัดแย้ง 6. การสร้างพันธมิตรความผูกพัน 7. การทำงานร่วมกันเป็นทีม

รวมทั้งได้มีการเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญเพื่อการพัฒนาทางการจัดการศึกษาของประเทศไทย ยุคประชาคมอาเซียน สรุปได้ดังนี้

1. การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 เหล่านี้ เพื่อให้ก้าวทันกระแส โลกาภิวัตน์ Globalization คือการพัฒนาทักษะทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนและคน ยุคใหม่ควรจะมีความรู้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง ซึ่งจะ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในทุกด้านรวมทั้งเกิดการคิดสิ่งใหม่ๆหรือปรับเปลี่ยนสิ่งเดิมให้ดีขึ้น และ สิ่งนั้นจะเป็นนวัตกรรมที่เป็นผลผลิตจากความคิดสร้างสรรค์ (Innovation)

2. การปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สู่ความเป็นสากล การพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาแบบก้าวกระโดดให้กับคณาจารย์ผู้เรียนและบุคลากรทางการ ศึกษา (Progressive Education) ควรมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ การพัฒนาคุณภาพและ

มาตรฐานของบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและมาตรฐานผู้เรียน การเร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมืองในระบบการศึกษา

3. การส่งเสริมงานวิจัยที่สามารถนำมาใช้ได้จริงให้เท่าทันในปัจจุบัน การส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาวิจัยกับองค์กร หน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย การส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้ความรู้และจดทะเบียนคุ้มครองทรัพย์สินทาง ปัญญา การพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

ดังนั้นการบริหารเชิงนโยบายด้วยการบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกระบวนการของการบริหารจัดการที่จะนำพาประเทศก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างโดดเด่น ด้วยแนวทางการ ดำเนินนโยบายทางด้านการจัดการศึกษาทั้ง 3 แนวทาง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการทาง การศึกษาของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). **การคิดเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ไตรรัตน์ ยืนยง. (2558). **รอบรู้เรื่องประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1977) จำกัด.
- ธีระ นุชเปี่ยม. (2557). **เรียนรู้สู่อาเซียน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมชาย ทัศนวิวัฒน์. (2552). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์กรุ๊ป.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555 - 2559**.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐- ๒๕๗๙**. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติ. (2019). **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2565 จาก <https://asean2019.go.th/th/abouts/ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม/>.
- Donald E. Weatherbee. (2556). **อาเซียน:ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. แปลโดย เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. กรุงเทพฯ: แสงดาว จำกัด.
- Dewey, J. (1965). **The School and Society**. University of Chicago Press, Chicago.
- Fullan, M. (2014). **The principal: Three keys for maximizing impact**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Fullan, M. (2015). **The New Meaning of Educational Change**. 5th ed. New York: Teachers College Press
- Fullan, M., & Stiegel Bauer, S. (1995). **The New Meaning of Education Change**. 2nd ed. London: Cassell.
- Hoy.W.K. & C.G. Miskel. (2005). **Education Administration: Theory, Research, and Practice**. (7thed.) New York: Random House.
- Kotter, John P. (1995). **Leading Change: Why Transformation Efforts Fail**, Harvard Business Review
- Kotter, John P. (2012). **Leading Change**, Harvard Business Review Press.

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ระบบราชการ 4.0
Factors Affecting Quality Development of the Office of
the Permanent Secretary, Ministry of Education Towards
Government 4.0

พูนลาภ มากบุญ¹ และ นัทนิชา โชติพิทยานนท์²

Poonlarp Makboon and Natnicha Chotpittayanon

Received: January 17, 2023 Revised: February 25, 2023 Accepted: March 10, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ระบบราชการ 4.0 และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 213 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณค่าการพัฒนางานองค์กร การมีส่วนร่วมในการทำงาน และประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ระบบราชการ 4.0 คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเข้ารับการอบรมการใช้

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s64563809005@ssru.ac.th

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: natnicha.ch@ssru.ac.th

เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ต้องใช้เทคโนโลยี การกำหนดกลยุทธ์ควรขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริงมากขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการบางคนไม่เคยเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองเลย

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ระบบราชการ 4.0

Abstract

This research article has objectives: 1) to study factors affecting the quality development of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education towards the government 4.0, and 2) to propose guidelines for quality development of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education towards the bureaucracy 4.0. This is a quantitative research with a group of 213 samples and the data were analyzed by descriptive analytical statistics. The results showed that 1) the overall value of organization development, work participation, and work efficiency of personnel under the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education were at a high level. The proposed guidelines for improving the quality of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education towards the government 4.0 were to promote and support the personnel under the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education to attend training on the use of new technology in order to increase the efficiency of operations that requires technology. The determination of strategy should be based on the environment more authentically, and the budget should be sufficiently allocated for personnel development since some operational officers have never attended any self-development training.

Keywords: Quality development, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, bureaucracy 4.0

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ และมาตรา 162 กำหนดว่า เมื่อรัฐบาลใหม่เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาและต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2579) เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ โดยยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวได้วางวิสัยทัศน์ คือ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะใช้โมเดลขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 โดยมีฐานคิดหลักคือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้น ระบบราชการจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสอดคล้องกับบริบทที่จะเกิดขึ้นจากประเทศไทย 4.0 โดยภาครัฐหรือระบบราชการจะต้องทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และสามารถเป็นที่ไว้วางใจและเป็นพึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง กล่าวคือภาครัฐต้องปรับตัวและต้องพลิกโฉมเข้าสู่ยุคดิจิทัล ยุกระดับประสิทธิภาพภาครัฐสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสนองความต้องการของประชาชน และอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจในยุคดิจิทัลท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและไม่สามารถคาดเดาได้ ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องมุ่งเน้นความคล่องตัวเพื่อขับเคลื่อนภารกิจพิเศษ (Agenda-based) และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาพลิกโฉมหน่วยงานสู่ระบบราชการ 4.0 (Government 4.0 หรือ Gov. 4.0)

จากแนวคิดของการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 เพื่อให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงและการเป็นประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น ระบบราชการไทยจะต้องมีการปฏิรูปขนานใหญ่ด้วยการปรับเปลี่ยนแนวคิดวางระบบและวิธีการทำงานใหม่ โดยยึดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารงานภาครัฐหรือหลักบริหารราชการแผ่นดินที่ดีเพื่อให้

สามารถเป็นที่ไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับของประชาชนได้อย่างแท้จริง หน่วยงานภาครัฐต้องบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลตามกรอบแนวทางการปฏิรูประบบราชการ 4.0 ที่สำนักงาน ก.พ.ร. ได้จัดทำไว้ คือ 1. ระบบราชการที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open & Connected Government) 2. ระบบราชการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Government) 3. หน่วยงานของรัฐมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & High Performance Government) ทั้งนี้ ความสำเร็จของการพัฒนาไปสู่ระบบราชการ 4.0 ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ คือการสร้างนวัตกรรม (Innovation) บนพื้นฐานของการสานพลังความร่วมมือกัน (Collaboration) ระหว่างภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ในสังคม รวมทั้งใช้ประโยชน์จากความเป็นระบบดิจิทัล (Digitalization) ในการคิดค้นและแสวงหาหนทางหรือวิธีการใหม่ๆ เพื่อทำการปรับปรุงและออกแบบนโยบายสาธารณะและการจัดบริการสาธารณะให้สามารถตอบโจทย์ความท้าทายของประเทศหรือตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชนที่แปรผันไปตามสภาพแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีคุณภาพ ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทุกอุปกรณ์และช่องทาง ได้อย่างมั่นคงปลอดภัยและประหยัด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ม.ป.ป., หน้า 3-4)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้พัฒนาเครื่องมือประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 PMQA 4.0 เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาการประเมินสถานะของตนประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 จึงเปรียบเสมือนกลไกหนึ่งที่ทำให้หน่วยงานได้มีการวิเคราะห์ถึงช่องว่างและโอกาสในการพัฒนา โดยเป็นการประเมินระบบบริหารของหน่วยงานภาครัฐในเชิงบูรณาการมีการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ของหน่วยงานกับเป้าหมายและทิศทางของการพัฒนาประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐสามารถประเมินสถานะของการเป็นระบบราชการ 4.0 ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำผลจากการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนพัฒนาองค์การแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน อันจะนำไปสู่การยกระดับของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นระบบราชการ 4.0 ต่อไป

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจ อำนวยการหน้าที่ในการ 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล 2) ส่งเสริม

สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมหรือจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ประชาชน 3) พัฒนาการศึกษาระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ประชาชนมีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งระบบบริหารงานบุคคล พัฒนาและสร้างความก้าวหน้าของข้าราชการ ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา 5) พัฒนาและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทและภารกิจสำคัญในการนำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการบริหารงานภาครัฐ และมีความจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีการนำเครื่องมือ PMQA มาใช้ในการพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ส่งผลให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการผ่านเกณฑ์การประเมินสถานะการเป็นระบบราชการ 4.0 (PMQA 4.0) ประจำปี พ.ศ. 2565 ในขั้นตอนการประเมินตนเอง (Self – Assessment) แล้ว มีผลการประเมินจากผู้ตรวจภายนอก เท่ากับ 405.62 คะแนน และต้องดำเนินการตามแนวทางของสำนักงาน ก.พ.ร. ที่กำหนดในขั้นตอนต่อไปคือ การจัดทำรายงานรายงานผลการดำเนินการพัฒนาองค์การสู่ระบบราชการ 4.0 (Application Report) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) การพัฒนาองค์การมีส่วนร่วมในงาน ประสิทธิภาพการทำงาน ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง) เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ อันจะนำไปสู่การยกระดับหน่วยงานสู่ระบบราชการ 4.0 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

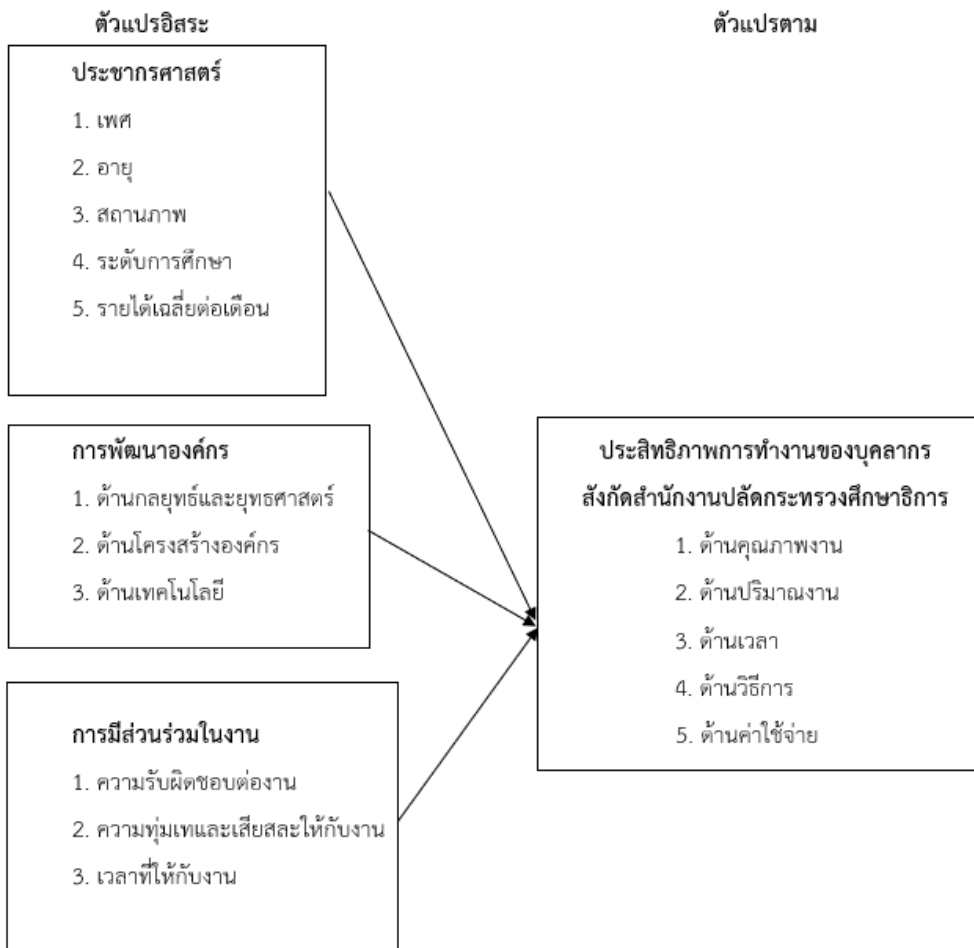
1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงาน การมีส่วนร่วมในงาน การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 บทความวารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ กฎหมาย ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ สู่ระบบราชการ 4.0 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง)

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง)

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนกลาง)

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ได้แก่ วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ถึง วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 ซึ่งมีตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ตามกรอบแนวคิดการวิจัยภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน มีค่า IOC สูงกว่า 0.60 และการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยการทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.90 ถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง (Cronbach, 1990) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็นโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ด้วยวิธีการสุ่มอย่าง

ง่าย (May, 1997 :18) โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (นราศรี ไววนิชกุล, 2552, หน้า 91) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 213 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเตรียมแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 213 ตัวอย่างส่งจดหมายถึงบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการเก็บข้อมูล โดยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistic) โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม และลักษณะการแจกแจงของตัวแปร 2) ทำการวิเคราะห์ระดับปัจจัยโดยการมีเกณฑ์การกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการวัดข้อมูลเป็นหน่วยเดียวกันมีค่าของระดับคะแนนตามมาตรวัดจิตพิสัยด้วยมาตรวัด Likert scale 5 ระดับ (Likert, 1932, pp. 44-53) การแปลความหมายพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981)

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในงาน และการพัฒนาองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 ได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเข้ารับ การอบรมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การศึกษาศาสตร์ของผู้บริหารควรวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริงมากขึ้น

และควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานบางคนไม่เคยเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในงาน และการพัฒนาองค์กรของบุคลากรสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 ตามลำดับส่งผลถึงประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐพล ศรีธรรมา และ เกวลิน ศิลพิพัฒน์ (2560) ประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงามอยู่ในระดับสูง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขาพระงามมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

2. การส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเข้ารับการอบรมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และการศึกษาศาสตร์ของผู้บริหารควรวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริงมากขึ้น เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล จิตรเอื้อ เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และ นลินณัฐ ดีสวัสดิ์ (2560) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์การองค์การแห่งการเรียนรู้และภาวะผู้นำที่จะพ้ององค์การไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำองค์การแห่งการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

- 1) การมีวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน
- 2) การสร้างพันธกิจขององค์การแห่งการเรียนรู้
- 3) การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

4) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

3. ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานบางคนไม่เคยเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการสู่ระบบราชการ 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์ กัมปนาท บริบูรณ์ วิกร ตันทวุฒโต และอดุลย์ ศุภานัท (2560) ที่กล่าวว่า ระดับปัญหาการจัดสรรงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง (ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.06 จากระดับคะแนนความรุนแรงมากที่สุดคือ 5.00) เมื่อจำแนกปัญหาออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ปัญหาที่พบเรียงตามคะแนน ได้แก่ 1) ความสอดคล้องของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรกับนโยบายการศึกษา 2) ความเหมาะสมของกฎ ระเบียบ ข้อบังคับการเบิกจ่ายงบประมาณ 3) ความพอเพียงของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการบริหารการศึกษา 4) ความตรงต่อเวลาของงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ตามลำดับ

องค์ความรู้จากการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 จำเป็นต้องส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเข้ารับการอบรมการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การคิดยุทธศาสตร์ของผู้บริหารควรวิเคราะห์จากสภาพแวดล้อมอย่างแท้จริงมากขึ้น และควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานบางคนไม่เคยเข้ารับการอบรมพัฒนาตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในงาน และการพัฒนาองค์กรของบุคลากรในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงาน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 ดังนั้น การส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร จะเป็นปัจจัยที่จะทำให้องค์กรได้ยกระดับ สู่ระบบราชการ 4.0

2. ข้อเสนอแนะการปฏิบัติ

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในปัจจุบันที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0

2) ควรมีการศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่อาจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สู่ระบบราชการ 4.0 นอกเหนือจากเรื่องเทคโนโลยี ยุทธศาสตร์ และงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง (References)

- เขตต์ เลิศวิวัฒน์พงษ์, กัมปนาท บริบูรณ์, วิกร ตัณฑวุฑฒ, และอดุลย์ ศุภันท์. (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบของประเทศ ไทย, *Veridian E - Journal*, 10(3), หน้า 2311.
- นราศรี ไววนิชกุล. (2552). **ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- นฤมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิ และนลินันธุ์ ตีสวัสดิ์. (2560). บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2560.
- รัฐพล ศรีธรรมมา และเกวลิน ศิลพิพัฒน์. (2560). **การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพ การจัดการขยะของเทศบาล ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี**. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ม.ป.ป.). **คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐใน การเป็นระบบราชการ 4.0**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). **ผลการประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0**, สืบค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2565. จาก <http://www.opdc.go.th>.
- Best, J. W. (1981). **Research in Education (4th ed.)**. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.)**. New York: Harper Collins Publishers.
- Likert, R. (1932). A Technique for the measurement of attitudes. **Archives of Psychology**, pp. 140, 44-53.
- May. (1997). **How Multinational and National Firms Compete: A Case study of the Hospitality Industry**. New York : Advanced printing. The Free Press.

รูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย

Development Model for the Liberalization of Marijuana in Thailand

รังษี ปัตลี¹ วิจิตรา ศรีสอน² สันฐาน ชยนนท์³ กฤษณะ สินไชย⁴

Rangsee Patlee¹ Wijitra Srison² Sunthan Chayanon³ and Krissana Sinchai

Received: December 1, 2022 Revised: February 19, 2023

Accepted: February 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและปัญหาในการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย 2) วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย และ 3) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 คน ตรวจสอบแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. บริบทและปัญหาในการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย แยกเป็น 1.1) ด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติยังขาดความพร้อม 1.2) ด้านการควบคุมความสำเร็จของนโยบาย ขาดแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการสำหรับควบคุมติดตาม 1.3) ด้านความร่วมมือและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ภาครัฐต้องให้ความรู้ที่ชัดเจน 1.4) ด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นปฏิสัมพันธ์ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง และ 1.5) ด้านความสนับสนุน

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Doctor of Political Science, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat
University, E-mail : rpatlee@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and
Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail : wijitra.sr@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and
Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail : sunthan.ch@ssru.ac.th

⁴ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and
Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail : krissanasinchai@gmail.com

และความผูกพันขององค์กร หรือบุคคลสำคัญในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขาดการบูรณาการการทำงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 2. จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย พบว่า วิธีใช้จุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุด เป็นเรื่องการรวมศูนย์อำนาจ กำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน วิธีการใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรคเป็นการสนับสนุนงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างทั่วถึง การลดจุดอ่อนเพื่อเพิ่มโอกาส คือ การมีศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จที่เดียวจะลดขั้นตอนและเอกสารในการอนุญาต และการลดจุดอ่อนหลีกเลี่ยงภาวะเป็นอุปสรรค ภาครัฐสร้างความโปร่งใสและเสมอภาค เร่งสร้างความพร้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนสัมพันธ์กัน 3. รูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทยใช้รูปแบบ PASEP ได้แก่ 3.1) ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายควรครอบคลุมด้านการแพทย์, เศรษฐกิจ และสันติภาพแบบพื้นที่เฉพาะ 3.2) ด้านภารกิจและมอบหมายงาน จัดให้มีหน่วยงานกลางสื่อสารและสร้างความชัดเจน 3.3) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ปรับปรุงมาตรฐาน หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติเป็นรูปแบบเดียวกัน 3.4) ด้านการวัดผล มีการวัดผล, ประเมิน, ทบทวน, แก้ไขปรับปรุง และสื่อสารข้อมูลผลลัพธ์ และ 3.5) ด้านมาตรการให้คุณให้โทษ มีกฎหมายควบคุม, สื่อสารการให้คุณให้โทษ มุ่งลดทอนความเป็นอาชญากรรม

คำสำคัญ : กัญชา, การเปิดเสรี, การพัฒนา

Abstract

The purposes of research were 1) study on contexts and problems in the implementation of marijuana liberalization policy in Thailand 2) Analysis of weaknesses, strengths, opportunities and threats for the development of marijuana liberalization in Thailand; and 3) Present, the development model for liberalization of marijuana in Thailand. This study is a qualitative research that using research tools are focus group discussion, documentary study and in-depth interview with 22 key informants. Obtained information checked with triangulation technique and analyzed by content analysis. The research results revealed that 1. For contexts and problem of marijuana liberalization policy in

Thailand found that 1.1) The competency of agencies that implement the policy still lacks readiness. 1.2) Regarding the success of the policy, there was lack of clarity in the master plan and action plan for control and monitoring. 1.3) As for the cooperation and resistance to changes, The government agencies must clearly communicate knowledge to stakeholders. 1.4) Concerning of power and relations with other relevant organization, it was found to be on overly interactive political environments.1.5) For the support and engagement of important organizations or individuals in the policy implementation process, that there was a lack of support and integration of relevant government agencies. 2. For weaknesses, strengths, opportunities and threats for development of marijuana liberalization in Thailand, found that using strengths to create opportunities are centralization, and the setting up policies and guidelines in the same directions. In addition, strengths are also used for avoiding the threats, which support the budget and communicate knowledge thoroughly. There is also the decrease of weaknesses for increasing opportunities, which is the availability of one-stop service center to cut steps and documents needed for permission. Finally, the minimizing weaknesses for avoiding the threats is the governmental creates transparency, equality, and clear control laws. 3. Development model for the liberalization of marijuana in Thailand, by using PASEP model that comprises of 3.1) The objective of policy, that should cover medical purpose, economic and recreational for specific areas (Sand box). 3.2) Tasks and assignments, the central agency must be established to communicate and clarify the same information. 3.3) Operation standard, have been improved the standards and guidelines to be the same format (platform). 3.4) In term of evaluation, there are measurements, assessments, reviews, improvements and corrections. Communicate results to stakeholders. 3.5) For punishment, legislation is issued to control, perform communicate all punishment, Aiming to decriminalization.

Keywords: marijuana, liberalization, development

บทนำ (Introduction)

นโยบายกัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทยจะทำให้เกิดการเชื่อมต่อกันระหว่างระบบการแพทย์แผนปัจจุบันและระบบการแพทย์แผนไทยมากขึ้น จากแต่เดิมที่สองระบบนี้ไม่ได้เชื่อมต่อกันเป็นเพียงผู้ป่วยเท่านั้นที่จะเลือกใช้บริการใดตามแต่ความเชื่อและข้อมูลที่ได้รับ หลังจากมีนโยบายกัญชาทางการแพทย์นี้ผู้ป่วยจะรับบริการทั้งสองระบบมากขึ้น จะได้รับยาจากทั้งสองระบบมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการหารือการออกแบบภาพรวมทั้งระบบว่าผู้ป่วยมีทางเลือกอะไรบ้าง ทางเลือกใดมีข้อดีข้อเสียอย่างไร การออกแบบอย่างเป็นระบบ แทนการปล่อยให้ผู้ป่วยไปวิ่งหาบริการตามยถากรรม ซึ่งในที่สุดจะเกิดเป็นความขัดแย้งของระบบทั้งสองระบบด้วยว่าจะมีมวลชนที่ขึ้นขอบศรัทธาและได้ประโยชน์จากการบำบัดของแต่ละระบบอยู่จริง (พัฒนากรณ์ ดอนตัมไพร์ และคณะ, 2564, น. 193) อีกทั้ง นโยบายกัญชาทางการแพทย์เป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย การสร้างและใช้ความรู้สนับสนุนการพัฒนาจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมาก ดีกว่าปล่อยให้ระบบใหม่ดำเนินไปอย่างไม่มีความรู้และไม่สร้างความรู้แล้วค่อยมาแก้ปัญหาภายหลัง การวิจัยคือการหาความรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้เช่น กัญชารูปแบบใดส่วนผสมอย่างไร เหมาะกับโรคหรืออาการอะไร ยาที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยได้ผลหรือไม่อย่างไร ระบบการเฝ้าระวังคือ การจัดระบบให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะทำให้ทราบได้ว่าสถานการณ์ต่าง ๆ นั้นเป็นอย่างไร เช่น ผู้ป่วยที่ควรได้รับกัญชาทางการแพทย์ ได้รับจริงหรือไม่ เพียงใด ประชาชนและเยาวชนที่ไม่ควรเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์เข้าถึงและนำไปใช้ผิด ๆ เพื่อความบันเทิงจริงหรือไม่ เพียงใด เกิดอุบัติเหตุจากการเมากัญชาทางการแพทย์จริงหรือไม่ เพียงใด เกิดการแพร่ระบาดของกัญชาเพื่อความบันเทิงและการใช้ยาเสพติด อันเป็นผลจากนโยบายกัญชาทางการแพทย์จริงหรือไม่ เพียงใด รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องลงทุนอย่างเพียงพอต่อการจัดให้มีระบบการวิจัยและเฝ้าระวังเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์เป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย คือ ต้องทำให้เกิดขึ้นให้ได้ เพื่อสร้างการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาและนโยบายต่อไป (บัณฑิต ศรีไพศาล, 2562, น. 758)

สำหรับประเทศไทยควรเปิดกว้างให้มีการใช้โดยผู้ให้บริการหรือการรักษาตนเองโดยวางระบบต่าง ๆ ให้ครอบคลุมตั้งแต่ผลิต ปลูก แจกจ่าย ใช้ รวมถึงควบคุมโฆษณากำกับให้ครบถ้วน ต้องมีระบบป้องกันการผูกขาดสิทธิบัตร และป้องกันการใช้ที่ไม่ถูกต้อง และได้ให้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย คือ 1) รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยกัญชากลาง โดยให้ครอบคลุมทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ปลูก แปรรูป ขนส่ง จำหน่าย และการใช้ 2) กระทรวงสาธารณสุขควรมีระบบการรักษาด้วยกัญชาทางการแพทย์ให้เหมาะสมกับบริบทของไทย มีการอนุญาตให้ใช้กัญชาในรูปแบบสมุนไพรและสารสกัด มีระบบส่งจ่ายยาทั้งแพทย์แผนปัจจุบันและแผนไทย โดยควบคุมการนำไปใช้ในทางที่ผิดป้องกันการผูกขาดและจัดให้มีระบบสิทธิบัตรที่เหมาะสม และ 3) ควรให้ผู้ป่วยมีสิทธิในการรักษาโรคเพื่อการเข้าถึง “กัญชา” พืชสมุนไพรท้องถิ่น อันเป็นสิทธิพื้นฐานของผู้ป่วย เพื่อช่วยลดการนำเข้ายา และประเทศสามารถพึ่งตนเองได้อย่างแท้จริง ในขณะทำงานวิจัยของ บัณฑิต ศรไพศาล (2562, น. 755) ที่พบว่า กัญชาทางการแพทย์มีทั้งคุณและโทษ มุมมองต่อนโยบายกัญชาทางการแพทย์ก็มีทั้งด้านบวกและด้านลบ การทำความเข้าใจร่วมกันอย่างชัดเจนในสังคมเป็นสิ่งจำเป็น และสุดท้ายที่สำคัญมาก คือ ต้องมีการลงทุนกับการวิจัยและการสร้างระบบเฝ้าระวังผลกระทบจากนโยบายกัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทยอย่างจริงจังและเพียงพอ

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาบริบทและปัญหาในการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย ซึ่งข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้จะช่วยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย และเป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย สำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบริบทและปัญหาในการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคและการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วย

1. การเลือกตัวอย่างและประชากรกลุ่มเป้าหมาย 1.1) การเลือกตัวอย่าง (Sampling) ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลตรงปัญหาได้มากที่สุด 1.2) ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ตัวแทนที่เป็นหน่วยงาน หรือผู้ประกอบการที่มีส่วนได้เสียจากการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทยที่ได้รับเลือกให้เป็นตัวอย่าง สามารถให้ข้อมูลตรงตามปัญหาการวิจัยมากที่สุด ที่ได้มาแบบเจาะจงจาก 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอน 5 คน 2) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม 2 คน 3) สถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3 คน 4) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน 8 คน 5) ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะระหว่างประเทศ 4 คน รวม 22 คน

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group), การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบแบบคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเอง โดยใช้แนวคำถามไว้ในประเด็นหลัก เพิ่มเติมประเด็นอื่นได้ระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล เน้นสอดคล้องวัตถุประสงค์วิจัย ขณะเก็บข้อมูลบันทึกคำสนทนา (Note taker)

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangular) โดยตรวจแหล่งที่มา 3 แหล่ง ได้แก่ เวลาต่างกัน ข้อมูลต่างสถานที่ และถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Context Analysis) พิจารณาประเด็นหลัก (Major Theme) ประเด็นย่อย (Sub Theme) และหัวข้อสนับสนุน (Categories) วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสด้วย SWOT Analysis และสรุปกลยุทธ์รูปแบบโดย TOWS Matrix

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษา มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. บริบทและปัญหาในการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย

1.1 ด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พิจารณาจากโครงสร้างองค์การ งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ การเปิดเสรีกัญชาเป็นสิ่งที่ใหม่มาก การนำมาปฏิบัติเป็นแนวทางในการนำมาใช้ยังไม่ชัดเจน ความกังวลต่อข้อกฎหมายต่างๆ ไม่มีกฎหมายหรือประกาศรองรับ ทำให้การดำเนินงานไม่ชัดเจน การปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การเตรียมความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังไม่ทั่วถึง การแก้ไขกฎหมายต้องใช้ความรอบคอบและเวลา หน่วยงานด้านปกครองยังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเพียงพอ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของสมรรถนะหน่วยงาน โดยเฉพาะ บุคลากร เครื่องมือต่างๆ รวมทั้งแผนแม่บทของรัฐบาลควรมีความชัดเจน

1.2 ด้านการควบคุมความสำเร็จของนโยบาย ความสามารถในการวัดผล การปฏิบัติของนโยบาย แผนงานนโยบายไปปฏิบัติ การควบคุมการเปิดเสรีกัญชา ยังคงค่อนข้างสับสนในหลายๆ ด้าน ควรรวมศูนย์ ปรับแก้ไขให้สอดคล้องกัน สามารถควบคุมกำกับได้เป็นอย่างดี ชาวบ้านมีจุดอ่อนเรื่องเอกสารต่างๆ การควบคุมมีความละเอียดอ่อน ถ้าปล่อยให้ชุมชนดูแลกันเองได้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน ความล่าช้าในการออกกฎหมายระดับรอง ส่วนราชการไม่ส่งเสริมและไม่สื่อสารข้อมูลที่ชัดเจนสำหรับผู้ปลูกและเกษตรกร รายย่อย ขาดการอำนวยความสะดวก ขาดการสื่อสาร ทำให้ประชาชนปฏิบัติตามอย่างถูกต้องได้ยาก

1.3 ด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้ผู้บริหารในหน่วยงานจะต้องใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมรู้จักใช้วิธีจูงใจในเชิงบวกกับผู้ปฏิบัติงาน การวิจัยเกี่ยวกับกัญชา การขออนุญาตต่างๆ ขั้นตอนและเอกสารที่ใช้ค่อนข้างเยอะ ทำให้งานวิจัยและการพัฒนาเป็นไปค่อนข้างช้า ระดับผู้บริหารมีความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบเชิงลบ ในขณะที่คนรุ่นใหม่ให้การสนับสนุน ไม่มีการต่อต้าน ชาวบ้านตื่นตัวอยากได้รับการรักษา ไม่มีการบูรณาการ การทำงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จึงต้องให้ความรู้ที่ชัดเจนแก่ประชาชนทั้งข้อดีและข้อเสีย ต้องมีกฎหมายในการใช้บังคับที่สอดคล้องกับการทำงานจริงกับภาคปฏิบัติและมีตัวอย่างให้เห็น

1.4 ด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง การสนับสนุน การเจรจาต่อรอง การประสานงานระหว่างองค์กรยังไม่ค่อยชัดเจน ประชาชนเกิดความสับสน และควรสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปในแนวทางเดียวกัน ด้านการปกครอง ผู้นำชุมชนจัดตั้งกลุ่มปลุกัญญาขึ้นมา ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ หลายครั้งยังมีการทำผิดกฎหมาย ต้องส่งเสริมประชาชนให้เข้าถึงเรื่องราวต่างๆ มีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาก ควรพิจารณาเรื่องการรวมศูนย์ครบวงจร

1.5 ด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรสร้างความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับวิสาหกิจชุมชนแต่ยังไม่มีผลงาน ในเชิงพาณิชย์ การกำหนดนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่มุ่งเน้นความสำคัญทางสุขภาพการแพทย์ มุ่งเน้นบุคลากรทางการแพทย์ให้มีความรู้ เพื่อนำไปใช้กับผู้ป่วยได้อย่างถูกวิธี และเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อปลายทางจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อสื่อสาร สร้างกระบวนการรับรู้และความเข้าใจ ไม่การบูรณาการ การทำงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หากมีความเข้าใจครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำที่สามารถชี้แจง ประชาสัมพันธ์ เกิดความเข้าใจ ก็จะช่วยลดการเปลี่ยนแปลงได้

2. จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค การพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย

2.1 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค การพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย จากการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้ SWOT Analysis ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค การพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. บุคลากรมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ 2. มีโครงสร้างหลักสูตรเพื่อสร้างคนที่เข้มแข็ง ผ่านการรับรองแล้ว	1. มาตรการ ระเบียบภาครัฐ ต้องมีความโปร่งใส และเสมอภาค 2. ขอบเขตการดำเนินงาน แนวทางปฏิบัติไม่ชัดเจน

<p>3. มีการวิจัยจำนวนมาก ตีพิมพ์ในวารสารการแพทย์</p> <p>4. วิสาหกิจชุมชนได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และความรู้เรื่องกัญชา</p> <p>5. มีความพร้อมในการนำไปปฏิบัติภายใต้ข้อกำหนด</p>	<p>3. หน่วยงานภาครัฐขาดความชัดเจนในข้อกำหนด</p> <p>4. หลายหน่วยงานมีความสับสน มีข้อกังวลในการนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์</p> <p>การขออนุญาตมีขั้นตอนและใช้เอกสารจำนวนมาก</p>
<p>โอกาส</p> <p>1. หลายหน่วยงานให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการเปิดเสรีกัญชา</p> <p>2. หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน</p> <p>3. มีการสื่อสารกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อศึกษาแนวโน้มการทำธุรกิจ</p> <p>4. การรวมศูนย์ของหน่วยงานเพื่อความชัดเจน ประชาสัมพันธ์ไปในแนวทางเดียวกัน</p> <p>5. การปรับหน่วยงานเป็น One Stop Service เพื่อสร้างความชัดเจนตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ</p>	<p>อุปสรรค</p> <p>1. การสนับสนุนงบประมาณไม่เพียงพอ</p> <p>2. ขาดความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน</p> <p>3. ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง ขาดการกระจายข้อมูล</p> <p>4. การควบคุมด้านกฎหมายที่เข้มงวดและไม่ชัดเจน</p> <p>5. งานวิจัย และข้อมูลที่ชัดเจนมีน้อย</p> <p>6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาคเอกชน และชุมชน มีน้อย</p>

2.2 จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย โดยการใช้ TOWS Matrix ผลเป็นดังนี้

2.2.1 จุดแข็งหลัก-โอกาสหลัก (SO) คือ วิธีการที่จะใช้จุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุด ได้แก่การรวมศูนย์อำนาจ และการกำหนดนโยบาย และแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

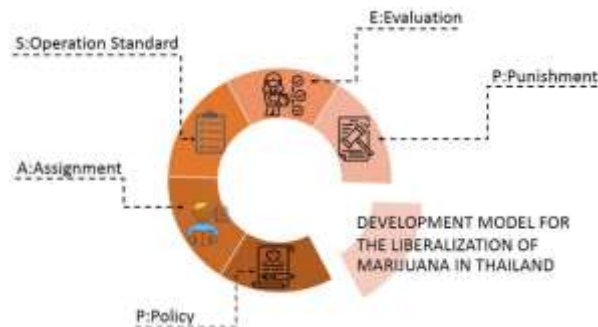
2.2.2 จุดแข็งหลัก-ภัยคุกคามหลัก (ST) คือ วิธีการที่จะใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงภาวะที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ และการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้อย่างทั่วถึง

2.2.3 จุดอ่อนหลัก-โอกาสหลัก (WO) คือ การลดจุดอ่อนเพื่อเพิ่มโอกาส ได้แก่ การให้บริการแบบ One Stop Service และการลดขั้นตอน และลดเอกสารในการขออนุญาต

2.2.4 จุดอ่อนหลัก-ภัยคุกคามหลัก (WT) คือ การลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงภาวะที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ ภาครัฐต้องมีความโปร่งใส และเสมอภาค และการกำหนดข้อกำหนดที่ชัดเจน

3. รูปแบบการพัฒนากาเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย

รูปแบบการพัฒนากาเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย ผลวิจัยได้รูปแบบเป็น PASEP Model ตามรูปที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนากาเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย (PASEP Model)
รายละเอียดผลวิจัยเป็นดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของนโยบาย (P: Policy)

การเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทยเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ กัญชามีสรรพคุณทางยา และฤทธิ์ของกัญชาค่อนข้างออกฤทธิ์ให้เห็นผลชัดเจน การจะนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆก็ง่ายมากขึ้น ทำให้ประชาชนเข้าถึงและนำกัญชามาใช้ประโยชน์ได้ง่ายขึ้นตามไปด้วย นโยบายภาครัฐที่มีการเปิดเสรีกัญชาทางการแพทย์ แต่ควรกำหนด

กฎหมายลูกให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงง่ายขึ้น การมุ่งพัฒนากฎหมายเป็นพีชเศรษฐกิจ เป็นทางเลือกในการสร้างรายได้ให้ประชาชน นโยบายทางเศรษฐกิจน่าจะใหญ่กว่านโยบายทางการแพทย์ ควรกำหนดวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน รวมทั้งการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่แผนย่อยได้ การพัฒนางานด้านการวิจัยกัญชา การสื่อสารข้อมูล รวมทั้งงานวิชาการต่างๆ ต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2 การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน (A: Assignment)

การกำหนดภารกิจและมอบหมายงานหลังจากเปิดเสรีกัญชาในแต่ละหน่วยงานต้องชัดเจน และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ข้อมูลข่าวสารต่างๆต้องเหมือนกัน เช่น สถาบันการศึกษาต้องให้ความรู้ สร้างความเข้าใจถึงประโยชน์และโทษของกัญชา สถาบันการแพทย์ควรสนับสนุนการใช้กัญชาเป็นทางเลือกหนึ่ง และให้คำแนะนำในการใช้ให้ชัดเจน สำหรับการเกษตรจะต้องให้คำแนะนำในการปลูกที่มีประสิทธิภาพและถูกต้อง ข้อจำกัดการเปิดเสรี การกำหนดภารกิจยังไม่เท่าเทียม ส่วนมากจะอยู่ที่วิสาหกิจชุมชนที่มีการเมืองอยู่เบื้องหลัง ควรกำหนดขอบเขตการดำเนินงานแนวปฏิบัติให้ชัดเจน มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูล ติดต่อกันได้สะดวก

3.3 มาตรฐานในการปฏิบัติงาน (S: Operation Standard)

ควรดูมาตรฐานของต่างประเทศ และนำมาปรับใช้ โดยจัดทำเป็น Platform ทุกหน่วยงานนำไปใช้ให้สอดคล้องกัน ข้อกฎหมาย กฎเกณฑ์ มาตรฐานการปฏิบัติต่างๆ ควร มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เห็นความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน หรือเป็นหน่วยงานกลาง การสื่อสารต้องมากขึ้น มาตรฐานการปฏิบัติงาน ควรกำหนดให้ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการปลูก การผลิต การจำหน่าย และการขนส่ง

3.4 ระบบการวัดผล (E: Evaluation)

ควรมีระบบการวัดผล การประเมิน การติดตาม และการรายงาน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว หากเป็นทางการแพทย์ควรเก็บข้อมูลเพื่อดูผลข้างเคียงที่เกิดขึ้น แล้วนำมาประเมินว่าข้อกฎหมายมีช่องว่างหรือต้องเพิ่มมาตรการเพื่อที่จะป้องกันมากขึ้น เพื่อลดผลเสียให้เหลือน้อยที่สุด ด้านการแพทย์ วัดจำนวนผู้ป่วย ผลการรักษา งานวิจัยที่สนับสนุน ด้านการเกษตร พื้นที่ปลูก วิชาการปลูก ด้านเศรษฐกิจ รายได้ภาษีต่างๆ ด้านสันตนาการ อันตราย มีการต่อต้านกัญชาออนไลน์ ทดลองในพื้นที่ จำกัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เฉพาะ มีหน่วยงานติดตามผล ข้อดี ข้อเสีย ตามเกณฑ์วิชาการ แล้วสะท้อนกลับมาที่

ข้อจำกัดด้านกฎหมายส่วนใดควรเพิ่ม หรือลด และติดตามอย่างเข้มข้น จัดทำระบบ Third Party สร้าง Platform ติดตามวัดผล ประเมิน สื่อสารข้อมูลผลการติดตาม นโยบายการเปิดเสรีที่เชื่อมโยงทั้งกระบวนการ การรวบรวมข้อมูล ประเมินผล การสื่อสารต้องทำให้ครบวงจร

3.5 มาตรการในการให้คุณให้โทษ (P: Punishment)

มีศูนย์กลางหน่วยงานเดียวกัน ตั้งแต่การปลูก ผลิต จำหน่าย ขนส่ง สามารถสื่อสารได้หมด และมีการจัดทำแผนรณรงค์สื่อสารที่ชัดเจน การกำหนดมาตรการให้ชัดเจน ควรสื่อสารไปในแนวทางเดียวกัน หน่วยงานให้คุณให้โทษ ใช้กฎหมายควบคุมภาพรวม ใช้กฎชุมชนดูแลอย่างใกล้ชิด การสร้างมาตรฐานข้อบังคับให้ชัดเจน เพื่อควบคุมการครอบครองและการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ให้ถูกต้อง ชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรการนี้

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากผลการวิจัยดังกล่าว มีประเด็นสำคัญต่อการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย ได้ดังนี้

1. บริบทและปัญหาในการนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย

1.1 ด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การเปิดเสรีกัญชา ไม่ว่าจะเป็นมุมมองด้านการแพทย์ มุมเศรษฐกิจ มุมสันตนาการ อาจจะมี 2 ด้านแรกก่อน (กัญชาเพื่อการแพทย์, 2562) สนับสนุนด้านงบประมาณ คน และอุปกรณ์เครื่องมือ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมายและด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องให้บุคลากรในองค์กรที่ต้องนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทราบกันอย่างทั่วถึง บรรลุวัตถุประสงค์ (วรเดช จันทรศร, 2527, 541-543) กลุ่มวิสาหกิจมีทางเลือกในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริม แต่ควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ควรมุ่งเพิ่มสมรรถนะหน่วยงาน ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำ เล็งเห็นประโยชน์ทางการแพทย์ เศรษฐกิจ และข้อจำกัดด้านสันตนาการ รวมทั้งแผนการปฏิบัติ เป้าหมายของภาครัฐ ควรกำหนดให้ชัดเจน เห็นถึง Master Plan เช่น พื้นที่ปลูก แหล่งสกัด แหล่งรับซื้อ ปริมาณคนป่วย เพื่อที่จะได้วางแผนการลงทุนได้อย่างถูกต้องและสร้างสมรรถนะของหน่วยงานได้

1.2 ด้านการควบคุมความสำเร็จของนโยบาย การควบคุมการเปิดกัญชาเสรีค่อนข้าง สับสนในหลายๆหน่วยงาน เนื่องจากมีข้อกังวลการนำกัญชามาใช้ในทางสันตนาการ การให้ความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ระบบการควบคุมภายในเป็นไป ตามเกณฑ์ที่กำหนด ควรปรับให้เหมาะสมและประชาชนเข้าถึงได้ ส่วนระบบการควบคุมภายนอก มีหลายหน่วยงาน การรวมศูนย์จะช่วยให้ระยะดำเนินการสั้นลง ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อควบคุมการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยควรมีการรวบรวมให้เป็น Hub Publication การเปิดโอกาสให้ชุมชนควบคุมกันเอง ชุมชนจะได้เข้าใจ เช่น พระบรมราชโองการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” สอดคล้องกับงานวิจัย สัญญา เคนาภูมิ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแบบ ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ พบว่า การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการนโยบาย การศึกษาการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ทุกกระบวนการของการศึกษานโยบายสาธารณะมีความ สำคัญในตัวของมันเอง สำหรับการศึกษานโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติก็มีความ สำคัญเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ เป็นการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถที่จะผลักดันให้ กลไกการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การให้ความรู้ ความเข้าใจ ใน ประโยชน์และโทษของกัญชา จะทำให้การนำมาใช้ประโยชน์มีมากขึ้น และการต่อต้านการเปิด เสรีก็จะลดลง ข้อกฎหมาย การปลดล็อคต่างๆควรเชื่อมโยงประโยชน์ให้ครบทุกมิติ ทุกหน่วยงาน และมีความสอดคล้องกัน การลดทอนกฎหมายยาเสพติดต่างๆ ให้เหมาะสม มุ่งพัฒนาการวิจัย ให้มากขึ้น สื่อสารข้อมูลเดียวกันในทุกหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัย รัชยา รัตนธาวรร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จในการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติ ได้แก่ ความชัดเจน ของนโยบาย การจัดองค์กร การประเมินผลและการสร้างความต่อเนื่อง ความร่วมมือของผู้นำ นโยบายไปปฏิบัติ และความรู้ความเข้าใจของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ

1.4 ด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรลดความสับสนของ หน่วยงานที่มีหลายหน่วยงาน ด้วยการรวมศูนย์หน่วยงานภาครัฐ และเพิ่มการประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้เป็นข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการอื่นหลาย หน่วยงานมีความสนใจ แต่ไม่มีความรู้ด้านการรักษาทางการแพทย์ ด้านเศรษฐกิจ และด้าน สันตนาการที่ชัดเจน การประสานงานระหว่างองค์กรยังไม่มีชัดเจน ปรับการใช้อำนาจ เป็นการช่วยเหลือองค์กรที่อยู่ในกระบวนการ ให้เป็นองค์กรส่งเสริม เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึง

ของประชาชน และแก้ไขข้อกฎหมายให้สอดคล้องกัน สอดคล้องกับงานวิจัย อรุมา บุตรเริ่ม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ พบว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จมี 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านการสื่อความนโยบาย 2) ด้านความหลากหลายของหน่วยงานที่ปฏิบัติ 3) ด้านมุมมองและอุดมคติของผู้ปฏิบัติ 4) ด้านอำนาจความสัมพันธ์การเมืองที่เกี่ยวกับการวางแผน

1.5 ด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กร หรือบุคคลสำคัญในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางให้มองเห็นประโยชน์ของปัญหามากกว่าโทษ ก็จะทำให้เกิดการสนับสนุนที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ ภาวะผู้นำของผู้บริหารในแต่ละระดับในองค์กร ต้องแสดงออกให้ชัดเจนและเป็นแบบอย่างในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินนโยบายไปสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัย บัณฑิต ศรีไพศาล (2562) ทำการศึกษาเรื่อง คิดให้ชัดกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์ของประเทศไทย ประเทศไทยต้องใช้ทั้งมุมมองด้านการแพทย์และการสาธารณสุขควบคู่กันไปในการดำเนินนโยบายกัญชาทางการแพทย์ คือ ออกแบบระบบให้ผู้ป่วยได้ประโยชน์และป้องกันผลกระทบทางลบเชิงระบบที่อาจเกิดกับสังคมโดยรวม ควรมีระบบควบคุมที่เข้มข้นเพียงพอที่จะป้องกันผลกระทบเชิงลบ การนำนโยบายการเปิดเสรีกัญชามาใช้ในประเทศไทย

2. การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย ตาม PASEP Model ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของนโยบาย (P: Policy)

การเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย หลักๆคือ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ การผลักดันให้กัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจ เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการสร้างรายได้ของประชาชน นโยบายทางการแพทย์ที่มีอยู่ ควรแยกให้ชัด เช่น Medical Grade หรือ Over the counter (OTC) กัญชาเพื่อการสันทนการควรมี แต่ควรกำหนดเป็น Sand Box รัฐประกาศนโยบายเปิดเสรีกัญชาทางการแพทย์ ประชาชนมีการเตรียมการด้านเศรษฐกิจด้วย จึงเกิดความสับสน ปริมาณการใช้กัญชาทางการแพทย์มีไม่มาก แต่มีการวางแผนปลูกเพื่อส่งออก ซึ่งเป็นการมุ่งทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนธุรกิจกัญชา สารสกัดจากกัญชา ควรทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย” และเกิดประโยชน์กับประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัย อัครพนธ์ เอี้ยวรัตนวดี (2563) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการพัฒนากฎหมายยาเสพติด: ศักยภาพการเปิดเสรีกัญชา พบว่า การพัฒนานโยบาย

ด้านการเปิดเสรีกัญชานั้น สามารถทำได้ในส่วนของกาแก้ไข และปฏิรูปกฎหมายยาเสพติดภายในประเทศ และเจรจาต่อรองกับองค์การสหประชาชาติ โดยส่งผลดี ต่อนโยบายยาเสพติดของประเทศไทย คือ ลดภาระด้านงบประมาณและงานพิจารณาคดีในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อีกทั้งลดจำนวนผู้ต้องขังในคดีใช้กัญชาที่ไม่ใช่วัตถุประสงค์ทางการแพทย์มากยิ่งขึ้น”

2.2 การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน (A: Assignment)

การกำหนดภารกิจและมอบหมายงานหลังจากเปิดเสรีกัญชาในแต่ละหน่วยงานต้องชัดเจน และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ข้อมูลข่าวสารต่างๆต้องเหมือนกัน เช่น สถาบันการศึกษาต้องให้ความรู้ สร้างความเข้าใจถึงประโยชน์และโทษของกัญชา สถาบันการแพทย์ควรสนับสนุนการใช้กัญชาเป็นทางเลือกหนึ่ง และให้คำแนะนำในการใช้ให้ชัดเจน สำหรับการเกษตรจะต้องให้คำแนะนำในการปลูกที่มีประสิทธิภาพและถูกต้อง ข้อจำกัดการเปิดเสรี การกำหนดภารกิจยังไม่เท่าเทียม ส่วนมากจะอยู่ที่วิสาหกิจชุมชนที่มีการเมืองอยู่เบื้องหลัง ควรกำหนดขอบเขตการดำเนินงานแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลที่ชัดเจน ติดต่อกันได้สะดวก ผู้ประกอบการพร้อมนำไปใช้

2.3 มาตรฐานในการปฏิบัติงาน (S: Operation Standard)

ควรดูมาตรฐานจาก Model ต่างประเทศ และนำมาปรับใช้ โดยจัดทำเป็น Platform ทุกหน่วยงานนำไปใช้ให้สอดคล้องกัน คำว่ากัญชาเสรี ประชาชนทั่วไปยังเข้าใจว่าทำได้ทุกอย่าง ข้อเท็จจริงแล้วในข้อกฎหมายยังไม่สามารถทำได้ทั้งหมด ควรปรับมาตรฐานใหม่ จัดทำหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติงาน และการเตรียมความพร้อมของบุคลากรก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการปลูก การผลิต การจำหน่าย และการขนส่ง สอดคล้องกับงานวิจัย พัฒนอุปกรณ์ ดอนตูมไพร และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “นโยบายกัญชาเสรีในฐานะพืชทางการแพทย์ กัญชาเป็นพืชสมุนไพรที่มีประโยชน์ทางการแพทย์ที่มีมาตรฐานในการนำไปปฏิบัติ ตามหลักฐานทางวิชาการสนับสนุนทั้งแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบัน”

2.4 ระบบการวัดผล (E: Evaluation)

ควรติดตามวัดผลว่ามีข้อดีข้อเสียมากน้อยเพียงใดทั้งระยะสั้นและระยะยาว เมื่อเปิดเสรีแล้วก็จะเปิดกว้างขึ้นเรื่อยๆ การวัดผลมุมมองต่างๆต้องชัดเจน ต่างประเทศมีการทำแล้ว ด้านการแพทย์ วัดจำนวนผู้ป่วย ผลการรักษา งานวิจัยที่สนับสนุน ด้านการเกษตร พื้นที่ปลูก วิชาการปลูก ด้านเศรษฐกิจ รายได้ภาษีต่างๆ ด้านสันตนาการ อันตราย มีการต่อต้าน

เปอร์เซ็นต์ ทดลองพื้นที่ จำกัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะ มีหน่วยงานติดตามผล ข้อดี ข้อเสีย ตามเกณฑ์วิชาการ แล้วสะท้อนกลับมาที่ข้อจำกัดด้านกฎหมายส่วนใดควรเพิ่ม หรือลด และติดตามอย่างเข้มข้น จัดทำระบบ Third Party สร้าง Platform ติดตามวัดผล ประเมิน สื่อสาร ข้อมูลผลการติดตาม นโยบายการเปิดเสรีที่เชื่อมโยงทั้งกระบวนการ สื่อสารแนวทางจากการ วัดผล ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มและประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัย ศิริรินทร์ หล่อตระกูล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีการประเมินผลวัดค่าความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงนโยบายให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น”

2.5 มาตรการในการให้คุณให้โทษ (P: Punishment)

ระเบียบข้อกฎหมายต่างๆต้องถูกรวบรวม พร้อมสื่อสารให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ใช้กฎหมายควบคุมภาพรวม ใช้กฎหมายชุมชนดูแลอย่างใกล้ชิด การสร้างมาตรฐานข้อบังคับให้ ชัดเจน เพื่อควบคุมการครอบครองและการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ให้ถูกต้อง ชุมชนควรมี บทบาทในการกำหนดมาตรการนี้ ควรเปิดเสรีและส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและ การแพทย์ที่แท้จริง สร้างมาตรฐานการให้คุณให้โทษอย่างชัดเจน จะเกิดประโยชน์กับประชาชน มีกฎหมายที่ชัดเจนและมีบทลงโทษ กับผู้ที่ไม่ทำตามระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัย ประภา นัครา (2556) ศึกษาเรื่อง “กระบวนการและผลลัพธ์การนำนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไป ปฏิบัติในเมืองท่องเที่ยวภูเก็ต พบว่า ควรปรับปรุงโทษสำหรับผู้ละเมิดกฎหมายให้หนักขึ้นและ สูงขึ้น แต่งตั้งหน่วยเฉพาะกิจ เพื่อออกบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วทั้ง ประเทศ กำหนดแบ่งจุดบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชัดเจน หรือจัดโซนนิ่ง สำหรับผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์”

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย ตามแบบ PASEP Model ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านนโยบาย (P : Policy) นโยบายการเปิดเสรีกัญชาของรัฐบาลครอบคลุมด้าน การแพทย์และเศรษฐกิจ ผลการศึกษาควรครอบคลุมเพิ่มด้านสันตนาการแบบพื้นที่เฉพาะ

(Sand box Areas) ควรศึกษาวิจัยข้อมูลพื้นที่ซุกของการใช้กัญชาในประเทศไทยเพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบายด้านสันหนนาการแบบพื้นที่เฉพาะ

2) ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน (A : Assignment) หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องการเปิดเสรีกัญชาหลายหน่วยงาน ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ควรจัดตั้งหน่วยงานกลาง (Central agency) ควบคุม ติดตาม ประเมินผล และประชาสัมพันธ์

3) ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน (S : Operation standard) หน่วยงานกลาง (Central agency) ควรออกแบบการปฏิบัติงานครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ เป็นรูปแบบเดียวกัน (Platform) ลดความสับสนในการนำไปใช้

4) ด้านการวัดผล (E : Evaluation) เมื่อเปิดเสรีแล้วจะมีโอกาสเปิดกว้างไปเรื่อยๆ การติดตามวัดผลนโยบายทุกด้าน ควรมีการสื่อสารผลทั้งข้อดีและข้อเสียให้เป็นทิศทางเดียวกัน

5) มาตรการให้คุณให้โทษ (P : Punishment) ควรเร่งให้มีพระราชบัญญัติกัญชากัญชง เพื่อคุ้มครองบุคคล ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคกัญชา โดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี, สตรีมีครรภ์ สตรีให้นมบุตร หรืออื่นๆ, มุ่งลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) และการสื่อสารมาตรการให้คุณให้โทษ

ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

ผลวิจัยพบข้อบริบทและปัญหาการพัฒนาการเปิดเสรีกัญชาในประเทศไทย หน่วยงานหรือผู้ประกอบการที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ จำเป็นต้องให้ความสำคัญและสร้างความพร้อมทุกปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสมรรถนะของหน่วยงาน, ปัจจัยด้านการควบคุมความสำเร็จของนโยบาย, ปัจจัยด้านความร่วมมือและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง, ปัจจัยด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น และสุดท้ายปัจจัยด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญชาทางการแพทย์. (2562). **ประเทศไทยเฝ้าระวังที่มีการปลดล็อกกัญชาแล้ว**. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 8, 2564, จาก <https://medium.com/cannabit-addict/ประเทศไทยเฝ้าระวังที่มีการปลดล็อกกัญชาแล้ว-5df6e9ced66d>.
- ธีระ วรธนารัตน์. (2563). **กรณีศึกษา นโยบายกัญชาทางการแพทย์ : สถานการณ์ ผลกระทบ แนวทางการจัดการ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย**. (รายงานฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัณฑิต ศรีไพศาล. (2562). **คิดให้ชัดกับนโยบายกัญชาทางการแพทย์ของประเทศไทย**. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 28, 755-766.
- ประภา นัครา. (2556). **กระบวนการและผลลัพธ์การนำนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปปฏิบัติในเมืองท่องเที่ยวภูเก็ต**. (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- พัฒนปกรณ์ ดอนดุ่มไพร และคณะ. (2564). **นโยบายกัญชาเสรีในฐานะพืชทางการแพทย์**. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(1), 184-198.
- รัชยา รัตนถาวร. (2558). **รูปแบบการนำนโยบายส่งเสริมสุขภาพไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5(3), 281-293.
- วรเดช จันทรศร. (2559). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ** (พิมพ์และปรับปรุงครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ศิรินันท์ หล่อตระกูล. (2559). **รูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์**. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2562). **ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ**. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 3(1), 95-115.
- อรอุมา บุตรเริ่ม. (2561). **บทบาทของภาครัฐและภาคเอกชนในการนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติ**. (ปริญญาดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อัครพนธ์ เอี้ยวรัตน์วดี. (2563). ปัญหาการพัฒนานาฏหมายยาเสพติด : ศึกษากรณีการเปิดเสรีกัญชา. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 8(2), หน้า 93-104.

อรรสสิทธิ์ พานแก้ว. (2563). กัญชาเสรี. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 30, 2563, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title>.

Pinkas J, Jablonski P, Kidawa M, Wierzba W. (2016). Use of marijuana for medical purposes. *Ann Agric Environ Med.* 23(3), 525-528.

Ritchie, J., Lewis, J., Nicholls, C. M. and Ormston, R. (2013). **Qualitative Research Practice: A Guide for Social Science Students and Researchers.** London: Sage Publications, Inc.

ความเป็นโมฆียะของสัญญาทางปกครอง

Voidability of Administrative Contracts

อาชวี หิรัญยะคุปต์¹

Archawee Hiranyagupta

Received: December 24, 2022 Revised: January 30, 2023

Accepted: February 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาขอบเขตในการนำหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศสและระบบกฎหมายเยอรมัน และศึกษาผลการนำหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง โดยงานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มุ่งค้นคว้าความเป็นมาและข้อความคิดพื้นฐานของสัญญาทางปกครอง หลักความไม่ชอบด้วยกฎหมายของสัญญาทางปกครอง ตลอดจนประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และหลักการความเป็นโมฆียะกรรมของสัญญาประกอบแนวคำพิพากษาศาลปกครอง เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายไทยต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า สัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายไทยมีหลักการพื้นฐานที่แตกต่างจากสัญญาในทางแพ่ง คือสัญญาทางปกครองเป็นเครื่องมือหนึ่งของฝ่ายปกครองในการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุผล อย่างไรก็ตาม ศาลปกครองซึ่งมีเขตอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีสัญญาทางปกครองได้นำเหตุแห่งโมฆียะกรรม และผลของโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง อันทำให้คู่สัญญาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือฝ่ายเอกชนสามารถกล่าวอ้างความเป็นโมฆียะของสัญญาทางปกครองและบอกล้างได้ซึ่งส่งผลให้การจัดทำบริการสาธารณะของสัญญาทางปกครองไม่อาจ

¹ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Master of Laws, Thammasat, E-mail: archawee.masterlaw@gmail.com

บรรลุผลได้ตามวัตถุประสงค์ การวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการกำหนดขอบเขตในการนำหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง และหากเกิดเหตุโมฆียะกรรมในสัญญาทางปกครอง ควรกำหนดผลที่แตกต่างจากสัญญาในทางแพ่ง

คำสำคัญ (Keywords): สัญญาทางปกครอง, โมฆียะ, บริการสาธารณะ

Abstract

This article studies the scope of application of the voidable principle of the Thailand Civil and Commercial Code (TCCC) for administrative contracts in the French and German legal systems and results of applying the principle of voidability under TCCC to administrative contracts. Qualitative research was done, focusing on the background and basic idea of the administrative contract; principle of illegal administrative contracts in France, Germany and Thailand; and history, background and principle of contract voidability and its effect, including application by the Administrative Court according to TCCC administrative contract cases.

Results were that administrative contracts in the Thai legal system have fundamentally different principles from civil contracts. Administrative contracts are government administrative instruments for achieving results while providing public service. However, the Administrative Court, with jurisdiction to adjudicate administrative contract cases, has caused voidability in effects according to the TCCC to be applied to administrative contracts. Therefore, administrative agencies and private individuals among contractual parties may claim administrative contract voidability and terminate them, rendering it impossible for administrative contract public service provision to be achieved. These findings suggest that to determine the scope for applying the voidability principle to administrative contract according to the TCCC, if voidable act occurs in an administrative contract, the outcome should be determined differently from civil contracts.

Keywords: Administrative contract, Voidability, Public service

บทนำ (Introduction)

สัญญาเป็นนิติสัมพันธ์ที่มีความเป็นมาอย่างยาวนานนับแต่สมัยโรมัน หลักกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาก่อตัวและมีพัฒนาการมาในระบบกฎหมายเอกชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานว่าการแสดงเจตนาในการทำสัญญานั้นคู่สัญญาต้องแสดงเจตนาเสนอสนองต่อตรงกัน คู่สัญญาจึงต้องมีความสามารถในการเข้าทำสัญญาและมีเสรีภาพในการแสดงเจตนา การแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน การแสดงเจตนาโดยกลฉ้อฉล หรือการแสดงเจตนาโดยถูกข่มขู่ ย่อมทำให้สัญญาเป็นโมฆียะซึ่งอาจให้สัตยาบันหรือบอกล้างสัญญาให้มีผลเป็นโมฆะได้ โดยหลักโมฆียะกรรมปรากฏอยู่ที่ในประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

ในแดนของกฎหมายมหาชน การดำเนินกิจการของฝ่ายปกครองเกิดจากการใช้อำนาจฝ่ายเดียวในรูปแบบของกฎหรือคำสั่งทางปกครอง ในประเทศเยอรมัน สัญญาทางปกครองนั้นเกิดมาจากความขัดแย้งทางความคิดว่าสัญญาทางปกครองเกิดขึ้นได้หรือไม่ในระบบกฎหมายมหาชน สุดท้ายแล้วสัญญาทางปกครองได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมทางปกครองของฝ่ายปกครอง หลักการของสัญญาทางปกครองได้ถูกบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อมีการตรารัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ค.ศ. 1976 ในขณะนั้นประเทศฝรั่งเศสนั้น หลักการของสัญญาทางปกครองนั้นต้องเกี่ยวพันกับการให้คู่สัญญาฝ่ายเอกชนจัดทำบริการสาธารณะ แม้สัญญาทางปกครองในประเทศฝรั่งเศสไม่มีบทบัญญัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรเช่นสัญญาทางปกครองในประเทศเยอรมัน แต่วิวัฒนาการของหลักสัญญาทางปกครองของฝรั่งเศสมาจากแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดและศาลคดีขัดกัน ซึ่งข้อความคิดพื้นฐานของสัญญาทางปกครองในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมันได้มีอิทธิพลต่อหลักสัญญาทางปกครองในประเทศไทย

แนวคิดเรื่องสัญญาทางปกครองในประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมพร้อมกับการจัดตั้งศาลปกครอง โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจในการพิจารณาคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทาง

ปกครองตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) และมีการบัญญัติลักษณะของสัญญาทางปกครองตามมาตรา 3 โดยกำหนดนิยามว่าสัญญาทางปกครอง หมายความว่ารวมถึง สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลที่กระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ครั้งที่ 6/2544 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2544 ได้อธิบายความหมายของสัญญาทางปกครองไว้ว่า สัญญาใดจะเป็นสัญญาทางปกครองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้นั้น ประการแรก คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องเป็นหน่วยงานทางปกครอง หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนรัฐ ประการที่สอง สัญญานั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลที่กระทำการแทนรัฐตกลงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง หรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งคือการจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล ดังนั้น หากสัญญาใดเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐมุ่งผูกพันตนกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งด้วยใจสมัครบนพื้นฐานของความเสมอภาค และมีได้มีลักษณะเช่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สัญญานั้นย่อมเป็นสัญญาทางแพ่ง จากการนิยามความหมายสัญญาทางปกครองโดยศาลปกครองจะเห็นได้ว่าสัญญาทางปกครองของไทยได้รับอิทธิพลการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุผลตามหลักสัญญาทางปกครองของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม ในระบบกฎหมายมหาชนของไทยไม่ปรากฏบทบัญญัติกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรในเรื่องสัญญาทางปกครอง ศาลปกครองจึงได้อุดช่องว่างทางกฎหมายด้วยการนำบทบัญญัติในเรื่องสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ

ในระบบกฎหมายฝรั่งเศส ได้มีการยอมรับว่าแม้สัญญาทางปกครองเป็นการกอนิติสัมพันธ์ในลักษณะเหมือนกับสัญญาในทางแพ่ง แต่หลักของสัญญาทางปกครองมีลักษณะที่แตกต่างไม่เป็นไปตามหลักของสัญญาในกฎหมายเอกชน เพราะแม้ว่าแม้สัญญาทางปกครอง

ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพและปฏิบัติตามข้อกำหนดที่มีอยู่ในสัญญา แต่ผลของสัญญาทางปกครองมิได้เป็นเช่นเดียวกับผลของสัญญาในระบบกฎหมายเอกชน ผู้ทำสัญญาทางปกครองต้องยอมรับข้อผูกพันที่ว่าจะไม่กระทำการอันมีผลเป็นการขัดขวางการดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะและจะต้องให้ความสะดวกในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะสามารถบรรลุผลต่อไปได้หลักความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะจึงเป็นหลักกฎหมายสำคัญโดยถือเป็นหลักกฎหมายทั่วไปและเป็นหลักกฎหมายในรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส นอกจากนี้ ในระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้รักษาความมั่นคงแน่นอนในนิติฐานะของสัญญาทางปกครอง โดยสภาแห่งรัฐได้แบ่งแยกกระบวนการในการจัดทำสัญญาทางปกครองเป็นคำสั่งทางปกครองที่แยกออกมาจากตัวสัญญา (acte détachable) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการทำสัญญาทางปกครองมีโอกาสโต้แย้งความไม่ชอบด้วยกฎหมายของสัญญาทางปกครอง แต่การฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่แยกออกมาจากตัวสัญญาไม่มีผลกระทบต่อสัญญาทางปกครองที่ได้มีการลงนามแล้ว อีกทั้ง สัญญาทางปกครองของฝรั่งเศสได้มีทฤษฎีการแบ่งแยกสัญญาทางปกครองออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ทางสัญญาของคู่สัญญา และมีส่วนที่มีสถานะเป็นกฎที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้บริการสาธารณะ ตามทฤษฎีนิติกรรมสองสถานะและทฤษฎีนิติกรรมแบบผสม โดยหากสัญญาทางปกครองในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมไม่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของผู้ใช้บริการสาธารณะ เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการจัดทำบริการสาธารณะ

ในระบบกฎหมายเยอรมันมีบทบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองไว้ในมาตรา 54 ถึงมาตรา 62 แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ค.ศ. 1976 โดยมาตรา 62 ได้บัญญัติให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาใช้บังคับกับเรื่องสัญญาทางปกครองโดยอนุโลม เมื่อรัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องนั้นไว้ และมาตรา 59 (1) ของรัฐบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติถึงเหตุความเป็นโมฆะของสัญญาทางปกครอง โดยนำเหตุความเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาใช้แต่ไม่มีการบัญญัติเรื่องโมฆียะของสัญญาทางปกครองโดยตรง แต่ระบบกฎหมายเยอรมันได้ยอมรับหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาใช้กับสัญญาทางปกครอง โดยให้สัญญาที่เกิดขึ้นเพราะสำคัญผิด กลฉ้อฉล หรือถูกข่มขู่ มีผลเป็นโมฆียะและคู่สัญญาสามารถ

บอกกล่าวหรือให้สัตยาบันแก่สัญญาทางปกครองได้ และหากคู่สัญญาได้บอกกล่าวแล้วสัญญาดังกล่าว ย่อมมีผลเป็นโมฆะตามมาตรา 59 (1) แห่งรัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ค.ศ. 1976

ในระบบกฎหมายปกครองของไทยได้รับแนวคิดคำสั่งทางปกครองที่แยกออกจากตัวสัญญาทางปกครองของประเทศฝรั่งเศส ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 และการพิจารณาคดีเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 อย่างไรก็ตาม ปรากฏคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่นำหลักโมฆียะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ในการวินิจฉัยในกรณีหน่วยงานทางปกครองบอกกล่าวสัญญาทางปกครอง ทำให้คู่สัญญาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือฝ่ายเอกชนสามารถกล่าวอ้างความเป็นโมฆียะของสัญญาทางปกครองและบอกกล่าวได้อันอาจส่งผลให้การจัดทำบริการสาธารณะของสัญญาทางปกครองไม่อาจบรรลุผลได้ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

- (1) ศึกษาขอบเขตในการนำหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครองได้เพียงใด ในระบบกฎหมายฝรั่งเศส เยอรมัน และไทย
- (2) ศึกษาการนำผลของโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง ว่ากระทบต่อหลักความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะอันเป็นพื้นฐานของสัญญาทางปกครองของไทยหรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้ได้ศึกษาค้นคว้าและวิจัยเอกสาร (Documentary research) เช่น เอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนหลักกฎหมายต่างประเทศพบว่า สัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายไทยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบริการ

สาธารณชนอันเป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศส แต่เมื่อได้ศึกษาค้นคว้าแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดแล้วกลับพบว่า ศาลปกครองสูงสุดได้นำหลักนิติกรรมสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง รวมถึงการนำหลักโมฆียะกรรมซึ่งมีผลให้คู่สัญญาสามารถบอกล้างเมื่อมีการกล่าวอ้างว่าสัญญาทางปกครองเป็นโมฆียะได้ งานวิจัยนี้จึงตั้งสมมติฐานว่า การนำหลักโมฆียะกรรมมาปรับใช้กับสัญญาทางปกครองนั้นย่อมเปิดโอกาสให้คู่สัญญาสามารถบอกล้างสัญญาทางปกครองได้นั้นย่อมส่งผลให้การจัดทำบริการสาธารณะไม่อาจบรรลุผล งานวิจัยนี้จึงค้นคว้าหลักกฎหมายปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศสและระบบกฎหมายเยอรมัน ประกอบแนวคำพิพากษา อีกทั้งกระบวนการก่อนทำสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศส ระบบกฎหมายเยอรมัน พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนพ.ศ. 2562 เพื่อศึกษาการจำกัดขอบเขตการปรับหลักโมฆียะกรรมกับสัญญาทางปกครองและผลความเป็นโมฆียะของสัญญาทางปกครองต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ขอบเขตการนำหลักโมฆียะกรรมตามกฎหมายแพ่งมาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง

(1) ในระบบกฎหมายฝรั่งเศส สัญญาทางปกครองมีหัวใจสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุผล การจัดทำบริการสาธารณะจึงไม่อาจหยุดชะงักได้ จึงอาจจะกล่าวได้ว่า ความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะถือเป็นหัวใจสำคัญในระบบกฎหมายปกครองฝรั่งเศส โดยเป็นหลักการทั่วไปและเป็นหลักกฎหมายในรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คู่สัญญากับฝ่ายปกครองที่จัดทำบริการสาธารณะจึงต้องทำตามสัญญาทางปกครองด้วยการดำเนินบริการสาธารณะเรื่อยไปไม่ว่าจะประสบอุปสรรคยากลำบากเพียงใด หรือหากแม้คู่สัญญาฝ่ายปกครองผิดสัญญา ฝ่ายเอกชนก็ไม่อาจอ้างสิทธิไม่ปฏิบัติตามสัญญาเป็นการตอบโต้ตามหลักสัญญาต่างตอบแทนมิได้เพราะจะทำให้การบริการสาธารณะหยุดชะงัก ฝ่ายเอกชนต้องปฏิบัติตามสัญญาต่อไป แต่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากฝ่ายปกครอง นอกจากนี้ ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสัญญาแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของ

บริการสาธารณะ หรือหากเกิดความผิดร้ายแรงที่ขัดขวางการดำเนินงานของบริการสาธารณะ ฝ่ายปกครองจะต้องแก้ไขด้วยการเข้าไปทำแทนคู่สัญญาฝ่ายเอกชนหรือนำกลับมาทำเองเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของบริการสาธารณะ และเมื่อเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายเอกชนไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะตามที่ได้รับมอบหมายต่อไปได้ตามปกติฝ่ายปกครองต้องเข้าไปปรับภาวะบางส่วนร่วมกับเอกชนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ เช่น คำวินิจฉัยศาลปกครองเรื่อง *Compagnie générale d'éclairage de Bordeaux* ลงวันที่ 30 มีนาคม ค.ศ. 1916 อย่างไรก็ดี จากการศึกษาแนวคำพิพากษาในระบบกฎหมายฝรั่งเศส พบว่าศาลปกครองฝรั่งเศสยอมรับว่าการเกิดขึ้นของสัญญาทางปกครองย่อมต้องอาศัยหลักความสมบูรณ์ในการแสดงเจตนาเข้าทำสัญญาเช่นเดียวกับสัญญาในระบบกฎหมายแพ่ง ดังนั้นหากการแสดงเจตนาเข้าทำสัญญาทางปกครองปรากฏเหตุสำคัญผิด กลฉ้อฉล หรือข่มขู่ สัญญาทางปกครองย่อมเสียเปล่าแบบสัมพัทธ์ (Relative Nullity) หรือโมฆียะ โดยมีการรับเอาทฤษฎีข้อบกพร่องของการให้ความยินยอม (la théorie des vices du consentement) ในระบบกฎหมายเอกชนมาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง

นอกจากนี้ ในระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้ปรากฏทฤษฎีการแบ่งแยกความสัมพันธ์โดยพิจารณาความสัมพันธ์หรือสถานะทางกฎหมาย ดังนี้

ทฤษฎีว่าด้วยนิติกรรมสองสถานะ (acte de double nature)

ในระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้มีแนวคิดที่สัญญาสัมปทานบริการสาธารณะมีสองสถานะ ขึ้นอยู่กับว่าเป็นความสัมพันธ์กับผู้ใด หากเป็นความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ สัญญาสัมปทานบริการสาธารณะนั้นจะมีสถานะเป็นกฎ แต่หากเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาแล้ว สัญญาสัมปทานจะมีสถานะความสัมพันธ์ทางสัญญา โดยสภาแห่งรัฐได้มีคำพิพากษาในคดี *Cayzeele* ปี ค.ศ. 1996 วินิจฉัยว่าสัญญาทางปกครองประกอบด้วยข้อกำหนดสองประเภทคือ ส่วนที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของคู่สัญญาซึ่งเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของคู่สัญญามีสถานะทางกฎหมายเป็นสัญญาโดยแท้ (Clauses de nature contractuelle) และส่วนที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่มีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป (Clauses de nature réglementaire) ผู้ให้บริการหรือผู้ให้บริการในอนาคตอาจฟ้องยกเลิกได้หากไม่ชอบด้วย

กฎหมาย ซึ่งศาลต้องพิจารณาว่าข้อกำหนดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นสามารถแบ่งแยกออกจากตัวสัญญาได้หรือไม่ หากไม่สามารถแบ่งแยกได้ย่อมกระทบต่อความสมบูรณ์ของสัญญา แต่ถ้าหากแบ่งแยกและเป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาย่อมมีผลเป็นการยกเลิกสัญญาทั้งหมด แต่หากไม่เป็นสาระสำคัญก็ยกเลิกเพียงข้อสัญญาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น แต่สัญญาทางปกครองยังคงใช้บังคับต่อไป

ทฤษฎีว่าด้วยนิติกรรมแบบผสม (acte mixte)

ทฤษฎีนี้ได้แบ่งแยกข้อกำหนดในสัญญาออกเป็นสองประเภทเช่นเดียวกันโดยพิจารณาจากเนื้อหาของสัญญานั้นมิใช่พิจารณาจากความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งแยกว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของคู่สัญญาเป็นข้อกำหนดที่มีสถานะทางกฎหมายเป็นสัญญา แต่หากเป็นข้อกำหนดในการดำเนินการของบริการสาธารณะ ข้อกำหนดในส่วนนี้ถือเป็นกฎ เช่น ตารางเวลาของการบริการ อัตราค่าบริการ ซึ่งอาจมีการฟ้องถึงความไม่ชอบด้วยกฎหมายได้

จากทฤษฎีนิติกรรมสองสถานะและทฤษฎีนิติกรรมแบบผสม การฟ้องให้สัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศสเป็นโมฆะนั้นมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นการฟ้องขอให้ยกเลิกสัญญาทางปกครองบางส่วนมากกว่าการฟ้องให้สัญญาตกเป็นโมฆะ เนื่องจากศาลจะให้หลักประกันและคำนึงถึงความมั่นคงของสัญญาหรือข้อตกลงของคู่สัญญาเป็นสำคัญ เพราะการทำสัญญามีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะ ความผูกพันทางสัญญาจึงต้องการความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะและเพื่อประโยชน์ทั่วไปซึ่งต้องพิจารณาไปพร้อมกับประโยชน์ของเอกชนทั่วไปด้วย ซึ่งหากเป็นไปได้ศาลจะเลี่ยงที่จะพิจารณาถึงความเป็นโมฆะของสัญญา คำพิพากษาส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการชดเชยค่าเสียหายมากกว่าการพิจารณายกเลิกสัญญา

(2) ในระบบกฎหมายเยอรมัน สัญญาทางปกครองไม่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะเช่นเดียวกับสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศส ตามมาตรา 54 รัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเยอรมัน ค.ศ. 1976 อธิบายองค์ประกอบของสัญญาทางปกครองเป็นสัญญาประเภทหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาต้องตรงกัน โดยเป็นการก่อ เปลี่ยนแปลงและระงับนิติสัมพันธ์ในแดนของกฎหมายมหาชน การเกิดขึ้นของสัญญาทางปกครองจึงยังคงถือว่าคู่สัญญาฝ่ายเอกชนมีเสรีภาพในการแสดงเจตนาซึ่ง

ถือเป็ น เ ส ร ี ภ า พ ต ำ ม ร ัฐ ธิ ร ร ม ญู
แม้การเข้าทำสัญญาทางปกครอง ฝ่ายเอกชนก็ได้สละเสรีภาพดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า ระบบกฎหมายเยอรมันได้บัญญัติเหตุโมฆะของสัญญาทางปกครองไว้เป็นลายลักษณ์อักษรตามมาตรา 59 (1) รัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเยอรมัน ค.ศ. 1976 โดยให้นำหลักความเป็นโมฆะของสัญญาทางปกครองตามประมวลแพ่งเยอรมัน ซึ่งรวมถึงการบอกล้างโมฆียะกรรมจากการสำคัญผิด กลฉ้อฉล หรือข่มขู่ ซึ่งสัญญาทางปกครองที่เป็นโมฆียะก็สามารถให้สัตยาบันและมีผลสมบูรณ์ได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ตามมาตรา 58 รัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเยอรมัน ค.ศ. 1976 กำหนดว่าสัญญาทางปกครองที่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหน้าที่รัฐอื่นหรือบุคคลที่สาม หากสัญญาทางปกครองนั้นยังมิได้รับความยินยอมจากเจ้าหน้าที่รัฐอื่นหรือบุคคลที่สาม สัญญานั้นจะมีผลอย่างสัมพัทธ์ หรือยังมีผลไม่สมบูรณ์ (schwebend unwirksam) จนกว่าเจ้าหน้าที่รัฐอื่นหรือบุคคลที่สามให้ความยินยอมจะมีผลย้อนหลังกลับไปยังอดีตถึงจุดที่มีการทำสัญญา อันเปรียบได้กับความเป็นโมฆียะของสัญญาทางปกครอง

(3) ในระบบกฎหมายไทย จากการศึกษานวคำพิพากษาศาลปกครองพบว่า ศาลปกครองได้นำข้อเท็จจริงและพฤติการณ์การดำเนินการก่อนเข้าทำสัญญาทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองและคู่สัญญาฝ่ายเอกชนมาใช้ในการวินิจฉัยประกอบการพิจารณาว่าปรากฏความบกพร่องในการแสดงเจตนา ได้แก่ ความสำคัญผิด กลฉ้อฉล ข่มขู่ และความบกพร่องในเรื่องความสามารถ อันทำให้สัญญาทางปกครองเป็นโมฆียะหรือไม่ และกำหนดผลให้คู่สัญญาสามารถบอกล้างหรือให้สัตยาบันสัญญาทางปกครองที่เป็นโมฆียะได้

ผลของการนำหลักโมฆียะกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง

ในระบบกฎหมายฝรั่งเศส แม้ตุลาการในคดีปกครองนำทฤษฎีข้อบกพร่องของการให้ความยินยอม (la théorie des vices du consentement) ในระบบกฎหมายเอกชนมาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง แต่ตุลาการในคดีปกครองได้ปรับใช้ทฤษฎีดังกล่าวอย่างจำกัดกว่าทฤษฎีข้อบกพร่องของการให้ความยินยอมในสัญญาทางแพ่ง อันเนื่องมาจากการพยายาม

คุ้มครองหลักการแสดงเจตนาและความมั่นคงแน่นอนของนิติฐานะของสัญญาทางปกครอง เพื่อให้การบริการสาธารณะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีและรักษาไว้ซึ่งความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ เช่น ตุลาการคดีปกครองไม่ยอมรับหลักความสำคัญผิดในข้อกฎหมาย (l'eureur de droit) เพราะหน่วยงานของรัฐย่อมทราบถึงข้อกฎหมายในการเข้าทำสัญญาทางปกครองหรือก่อนการเข้าทำสัญญาทางปกครองได้มีกระบวนการก่อนการเข้าทำสัญญา ซึ่งแตกต่างจากแนวคำพิพากษาของศาลยุติธรรมที่ยอมรับว่าการสำคัญผิดในข้อกฎหมายมีผลเท่ากับความสำคัญผิดในสาระสำคัญ หรือในข้อเท็จจริงที่ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรมปรับใช้หลักความสำคัญผิด แต่ตุลาการคดีปกครองกลับปฏิเสธหลักความสำคัญผิด หรือในคดีที่ตุลาการคดีปกครองพิจารณาข้อเท็จจริงว่าสัญญาทางปกครองทำขึ้นโดยกลฉ้อฉล เช่น คดีที่การรถไฟฝรั่งเศส (SNCF) ฟ้องคดีว่าการเข้าทำสัญญาทางปกครองเกิดจากการรวมกลุ่มหรือการฮั้วของผู้ประกอบการที่เข้ามาเสนอราคา แต่ตุลาการคดีปกครองได้กำหนดผลของกลฉ้อฉลว่าให้มีการชดใช้ค่าเสียหาย แต่ไม่ประกาศความไม่สมบูรณ์ให้สัญญาทางปกครองเป็นโมฆียะ เพราะกลฉ้อฉลเนื่องจากมีความไม่เหมาะสมทางเศรษฐศาสตร์ และผู้ฟ้องคดีเพียงประสงค์จะให้ศาลพิจารณาพฤติกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เสนอตัวเข้ามาเป็นคู่สัญญาเท่านั้น

ในระบบกฎหมายเยอรมันนั้น พบว่าผลของสัญญาทางปกครองที่เป็นโมฆียะย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่ง สัญญาทางปกครองนั้นจะมีผลบังคับได้จนกว่าจะถูกบอกล้าง (Anfechtung) ผลของการบอกล้างสัญญาทางปกครองที่เป็นโมฆียะทำให้ตกเป็นโมฆะมาแต่เริ่มแรกอันไม่อาจก่อให้เกิดผลทางกฎหมายใด ๆ ได้ การชำระหนี้ที่กระทำไปบนฐานของสัญญานั้นจึงย่อมต้องคืนให้แก่กันเพื่อให้คู่สัญญากลับสู่ฐานะเดิม นอกจากนี้ สัญญาทางปกครองที่ยังไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลที่สามหรือเจ้าหน้าที่อื่น ตามมาตรา 58 รัฐบัญญัติว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองค.ศ. 1976 ซึ่งมีผลไม่สมบูรณ์อย่างสัมพัทธ์ อันอาจเทียบได้กับความเป็นโมฆียะของสัญญานั้นในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญายังคงต้องผูกพันกันตามสัญญา แต่ผลที่ไม่สมบูรณ์นั้นจะจำกัดอยู่เฉพาะสัญญาส่วนที่มีผลกระทบต่อบุคคลที่สามหรือเจ้าหน้าที่อื่น ในกรณีที่สัญญานั้นแยกส่วนได้จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไปว่าการที่บุคคลที่สามหรือเจ้าหน้าที่อื่นยังไม่ให้ความยินยอมมีผลกระทบต่อสัญญาทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ซึ่งต้องนำความเป็นโมฆะของสัญญาทางปกครองมาปรับใช้ได้ในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่าง

ยิ่ง โดยพิจารณาเจตนาของคู่สัญญาว่าจะให้สัญญานั้นมีผลอยู่โดยขึ้นกับความเห็นชอบหรือการปฏิเสธหรือไม่ หากการมีผลของสัญญานั้นขึ้นอยู่กับความเห็นชอบหรือการปฏิเสธ สัญญานั้นย่อมไร้ผลไปทั้งฉบับ แต่หากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่สามให้ความยินยอมสัญญาทางปกครองนั้นจะมีผลสมบูรณ์ย้อนหลังนับแต่เวลาที่มีการทำสัญญากันขึ้น

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากการศึกษาระบบกฎหมายฝรั่งเศสพบว่า นอกเหนือจากศาลปกครองทฤษฎีข้อบกพร่องของการให้ความยินยอม (la théorie des vices du consentement) ในระบบกฎหมายเอกชนมาปรับใช้กับสัญญาทางปกครองอย่างจำกัดแล้ว ยังพบว่าในระบบกฎหมายฝรั่งเศสได้พิจารณาว่ากระบวนการก่อนการทำสัญญาทางปกครองหรือกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นการกระทำที่แยกออกจากตัวสัญญาทางปกครอง (acte détachable) ปรากฏในคำพิพากษาของสภาแห่งรัฐในคดีบรรทัดฐานที่ประชุมใหญ่ Martin ลงวันที่ 4 สิงหาคม ค.ศ. 1905 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคำวินิจฉัยของสภาแห่งรัฐในคดีก่อนหน้านั้นที่ศาลได้เคยวางหลักว่าบุคคลภายนอกสามารถฟ้องเพิกถอนการกระทำที่แยกออกจากสัญญา เช่น การเตรียมการขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนลงนามในสัญญา (un acte préparatoire d'un contrat de droit privé) ในคดี Commune de Gorre ลงวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 1903 แต่การที่บุคคลภายนอกที่มีส่วนได้เสียในการกระทำที่แยกออกได้จากสัญญาไม่กระทบต่อสัญญาทางปกครองที่ได้มีการลงนามแล้ว หลักกฎหมายดังกล่าวได้มีการรับนำมาปรับใช้ในระบบกฎหมายไทย โดยก่อนการเข้าทำสัญญาทางปกครอง หน่วยงานทางปกครองและคู่สัญญาฝ่ายเอกชนที่ประสงค์จะเข้าทำสัญญาทางปกครองกับภาครัฐ ย่อมต้องปฏิบัติตามกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างหรือหาคู่สัญญาตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 ซึ่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 กำหนดให้การส่งรับหรือไม่รับคำเสนอขาย รับจ้าง แลกเปลี่ยน ให้เช่า ซื้อ เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์ การอนุมัติสั่งซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย ให้เช่า หรือให้สิทธิประโยชน์ การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอหรือการดำเนินการอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และการสั่งให้เป็นผู้ที่ทำงานการให้หรือไม่ให้ทุนการศึกษา มีลักษณะเป็น

คำสั่งทางปกครองซึ่งแยกออกจากตัวสัญญาทางปกครอง ความไม่ชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งทางปกครองไม่กระทบต่อสัญญาทางปกครอง แต่จากการศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด พบว่าศาลปกครองได้นำข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ในกระบวนการก่อนเข้าทำสัญญาทางปกครองดังกล่าวมาพิจารณาว่าคู่สัญญาฝ่ายหน่วยงานทางปกครองหรือฝ่ายเอกชนมีพฤติการณ์ในการสำคัญผิดหรือกลั่นแกล้ง เพื่อนำมาสู่การพิจารณาว่าสัญญาทางปกครองเป็นโมฆียะกรรมหรือไม่

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

การนำข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ในกระบวนการก่อนเข้าทำสัญญาทางปกครองดังกล่าวมาพิจารณาว่าคู่สัญญาฝ่ายหน่วยงานทางปกครองหรือฝ่ายเอกชนมีพฤติการณ์ในการสำคัญผิดหรือกลั่นแกล้ง เพื่อนำมาสู่การพิจารณาว่าสัญญาทางปกครองเป็นโมฆียะกรรมหรือไม่ ย่อมส่งผลให้คู่สัญญาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนคู่สัญญาสามารถบอกล้างสัญญาทางปกครองได้โดยง่ายอันส่งผลในการทำลายความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของสัญญาทางปกครอง ทั้งที่ก่อนการเข้าทำสัญญาทางปกครองหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนคู่สัญญามีโอกาสในการพิจารณาคุณสมบัติของคู่สัญญา คุณสมบัติของวัตถุประสงค์สัญญา หรือกระบวนการในการพิจารณาก่อนการเข้าทำสัญญาตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. 2562 อีกทั้ง การเปิดโอกาสให้มีการบอกล้างโมฆียะกรรมและกลับคืนสู่ฐานะเดิมตาม มาตรา 176 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยการการคืนทรัพย์สินให้แก่กัน อาจเกิดขึ้นได้ยากในสัญญาทางปกครอง เนื่องด้วยสัญญาทางปกครองมิได้มีลักษณะเพียงการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่กันเท่านั้น สัญญาทางปกครองในบางกรณีคู่สัญญาฝ่ายเอกชนเป็นผู้ได้รับสัมปทานในการดำเนินกิจการการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนแทนหน่วยงานของรัฐ และหากพันวิสัยที่จะกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จะนำมาใช้บังคับเพียงกรณีทรัพย์สินที่จะต้องคืนสูญหายหรือถูกทำลายไปหรือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นตกไปเป็นของผู้อื่นซึ่งได้มาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ตามมาตรา 1329 เท่านั้น การกลับคืนสู่ฐานะเดิมดังกล่าวจึงไม่ครอบคลุมสำหรับการใช้บังคับกับสัญญาทางปกครอง ประกอบกับหลักความเป็น

โมฆียะในระบอบกฎหมายไทย มักคุ้มครองเพียงบุคคลผู้แสดงเจตนา โดยบกพร่องเท่านั้น เช่น บุคคลที่แสดงเจตนาโดยสำคัญผิดให้สามารถบอกล้างการแสดงเจตนาของตนได้ โดยไม่มีการคุ้มครองบุคคลที่รับการแสดงเจตนาแม้บุคคลนั้นแสดงเจตนาโดยสุจริต หากนำหลักดังกล่าวมาปรับใช้กับสัญญาทางปกครอง อาจประสบปัญหาว่าผู้รับการแสดงเจตนา ก็เป็นผู้ที่ลงทุนในสัญญาทางปกครองที่มีมูลค่าจำนวนมากเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ รวมถึงการเตรียมการหรือการดำเนินการในระหว่างการคัดเลือกคู่สัญญาเช่นเดียวกัน อีกทั้ง การคุ้มครองเพียงบุคคลผู้แสดงเจตนาโดยบกพร่องทำให้คู่สัญญาทางปกครองกล่าวอ้างได้โดยง่ายว่าตนแสดงเจตนาโดยสำคัญผิด หากไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาทางปกครอง ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงแน่นอนในนิติฐานะของสัญญาทางปกครองอันเกี่ยวข้องกับการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุผลและป้องปรามมิให้มีการอ้างความเป็นโมฆียะเพื่อทำลายสัญญาทางปกครอง งานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- (1) ควรตรากฎหมายสารบัญญัติให้เกิดความชัดเจนว่า กรณีใดจะเป็นเหตุความไม่ชอบด้วยกฎหมายที่รุนแรงถึงขนาดต้องทำให้สัญญาทางปกครองเป็นโมฆะ แต่หากสัญญาทางปกครองใดที่ไม่ปรากฏเหตุแห่งความเป็นโมฆะดังกล่าว สัญญาทางปกครองควรมีผลสมบูรณ์
- (2) ศาลปกครองซึ่งมีภารกิจในการรักษาหลักกฎหมายปกครองต้องคำนึงว่าการทำสัญญาทางปกครองนั้นมีความแตกต่างจากคำสั่งทางปกครองซึ่งเอกชนเป็นเพียงฝ่ายที่รับคำสั่งทางปกครองจากฝ่ายปกครอง แต่การเข้าทำสัญญาทางปกครองเกิดจากการแสดงเจตนาตกลงยินยอมของคู่สัญญาฝ่ายเอกชน จึงควรคุ้มครองความเชื่อถือว่าวางใจของคู่สัญญาทางปกครองในความดำรงอยู่ของสัญญาทางปกครองประกอบกับหลักความต่อเนื่องในการจัดทำบริการสาธารณะ ดังนั้นศาลปกครองควรนำหลักโมฆียะมาปรับใช้อย่างจำกัด โดยวางแนวคำพิพากษาว่าแม้สัญญาทางปกครองนั้นจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่หากความไม่ชอบด้วยกฎหมายสัญญาทางปกครองไม่ได้ผิดพลาดไปในสาระสำคัญ สัญญาทางปกครองนั้นไม่จำเป็นต้องสิ้นผลในทางกฎหมายเสมอไปโดยให้สัญญาทางปกครองนั้นยังดำรงอยู่ต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม แม้สัญญาทางปกครองมีเหตุรุนแรงอันอาจทำให้สัญญาทางปกครองเป็นโมฆียะจริง ควรมีการแบ่งแยกกว่าตาม

ทฤษฎีว่าด้วยนิติกรรมสองสถานะ (acte de double nature) ในระบบกฎหมายฝรั่งเศสซึ่งแบ่งแยกความสัมพันธ์ของสัญญาว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาตามสัญญา ศาลปกครองควรมีอำนาจในการเลือกว่าจะให้คู่สัญญาประกาศความเป็นโมฆะหรือการให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากฝ่ายที่ก่อให้เกิดเหตุโมฆียะกรรมเท่านั้น ตามการปรับใช้ทฤษฎีการแสดงเจตนาที่บกพร่องในระบบกฎหมายฝรั่งเศส แต่ในความสัมพันธ์ของผู้ใช้บริการคือประชาชนโดยทั่วไปไม่สมควรถูกระทบจากสัญญาทางปกครองที่เป็นโมฆียะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

หากปรากฏข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติว่า หน่วยงานทางปกครองและคู่สัญญาฝ่ายเอกชนได้ตรวจสอบความสามารถหรือคุณสมบัติของคู่สัญญาก่อนเข้าทำสัญญา แม้หากพบความบกพร่องของกระบวนการหรือหากพบในภายหลังว่าความสามารถหรือคุณสมบัติไม่เป็นไปตามความมุ่งหมาย สัญญาทางปกครองยังคงมีผลสมบูรณ์และไม่เป็นโมฆียะ เช่น ในสัญญาให้ทุนการศึกษา หน่วยงานทางปกครองมีอำนาจพิจารณาความสามารถหรือคุณสมบัติของผู้ที่สมควรได้รับทุนการศึกษาในขณะเดียวกันผู้สมัครได้รับทุนก็สามารถพิจารณาเงื่อนไขในการชดใช้ทุนได้ก่อนวันลงนามในสัญญา หรือในสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานทางปกครองและคู่สัญญาย่อมมีโอกาสในการคัดเลือกลั่นกรองคุณสมบัติหรือข้อเสนอก่อนการเข้าทำสัญญาทางปกครองเช่นเดียวกัน เนื่องจากขั้นตอนกระบวนการเหล่านี้เป็นความผิดพลาดภายในการพิจารณาของหน่วยงานทางปกครองเพื่อเป็นการเคารพต่อหลักสุจริตในการแสดงเจตนาของคู่สัญญาฝ่ายเอกชนที่เข้าทำสัญญาทางปกครองโดยไม่ทราบความผิดพลาดภายในของหน่วยงานทางปกครองและสอดคล้องกับแนวคิดที่กระบวนการก่อนเข้าทำสัญญาเป็นกระบวนการที่แยกออกจากตัวสัญญาและไม่ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของสัญญาทางปกครอง

เอกสารอ้างอิง (References)

หนังสือ

ภาษาไทย

ชาญชัย แสวงศักดิ์ และมานิตย์ วงศ์เสรี, *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนิติกรรมทางปกครองและสัญญาทางปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 1, วิญญูชน 2541).

นันทวัฒน์ บรมานันท์, *สัญญาทางปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 5, วิญญูชน 2556).

บุบผา อัครพิมาน, *สัญญาทางปกครอง : แนวคิดและหลักกฎหมายของฝรั่งเศสและของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักงานศาลปกครอง 2545).

ภาษาต่างประเทศ

Boemke Burkhard und Ulrici Bernhard, *BGB Allgemeiner Teil*, (Springer 2009).

Stelkens, Bonk und Sachs, *Verwaltungsverfahrensgesetz* (9 Auflage, 2018).

บทความ

ภาษาไทย

มานิตย์ วงศ์เสรี. ‘นิติวิธีเกี่ยวกับการอุดช่องว่างของกฎหมายในสัญญาทางปกครอง วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายเยอรมัน (ตอนที่ 1)’ (2564) 33 วารสารกฎหมายปกครอง 1.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์, ‘ข้อความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองในระบบกฎหมายเยอรมัน’ (2542) 2 วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 262.

วิทยานิพนธ์

ภาษาไทย

ชาตรี ศิลาภา, ‘สัญญาทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย’ (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2553).

การพัฒนาการกีฬาแห่งประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ
เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย
และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ

Directions for National Sports Development in line with Thailand's
National Strategies for Professional Sports Excellence and the
Sports Industry

ศักดิ์ชัย ติตะจारी¹ วิจิตรา ศรีสอน² สันธาน ชยนนท์³ เพชรา จารุสกุล⁴

Sakchai Titajaree, Wijitra Srison, Sunthan Chayanon, and Petchara Charusakul

Received: January 7, 2023 Revised: February 12, 2023

Accepted: March 21, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ” วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1. เพื่อศึกษาบริบทต่อการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทยและอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ ของการนำนโยบายแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ 2. วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งและปัญหาอุปสรรคการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของ

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Doctor of Political Science, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: s61484944002@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail : wijitra.sr@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail : sunthan.ch@ssru.ac.th

⁴ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail : wascpet@stou.ac.th

ไทยและอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศและ3.เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทยและอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)สัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 คน วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) รูปแบบเชิงบรรยาย ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1.เพื่อศึกษาบริบทต่อการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทยและอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศของการนำนโยบายแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมยังขาดความสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่องยุทธศาสตร์ชาติมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างชัดเจนเพื่อให้ นักกีฬามีประสิทธิภาพและมีความเป็นเลิศทางกีฬาและกีฬาอาชีพ

2.วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และปัญหาอุปสรรคการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทยและอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมยังขาดความสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนานักกีฬาอย่างต่อเนื่องแผนรองรับนักกีฬาอาชีพไม่เพียงพอ ควรมีการอบรมให้ความรู้ผู้ฝึกสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้ฝึกสอน

3.เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาควรพัฒนาการกีฬาให้ เป็นมืออาชีพ แผนพัฒนาการกีฬาต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลกที่มีผลต่อการพัฒนา

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาการกีฬา, ยุทธศาสตร์ชาติ, ความเป็นเลิศกีฬาอาชีพ

Abstract

The research titled “Directions for National Sports Development in line with Thailand’s National Strategies for Professional Sports Excellence and the Sports Industry” aimed to 1) study the implementation of Version 6 (2017-2021) of the National Sports Development Plan; 2) to analyze weaknesses, strengths and problems concerning the national sports development plan under National

Strategies for Professional Sports Excellence and the Sports Industry and 3) to study the improvement of the sports development plan in response to National Strategies for Professional Sports Excellence and the Sports Industry. This qualitative research employed methods of in-depth interviews and focus group with 35 principal informants. The data was subjected to content analysis. The study revealed the following findings:

1. Concerning the study of the implementation of Version 6 (2017-2021) of the National Sports Development Plan, there was, as a whole, no continuity in the implementation for sustained sports development.

2. Concerning the analysis of weaknesses, strengths and problems relating to Thailand's sports development plan under National Strategies for Professional Sports Excellence and the Sports Industry, there were no continuity for sustained sports development, no adequate plans to accommodate professional athletes, and insufficient training to improve trainers' efficiency.

3. Concerning improvement of the sports development plan in response to National Strategies for Professional Sports Excellence and the Sports Industry, there was a lack of professional development owing to a failure to take into account changing global conditions affecting sports development.

Keywords : sports development, national strategies, professional sports excellence

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ นำไปสู่ความเป็นสากล ในการพัฒนานักกีฬาไทยให้ประสบความสำเร็จในมหกรรมกีฬานานาชาติได้อย่างสม่ำเสมอ ต้องมีการทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการกีฬาที่มีความรู้ความสามารถในระดับนานาชาติทั้งผู้ฝึกสอนและนักกีฬา ซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาให้ทัดเทียมกับประเทศชั้นนำ อีกทั้งยังมีระบบการจัดการที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการพัฒนานักกีฬาจากขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ จึงทำให้การพัฒนานักกีฬาไทยในปัจจุบันมีความยั่งยืน แล้วนำไปสู่การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ ได้รับการ

ส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพหลายประเภทยังคงต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้ นักกีฬาสามารถสร้างรายได้ อย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ การกีฬานับได้ว่ามีส่วนสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “กีฬาส่งคน คนสร้างชาติ” จึงต้องมีการบูรณาการความร่วมมือกันในหลายภาคส่วนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาการกีฬาของประเทศไทย ประเทศไทยหากจะประสบความสำเร็จ ต้องมีการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564

จากสิ่งที่กล่าวในข้างต้นการพัฒนาการกีฬาของประเทศไทยประเทศไทยหากจะประสบความสำเร็จ ต้องมีการดำเนินการ ตามแผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 ดังนี้ (1) การเก็บตัวนักกีฬาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (2) การสร้างนักกีฬาหน้าใหม่เพื่อทดแทนนักกีฬาทีมชาติที่ปลดระวาง (3) การพัฒนาชนิดกีฬาให้มีความหลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มศิลปะการต่อสู้แบบผสมผสาน (Martial Arts) (4) การสนับสนุนให้สมาคมกีฬาเข้มแข็ง มีธรรมาภิบาลและมีแผนพัฒนากีฬานิตนั้นๆ อย่างชัดเจน (5) ร่นำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาเข้ามาใช้เพิ่มมากขึ้น โดยการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา ตลอดจนพัฒนาบุคลากรให้กระจายทั่วทั้งส่วนกลางและภูมิภาค และ(6) การสร้างและพัฒนาศูนย์ฝึกกีฬาแห่งชาติ (National Training Center) ที่มีประสิทธิภาพสูง (High Performance) เพื่อรองรับการเก็บตัวฝึกซ้อมของนักกีฬาทีมชาติทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค รวมทั้ง ศูนย์เฉพาะทางและ/หรือเฉพาะชนิดกีฬา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาการพัฒนาการกีฬาแห่งประเทศไทย ตามแนวโน้มการกีฬาโลก เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศการนำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ การพัฒนาการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ นำไปสู่ความเป็นสากล ในการพัฒนานักกีฬาไทยให้ประสบความสำเร็จในมหกรรมกีฬานานาชาติ และการพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทต่อการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ ของการนำนโยบายแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ

2.วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และปัญหาอุปสรรค การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ

3.เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัย ได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1.กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนกีฬา, รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการกีฬา 2.กลุ่มครูและอาจารย์ผู้สอนกีฬา, อาจารย์ผู้ควบคุมการฝึกกีฬาของทั้งโรงเรียนกีฬา 13 แห่ง และ 3.กลุ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ตัวแทนจาก นักกีฬา, สมาคมการกีฬาต่างๆ องค์กรทางกีฬาต่างๆ อาจารย์ผู้สอนกีฬา และผู้อำนวยการโรงเรียนกีฬา ข้อมูลที่ได้จากการการสัมภาษณ์(Interview) ซึ่งผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ประเด็นเนื้อหา(Content Analysis) ในหลายลักษณะ วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) แบบหน่วยบริบท (Contextual Unit) โดยการแบ่งรูปแบบของหัวข้อเรื่อง(Categories) ที่ทำการวิเคราะห์ และนำมาเขียนการรายงานผลการวิจัยโดยผู้วิจัยเสนอรายการผลการวิจัยโดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ตามวัตถุประสงค์อธิบายและสรุปเชิงวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบเชิงบรรยาย

สรุปผล (Research Results)

1. แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาการกีฬาไทย พ.ศ. 2579 เป้าหมายการพัฒนา

1. เด็กและเยาวชน ทุกกลุ่มและทุกพื้นที่

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษา แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มและทุกพื้นที่ พบว่า เป็นแผนพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้แล้วและมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาทุกพื้นที่ โดยให้

ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการร่วมกันพัฒนาประเทศมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเยาวชนให้มีความเข้าใจและมีความตระหนักในกิจกรรมทางกายเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มทุกพื้นที่ที่มีสุขภาพร่างกายตามเกณฑ์มาตรฐานที่ถูกต้องได้มีโอกาสได้เล่น/แข่งขัน โดยให้มีการพัฒนาเพื่อให้เด็กและเยาวชนสุขภาพแข็งแรงพัฒนาการสมวัยส่วนคนไหนที่ดีพัฒนาการด้านกีฬาโดดเด่นก็พัฒนาเฉพาะทางอย่างต่อเนื่องให้มีการพัฒนาเยาวชนเล่นกีฬาสู่ความเป็นเลิศมุ่งเน้นเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มทุกพื้นที่ด้านกีฬานั้นและจริงจัง และพัฒนาทักษะให้เป็นคนเก่งและความรู้ด้านกีฬาควกับคุณธรรม จริยธรรมให้มีคุณภาพ และลดการเสื่อมถอยในด้านการพัฒนาต่างๆมีสุขภาพที่ดีเป็นพลเมืองดีของชาติมีจิตสาธารณะ

2. ประชาชนทุกภาคส่วนมีสุขภาพที่ดีขึ้น

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาที่ให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีสุขภาพที่ดีขึ้น พบว่า มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้นทุกมิติทั้งด้านร่างกาย ด้านสุขภาพรวมถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆในชีวิตของทุกคนๆ ทำการจัดการอบรมด้านสุขภาพ ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้ความรู้และการจัดการทดสอบด้านร่างกายให้แก่ประชาชนในชุมชน พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพในทุกพื้นที่ (ทุกเพศทุกวัย) การจัดกิจกรรมหรือออกกำลังกายในชุมชนในสถานการศึกษาในการสร้างแรงจูงใจในองค์กรและสถานที่ชุมชนในแสดงถึงความสำคัญของครอบครัว มีการส่งเสริมความรู้ศักยภาพในการจัดการสุขภาพของคนทุกกลุ่มทุกวัยให้ความสนใจในการออกกำลังกายใส่ใจสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกระดับชั้นชั้นได้รับความรู้ความเข้าใจในสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีด้วยวิธีการที่หลากหลายและทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยตรงในการออกกำลังกายสู่การมีสุขภาพที่ดี พัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชนชุมชนท้องถิ่นให้มีความรู้ในการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายให้สมบูรณ์ เพื่อให้ประชาชนได้ออกกำลังกายและมีสุขภาพที่ดี

3. ระบบการค้นหาและพัฒนานักกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาในระบบการค้นหาและพัฒนานักกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า ยุทธศาสตร์เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การพัฒนาระบบการเสาะหานักกีฬาดังแต่ระบบพัฒนาทั่วประเทศและส่งเสริมสร้างโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาในทุก

ระดับ โดยมีการส่งเสริมศูนย์ฝึกกีฬาที่มีอยู่ในพื้นที่ ส่งเสริมสนับสนุนการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติในทุกๆระดับ การพัฒนากีฬาไทยให้ประสบความสำเร็จได้ เป้าหมายพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลายมิติ สร้างแบบฝึก สร้างเกณฑ์ สร้างแบบทดสอบแบบราบจัดตั้งศูนย์ฝึกกีฬาในแต่ละโรงเรียนต้องมีการตอบในโรงเรียน มีการพัฒนากีฬาเพื่อให้นักกีฬามีจุดมุ่งหมายในการแข่งขันกีฬากว้างแวงเพื่อต่อยอดกีฬา ให้คัดเลือกเด็กและเยาวชนที่มีทักษะและพรสวรรค์ตั้งแต่ท้องถิ่นจนถึงระดับชาติระดับสโมสร และต้องคัดเลือกนักกีฬาที่มีความสามารถเข้ามาอยู่ในศูนย์กีฬาเพื่อความเป็นเลิศและการพัฒนานักกีฬาไทยให้ประสบความสำเร็จได้ ส่งเสริมและสร้างโอกาส ส่งเสริมและสนับสนุน มีระบบการเลือกสรรและพัฒนากีฬาระดับเด็กและเยาวชนที่มีพรสวรรค์และทักษะเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศมีการพัฒนาบุคลากรด้านกีฬาให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ได้นำหลักการทางวิทยาศาสตร์มีการเอากลับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสู่อาชีพความเป็นเลิศ

4. อุตสาหกรรมกีฬากีฬาและการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการกีฬา ด้านอุตสาหกรรมกีฬากีฬาและการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการ พบว่า ยุทธศาสตร์ชาติสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยภาครัฐควรสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาและการท่องเที่ยวควบคู่เพื่อจะนำมาสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการให้บริการด้านสุขภาพ การตลาดนโยบาย การรองรับเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต่างๆของกีฬาในการพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬากีฬาและการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยวและนันทนาการจัดหาบุคลากรที่มีความสามารถมีความรู้ต่างสายและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อบุคลากรจะมาพัฒนาอุตสาหกรรมด้านการกีฬาต่อไป ให้มีการจัดกีฬาอดนียมในจังหวัดเพื่อการพัฒนากระตุ้นเศรษฐกิจในจังหวัด มีการจัดกิจกรรมเชิงกีฬาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและนันทนาการ ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนขยายตัวอย่างต่อเนื่องอุตสาหกรรมกีฬากีฬา และพัฒนาความสามารถเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมกีฬาในประเทศกำกับดูแลโดย sport Australia พัฒนาคอนใหม่ร่วมถึงปรับปรุงรูปแบบธุรกิจการบริหารด้านสุขภาพ ปรับภาพลักษณ์ตรงกับพื้นฐานกีฬาและทำให้โครงสร้างพื้นฐานนักกีฬากลับมามีชีวิตชีวา และเป็นการลงทุนกับอุตสาหกรรมกีฬาระดับเอเชีย

5. โครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และหน่วยงานหลักสามารถบูรณาการงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมกีฬากีฬา

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และหน่วยงานหลักสามารถบูรณาการงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมการกีฬา พบว่า ให้นำโครงสร้างพื้นฐานมาปรับใช้ในการบูรณาการ ใช้โอกาสสร้างพื้นฐานนำไปปรับใช้ในการกีฬาโครงสร้างของทางด้านกีฬา ให้มีความถูกต้องมาตรฐานคุณภาพ สนับสนุนการพัฒนาการบุคลากรให้เกิดความเข้าใจทางด้านกีฬาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเกิดแนวคิดการตัดสินใจนวัตกรรมทางกีฬา กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบโอกาสพื้นฐานบุคลากรด้านการกีฬาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมและสร้างความมั่นคงให้อาชีพรวมทั้งการจัดกิจกรรม โดยให้บุคลากรมีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาได้รับแพร่และประโยชน์ทั่วถึง และมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นสร้างเพื่อเครือข่ายทางความรู้และนวัตกรรมการกีฬาโดยให้มององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาได้รับการสนับสนุน ใช้ประโยชน์มีโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากร ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬามีความสามารถของนักกีฬาและสุขภาพของประชาชนมีการพัฒนาการที่ดีขึ้น พัฒนาวิทยาศาสตร์และกลไกเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพจัดการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. บูรณาการความร่วมมือของส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาบูรณาการความร่วมมือของส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน พบว่า ยุทธศาสตร์ชาติด้านการโอกาสความเสมอภาคทางสังคม บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อพัฒนาในนักกีฬาเป็นเลิศระดับความสำเร็จทั่วในระดับชาติและนานาชาติ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางภาครัฐระดับหน่วยงานแบบบูรณาการให้มีความทันสมัยมีความเสมอภาครับบริบทที่จำเป็นต่อกฎหมายให้เหมาะสม การกีฬาแห่งประเทศไทยสร้างความเข้าใจและการร่วมมือของทุกหน่วยของภาครัฐและการให้ความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน บุคลากรเข้าร่วมของแต่ละภาคส่วนฝึกอบรมแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆให้เข้ามามีบทบาทเพื่อส่งเสริมด้านกีฬาของประเทศ บูรณาการความร่วมมือของส่วนราชการหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีการพัฒนากีฬาเป็นเป้าหมายหลักสร้างระบบฐานข้อมูลกลางให้มีประสิทธิภาพใช้งานได้จริงในทุกฝ่าย ส่งเสริมการพัฒนาด้านการกีฬาในระดับท้องถิ่น จังหวัดและประเทศ ต้อง

ใช้ทางหน่วยงานรัฐภาคเอกชน ภาครัฐการต้องร่วม มือกัน เพื่อส่งเสริมการกีฬาเพื่อความทั่วถึงของประชาชน เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด โดยครูพละออกให้ความรู้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้ทั่วถึงเพื่อสร้างแรงบันดาลใจสร้างองค์ความรู้ให้กับเด็กที่มีความสามารถให้กับเด็กต่อยอดได้ได้ในระดับอาชีพ

7. การบริหารการพัฒนาในการนำยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาการบริหารการพัฒนาในการนำยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ พบว่า โรงเรียนกีฬาได้ขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านกีฬาโดยเป็นนโยบายที่นำมาเป็นข้อมูลในการผลักดันการพัฒนาด้านกีฬา ส่งเสริมด้านกีฬาเพื่อการออกกำลังกายทำให้ประชาชนสุขภาพดีและควรมีการสนับสนุน จากภาครัฐและหน่วยที่เกี่ยวข้อง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกีฬามีการนำแผนแนวทางการพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศโดยใช้หลักวิทยาศาสตร์การกีฬามาใช้และกำหนดในเป้าหมายเป็นหลักวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ควรได้รับการพัฒนาและสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนและทุกระดับ นำแผนพัฒนากีฬาในระดับล่างในเป็นรูปธรรม แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่6ได้ผลได้มุ่งหวังในการกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตและส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีน้ำใจนักกีฬาและคุณภาพชีวิตที่ดี

8. บริบทปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาบริบทปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ พบว่า ที่ผ่านมามีการส่งเสริมกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมมหกรรมกีฬาระดับนานาชาติหลายรายการแต่ผลงานในภาพรวมยังขาดความสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการพัฒนา นักกีฬาอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์ชาติมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างชัดเจนเพื่อให้นักกีฬามีประสิทธิภาพและมีความเป็นเลิศทางกีฬาและกีฬาอาชีพของประเทศดังนั้นประเทศจึงค้นหาบุคลากรทางกีฬาที่มีความสามารถในระดับชาติมารับผิดชอบ ด้วยบริบทโรงเรียนกีฬาจะมีแต่

การซ่อมกีฬาเพื่อการแข่งขันและเพื่อความเป็นเลิศทางด้านกีฬาแต่จะไม่ค่อยให้ความรู้ด้านอาชีพทางด้านกีฬาที่หลากหลายนอกจากกีฬาอาชีพและโค้ชกีฬาเห็นควรความรู้ทางด้านอาชีพการกีฬาหรืออุตสาหกรรมทางด้านกีฬาเพิ่มเติม

2.การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และอุปสรรค การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตามแนวโน้มการกีฬาของโลก เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ

1.การวิเคราะห์จุดอ่อน การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษาจุดอ่อน การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ พบว่า จุดอ่อนของแผนการพัฒนากีฬาแห่งชาติจะเป็นเรื่องของการพัฒนาจากองค์กรและการกีฬาขึ้นพื้นฐานที่ขาดบุคลากร ขาดครูพลศึกษาของสถานศึกษาจึงทำให้เด็กและเยาวชนส่วนมากขาดโอกาสเข้าถึงการเรียน การสอนด้านพลศึกษาที่มีคุณภาพรวมถึงการบริหารจัดการกีฬาและการออกกำลังกาย ขาดคณะกรรมการกลางที่ทำหน้าที่สำคัญในการดูแลกีฬาของประเทศทำให้การพัฒนากีฬาขาดการบูรณาการถูกระเบียบในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการพัฒนากีฬา พร้อมทั้งความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย และโครงการดีๆมาแล้วก็หายไป การสนับสนุนส่งเสริมผลักดันจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนยังมีน้อย ที่ดียังขาดระบบในการพัฒนาขาดความต่อเนื่องและทิศทาง และระบบการสร้างมาตรฐานของนักกีฬาและความมั่นคงของนักกีฬา การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติเพิ่มความเป็นเลิศคือไม่มีการวางแผนการบริหารจัดการขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการวางแผนการลงเพื่อปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ไม่สามารถทำตามแผนที่กำหนด พร้อมกับระบบบริหารการจัดการยังไม่ดีพอ การลงมือปฏิบัติตามแผนยังไม่สามารถใช้ได้จริง พื้นฐานของระบบการบริหารยังไม่เข้มแข็งและเป็นโมเดลต้นแบบได้ส่งผลให้การนำมาปฏิบัติไม่สามารถเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้วยังขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านเฉพาะทางกีฬาเฉพาะหลายชนิดกีฬาที่ยังต้องอาศัยโค้ชต่างชาติในการฝึกซ้อมกีฬา และขาดงบประมาณการส่งเสริมกีฬา

2. การวิเคราะห์จุดแข็ง การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษา จุดแข็ง การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ พบว่า การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติเพื่อความเป็นเลิศมี แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติเพื่อบทในการฟื้นฟูแนวทางในการปฏิบัติมีการจัดการแข่งขันกีฬาใน การกีฬาต่างๆ มีแผนงานโครงสร้างในการพัฒนาตามแผนการกีฬาและการปฏิบัติอย่างเป็น ระบบ มีบุคลากรทางกีฬาในประเทศไทยมีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนากีฬาเพื่อนำไปสู่ความเป็น เลิศ ความสามารถความคิดด้านกีฬา นักกีฬาต้องมีอาชีพที่มั่นคงการกีฬา ในรวมภาพพร้อมได้มี การเปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกอันเนื่องมาจากการผสมผสานค่านิยมในเชิงตระหนักถึงการมี สุขภาพที่ดีของประชาชนจึงก่อให้เกิดโอกาสใหม่ๆในการพัฒนากีฬาวงการกีฬาไทยประชาชน อาจจะมีเริ่มสนใจในกีฬาเพิ่มขึ้น การพัฒนาทางด้านกีฬาต้องให้มีความพร้อมต่อการตามกระแส กีฬาทั่วโลก โดยมีการพัฒนาไปตามช่วงอายุ การส่งเสริมต่อยอดของไทยเด็กและเยาวชนวิ่งเล่น กีฬาได้เหมาะสมกับวัย ให้กับประชาชนเพื่อเป็นแรงผลักดันให้สนใจด้านกีฬา

3. การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็น เลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผล การศึกษาปัญหาอุปสรรค การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของ ไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ พบว่า การบูรณาการทางภาครัฐและภาคเอกชนยัง เข้าไม่ถึงและยังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญ บุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการมีไม่เพียงพอ การสนับสนุนงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วม พัฒนากีฬายังไม่เพียงพอ เพราะว่ากีฬาในประเทศไทยมีความต่างกันบริบทการปฏิบัติการ เฉพาะเจาะจง เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ระยะสั้นและระยะยาวซึ่งมีความ จำเป็นในการดำเนินใช้เวลานาน อีกทั้งองค์กรกีฬาขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้าน กีฬา จึงทำให้ไม่มีความต่อเนื่อง ในการจัดทำแผนยังขาดการต่อเนื่องในการติดตามของแผนงาน ที่สอดคล้องนโยบายของแผนการพัฒนา โดยนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนากีฬาของประเทศ

จึงไม่สามารถต่อยอดในสิ่งที่ตนเองคาดหวังได้หลังจากสถานศึกษา เด็กต่างจังหวัดมีโอกาส น้อย อุปกรณ์ ผู้สอน ทรัพยากร แผนฝึกซ้อม โดยการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการ กีฬาประชาชนทั่วไปยังขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา

3. การพัฒนาแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ

จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครูอาจารย์ และกลุ่มการสนทนากลุ่มย่อย ผลการศึกษา การพัฒนาแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรม การกีฬาของประเทศ พบว่า การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ เพื่อความเป็นกีฬาอาชีพยังไม่เป็นมือ อาชีพค่าตอบแทนกีฬาอาชีพยังน้อย การจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาต้องมีการคำนึงถึงการ เปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีผลการพัฒนาการกีฬาควรให้ความสำคัญกีฬาอาชีพต่างๆ เหมาะจะเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้แก่นักกีฬาและบุคคลากรกีฬา ควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เยาวชนหรือทุกช่วงวัยเพื่อให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้อง ต่อแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมและการ แข่งขันกีฬาอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศให้เกิดความเป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งมีการจัดกองทุนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติขึ้นในการกีฬาแห่งประเทศไทย แต่การพัฒนา แห่งชาติ เพื่อความเป็นมืออาชีพยังไม่เป็นมืออาชีพอย่างแท้จริงเท่าที่ควร ควรมีการพัฒนาและ สนับสนุนการกีฬาแห่งประเทศไทยมีความเป็นเลิศพัฒนาอาชีพของไทย และมีแผนการพัฒนา อย่างยั่งยืนและมีการส่งเสริมทางด้านสุขภาพสำหรับในด้านอุตสาหกรรมการกีฬาเพื่อส่งเสริม และรองรับการพัฒนากีฬาสู่ความเป็นเลิศ การพัฒนาด้านกีฬามีผลต่อคุณภาพของทรัพยากร บุคคลของประเทศซึ่งส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ โดยมีเป้าหมายด้านการตลาดที่ ชัดเจน

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาบริบทต่อการพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตาม ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ ของการนำนโยบายแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) ไปปฏิบัติ ผล การศึกษา พบว่า ที่ผ่านมามีการส่งเสริมกีฬาเพื่อความเป็นเลิศและได้ส่งนักกีฬา เข้าร่วมมหกรรมการกีฬาระดับนานาชาติหลายรายการแต่ผลงาน ในภาพรวมยังขาดความ

สม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนา นักกีฬาอย่างต่อเนื่อง ยุทธศาสตร์ชาติมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างชัดเจนเพื่อให้ นักกีฬามีประสิทธิภาพและมีความเป็นเลิศทางกีฬาและกีฬาอาชีพของประเทศ โดยมีความสอดคล้องกับแนวคิดตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติของสหองค์การของแวนมิเตอร์ และแวนฮอร์น (Van Meter and Van Hon, 1976) และตัวแบบทางการจัดการและตัวแบบ ทฤษฎีเชิงบูรณาการ ของวอร์เดซ จันทรศร (2555) และงานวิจัยเรื่อง การนำนโยบายแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าไปปฏิบัติ ในพื้นที่อำเภอแม่สอดของ (ลือชัย วงษ์ทอง, 2555) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวข้างต้นได้อธิบายถึงการนำนโยบายของรัฐบาลแปลงไปสู่การปฏิบัติที่มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความ สำเร็จหลายปัจจัยหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญคือ “ด้านความชัดเจนของนโยบาย”

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง และปัญหาอุปสรรค การพัฒนาแผนการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศ กีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬานานาชาติ ผลการ ศึกษาจุดอ่อน พบว่า จุดอ่อน ของแผนการพัฒนา กีฬาแห่งชาติจะเป็นเรื่องของการพัฒนาจากองค์กรและการกีฬาขั้นพื้นฐานที่ขาดบุคลากร ในภาพรวมยังขาดความสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาควร พัฒนาการกีฬาให้ เป็นมืออาชีพ แผนพัฒนาการกีฬาต้องมีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ของโลกที่มีผลการพัฒนาการกีฬา ควรมีการอบรมให้ความรู้ผู้ฝึกสอนเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพผู้ฝึกสอน ขาดครูพลศึกษาของสถานศึกษาจึงทำให้เด็กและเยาวชนส่วนมากขาด โอกาสเข้าถึงการเรียน การสอนด้านพลศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงการบริหารจัดการกีฬาและการ ออกกำลังกาย ขาดคณะกรรมการกลางที่ทำหน้าที่สำคัญในการดูแลกีฬาของประเทศทำให้การ พัฒนากีฬาด้านการบูรณาการถูกระเบียบในปัจจุบันไม่เอื้อต่อการพัฒนากีฬา การปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและแผนที่ผ่านมายังไม่เห็นไม่ตามแผนงาน ขาดความรู้ความสามารถทางด้านการ กีฬา ขาดงบประมาณการส่งเสริมกีฬา ในขณะที่จุดแข็ง พบว่า อุปสรรคการพัฒนาแผนการกีฬา แห่งชาติเพื่อความเป็นเลิศมีแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติเพื่อบทในการเฟ้นแนวทางในการ ปฏิบัติมีการจัดการแข่งขันกีฬาในการกีฬาต่างๆ มีแผนงานโครงสร้างในการพัฒนาตามแผนการ กีฬาและการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ การกีฬาในภาพพร้อมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกอัน เนื่องมาจากการผสมผสานค่านิยมในเชิงตระหนักถึงการมีสุขภาพที่ดีของประชาชน โดย ปัญหา อุปสรรค พบว่า การบูรณาการทางภาครัฐและภาคเอกชนยังไม่ถึงและยังขาดบุคลากรที่มีความ ชำนาญ บุคลากรด้านกีฬาและนันทนาการมีไม่เพียงพอ การสนับสนุนงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนในการเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนากีฬายังไม่เพียงพอที่กีฬาไปสู่

ความเป็นเลิศและเป็นกีฬาอาชีพค้นหาผู้ที่มีความสามารถพัฒนากีฬาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การนำนโยบายแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าไปปฏิบัติ ในพื้นที่อำเภอแม่สอดของ(เลื้อชัย วงษ์ทอง, 2555) ผู้ที่กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ “ด้านการจัดการของหน่วยงาน” กล่าวคือ ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีองค์ประกอบด้วยกัน 2 องค์ประกอบ คือ (1) ลักษณะโครงสร้างอย่างเป็นทางการขององค์การ (2) ลักษณะอย่างไม่เป็นทางการของบุคลากรในองค์การ โดยหน่วยงานจะต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้ (1) ปริมาณและความสามารถของบุคลากรในหน่วยงาน (2) ระดับของการควบคุมที่เป็นลำดับชั้นในการตัดสินใจและจากผู้บริหารหรือนักการเมือง (3) ความสามารถในการยืดหยุ่นของหน่วยงาน (4) ระดับของการสื่อสารแบบเปิด เช่น การมีเครือข่ายการสื่อสารที่เป็นอิสระ (5) การเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการของผู้ที่กำหนดนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมการกีฬาของประเทศ ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาเพื่อความเป็นกีฬาอาชีพยังไม่เป็นมืออาชีพ แผนพัฒนาการกีฬาต้องมีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลกที่มีผลการพัฒนาการกีฬา โดยความเป็นกีฬาอาชีพยังไม่เป็นมืออาชีพ ในการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาต้องมีการคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีผลการพัฒนาการกีฬาโดยให้ความสำคัญกีฬาอาชีพต่างๆที่เหมาะสมเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้แก่นักกีฬาและบุคลากรกีฬา เพื่อให้มีความมั่นคงให้กับนักกีฬา และให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เยาวชนหรือทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง โดยให้ความสำคัญกีฬาอาชีพต่างๆที่เหมาะสมเป็นการสร้างอนาคตที่ดีให้แก่นักกีฬาและบุคลากรกีฬา เพื่อให้มีความมั่นคงให้กับนักกีฬา และให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เยาวชนหรือทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึง โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564) มุ่งเน้นที่ การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศในทุกๆระดับ และการพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬาอย่างครบวงจร วิสัยทัศน์ประเด็นยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา “การกีฬาเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตประชาชนทุกภาคส่วนและเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคุณค่าทางสังคมและส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ” ไปสู่การปฏิบัติ 1. ระดับนโยบาย 2. ระดับการขับเคลื่อนแผน 3. ระดับปฏิบัติการ และสอดคล้องกับดิน ปรชพฤทธิ (2550) อธิบายว่า การบริหารการพัฒนา (development administration, administration

of development, หรือ a of d) หมายถึง การนำเอาความสามารถที่มีอยู่ในการพัฒนาการบริหารมาลงมือปฏิบัติตามนโยบายแผน แผนงาน หรือโครงการพัฒนาประเทศจริง ๆ เพื่อให้บังเกิดความเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า และความเปลี่ยนแปลงตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้านี้ จะมุ่งความเจริญของงานทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาการศึกษาแห่งประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อความเป็นเลิศกีฬาอาชีพของไทย และอุตสาหกรรมกีฬาของประเทศ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีนโยบายที่ชัดเจนและมีการติดตามโครงการหรือกิจกรรมตามนโยบายอย่างต่อเนื่องและมีการรายงานผลเพื่อนำมาปรับปรุงสำหรับการพัฒนาต่อไป มีการจัดระบบการกีฬาที่มีงบประมาณเพียงพอต่อนักกีฬาและผู้ฝึกสอน ครู อาจารย์

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ในการพัฒนากีฬาทุกระดับชั้นจะต้องนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกีฬามาใช้ในการพัฒนา ด้วยสิ่งที่ยังไม่เห็นมีการพัฒนากีฬาตามยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเป็นเลิศทางด้านกีฬา

2. ให้สร้างศูนย์กีฬาเพิ่มมากขึ้นและสร้างบุคลากรที่ให้ความสนด้านกีฬาเข้าร่วมการอบรมเพื่อเพิ่มพูนกรอบให้มากขึ้น ให้มีโครงการ sport hours ส่งเสริมเยาวชนมีช่องทางในการพัฒนา พยายามเข้าสู่ความเป็นสากล และเดินตามหลักสากล ให้มีโครงการต่อเนื่องที่วัดเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนที่ต้องการต่อเนื่องไปสู่ความเป็นเลิศ โครงการที่ครอบคลุมนักกีฬาเยาวชนที่มีความสามารถโดดเด่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **นโยบายยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการศึกษา แห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 – 2564).**
- ติน ปรัชญพฤทธิ. (2550). **การบริหาร การพัฒนา ความหมาย เนื้อหา แนวทาง และปัญหา.** กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลือชัย วงษ์ทอง. (2561). **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์.** วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลือชัย วงษ์ทอง. (2555). **การนำนโยบายแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าไปปฏิบัติ ในพื้นที่ อำเภอแม่สอด.** ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิตสาขารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรเดช จันทรศร. (2555). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: หนังสือใน โครงการตำรา สมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย.

ความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ
ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี
Risk in Performing Duties of Police Officers under the
Department of Investigation, Pathum Thani Provincial Police

ธนวิชญ์ ปรางค์วัฒนานนท์¹ สหพัฒน์ หอมจันทร์²
Tanavit Prangwatananon and Sahaphat Homjan

Received: February 28, 2023 Revised: March 23, 2023 Accepted: April 23, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัด กองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี จำนวน 119 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามซึ่งวิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐาน และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อตีความข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่าระดับความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยสูงสุดเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านความพร้อมทั้งทางจิตใจและร่างกาย 2) ด้าน

¹หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย โรงเรียนนายร้อยตำรวจ Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Public Administration Program in Security Management Faculty of Police Science Royal Police Cadet Academics, E-mail: Baslfc1892@gmail.com

²คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ; Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy, E-mail: Suphat3248@hotmail.com

ความรู้ความสามารถพิเศษ และ 3) ด้านการเป็นผู้นำ ตามลำดับ ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความเสี่ยงในแต่ละด้านนั้นพบว่าด้านความพร้อมทั้งทางจิตใจและร่างกายต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านร่างกายให้มีความพร้อมอยู่เสมอ ด้านความรู้ความสามารถพิเศษต้องมีการอบรมเพิ่มเติมแก่ข้าราชการตำรวจในสังกัดทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับทางกฎหมาย ยุทธวิธี และการใช้อาวุธ ตลอดจนถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการจับกุม และด้านการเป็นผู้นำ ต้องสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน และต้องป้องกันอันตรายจากการทำงานอย่างระมัดระวัง เนื่องจากกองกำกับการสืบสวนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หลักในการจับกุมคดีสำคัญ

คำสำคัญ (Keywords): ความเสี่ยงภัย, ข้าราชการตำรวจ, ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสี่ยงภัย

Abstract

The purpose of this research aimed 1) to study the level of operational risks, 2) to investigate the factors affecting the operational risks, and 3) to propose guidelines for security management applicable to the performance of police officers in the Investigation Sub-division of Pathum Thani Provincial Police. The study employed a mixed-method research design, with a sample consisting of 119 police officers from the Investigation Sub-division and 10 key informants. A questionnaire was used as the research tool, and statistical analysis included percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing. The qualitative data obtained from in-depth interviews were analyzed using content analysis principles. The research revealed that the risk level in the performance of duties for police officers in the Investigation Sub-division of Pathum Thani Provincial Police was low. The factors with the highest influence on the risk level, in descending order, were 1) psychological and physical readiness, 2) specialized knowledge and abilities, and 3) leadership qualities. The proposed guidelines for managing risks included maintaining constant physical readiness for psychological and physical aspects. Regarding specialized knowledge and abilities, additional training should be provided to police officers in areas such as legal knowledge,

police tactics, weapon handling, and apprehension technologies. In terms of leadership qualities, fostering a positive work attitude and taking preventive measures against potential risks were recommended. Given that the Investigation Sub-division is primarily responsible for handling significant cases, ensuring safety and mitigating risks in their work is of utmost importance.

Keywords: Risks, Police officers, Factors influencing risks

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ระบาด นอกจากนี้อาชญากรรมเป็นอีกหนึ่งปัญหาในประเทศที่ไม่สามารถจัดการให้หมดไปได้ ทั้งนี้รูปแบบของอาชญากรรมมีความหลากหลายมากขึ้น ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาของสังคมทำให้ประชากรในประเทศมีความหวาดกลัวต่ออาชญากรรมทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สินส่วนบุคคลรวมไปถึงประเทศชาติ ซึ่งปัญหาอาชญากรรมมีหลากหลายลักษณะจำแนกได้ตามความร้ายแรงของความผิด ดังนี้ คดีอาญาลักษณะความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ประกอบด้วย ความผิดฐาน ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฉ้อโกงเจ้าหนี้ รวมไปถึงปัญหายาเสพติด ปัญหาการก่อการร้ายรูปแบบต่าง ๆ อาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันในสังคม แต่จะมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการแปรผันและเป็นผลมาจากปัญหาที่เชื่อมโยงกันแต่สภาวะการณ์ทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันสภาวะการณ์ทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นเหตุให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ผลเสียนั้นก่อให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ บริษัทหลายแห่งต้องล้มละลายปิดกิจการเกิดการว่างงานแรงงานส่วนหนึ่งกลับสู่ชนบทพร้อมกับความยากจนแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดของตนเอง เกิดปัญหาความขัดแย้งในผลประโยชน์ นำไปสู่การประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย ประทุษร้ายต่อทรัพย์ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน เป็นปัญหาสังคม โดยรวม เป็นเงื่อนไขนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมที่สร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความเสียหายแก่รัฐเป็นอย่างมาก (คมเทพ เปาอินทร์ ,2552)

อาชญากรรมในปัจจุบันมีแนวโน้มของความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้นตามความเจริญของเทคโนโลยี และความทันสมัยของการสื่อสารแขนงต่าง ๆ สิ่งที่จะยืนยันได้ก็คือ สถิติคดี

อาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีข่าวอาชญากรรมตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือจากสื่อต่างๆ หน่วยงานทางด้านกระบวนการยุติธรรมที่ตั้งขึ้นมาใหม่ หรือมีการปรับปรุงระบบการทำงานแบบใหม่ เพื่อรองรับปัญหาอาชญากรรมและจำนวนนักโทษที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี จนเรียกได้ว่าล้นคุก ขอบเขตและปริมาณความร้ายแรงของอาชญากรรม เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคุณคน โดยทั่วไป เพราะขอบเขตของอาชญากรรมเป็นตัวบ่งชี้ถึงความร้ายแรงของอาชญากรรมที่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนอาชญากรรมในอดีตหรือคาดคะเนปัญหาอาชญากรรมในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานหน่วยปฏิบัติการพิเศษ (น.ป.พ.) สังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรักษาความปลอดภัย งานสืบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดอาญาทั้งหลาย ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา งานการข่าว งานสืบสวนอาชญากรรมสำคัญงานปฏิบัติการพิเศษงานสืบสวนคดียาเสพติดและสารเสพติดประเภทต่าง ๆ ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีลักษณะในการปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงสูง มีความสนใจในการศึกษาถึง “ความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี” ซึ่งในการศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ปฏิบัติงาน การรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ พร้อมกับศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ อันจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างปลอดภัย พร้อมทั้งนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างปลอดภัยสำหรับข้าราชการตำรวจสังกัดอื่น ๆ เพื่อเป็นการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานและให้ประชาชนในพื้นที่มั่นใจได้ว่า ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ในพื้นที่ปทุมธานีนั้นปฏิบัติหน้าที่และสามารถคุ้มครองประชาชนให้มีความปลอดภัยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวน เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน แนวคิดที่เกี่ยวข้องของการรับรู้แนวคิดเรื่องทรัพยากรในการบริหาร (4M) และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายในการทำงาน

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี และตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 35 คน และข้าราชการตำรวจชั้นประทวน จำนวน 84 คน รวมทั้งสิ้น 119 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาโดยกำหนดชั้นที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และให้ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 จากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยรวมทั้งสิ้น 86 คน จำแนกเป็นตำรวจชั้นสัญญาบัตร จำนวน 24 คน และตำรวจชั้นประทวน จำนวน 62 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับชั้นประทวน 5 คน ชั้นสัญญาบัตรที่อยู่ในระดับผู้บังคับบัญชา 3 คน และหัวหน้าชุดหรือรองหัวหน้าชุดปฏิบัติการต่างๆ จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ สถานที่ในงานวิจัยครั้งนี้คือ สถานีตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา สำหรับระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2564 - 2565

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีการกำหนดค่า 5 ระดับ และมีการแบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี และปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่กำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จากการศึกษาและสรุปข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา และนำเสนอเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ และทำการแก้ไขจุดบกพร่อง เพื่อให้เนื้อหา มีความสมบูรณ์เที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ซึ่งแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่น ได้ค่า 0.85 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและคำนวณค่าความเชื่อมั่น แล้วมาเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ เรียบเรียงประเด็นสำคัญต่างๆ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการศึกษาระดับความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีพบว่า

ตารางที่ 1 จำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความเสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อความเสี่ยงภัย ในการปฏิบัติหน้าที่	\bar{X}	S.D.	แปลความ	อันดับ
1.ความพร้อมทั้งทางจิตใจ และ ร่างกาย	4.59	0.680	มากที่สุด	1
2.ความรู้ความสามารถพิเศษ	4.49	0.682	มาก	2
3.การเป็นผู้นำ	4.41	0.711	มาก	3
ภาพรวม	4.46	0.655	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D = 0.655$) สำหรับด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือด้าน ความพร้อมทั้งทางจิตใจ และร่างกาย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, S.D = 0.680$) ด้านความรู้ความสามารถพิเศษ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49, S.D = 0.682$) และด้านการเป็นผู้นำมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41, S.D = 0.711$) ตามลำดับ

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีพบว่า

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของ
ข้าราชการ

ตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีในภาพรวม

การประเมินความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่	\bar{X}	S.D.	แปลความ	อันดับ
1.ด้านร่างกาย	1.97	0.943	น้อย	1
2.ด้านจิตใจ	1.10	0.272	น้อย	2
3.ด้านทรัพย์สิน	1.05	0.197	น้อยที่สุด	3
ภาพรวม	1.37	0.383	น้อย	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนภูธรจังหวัดปทุมธานีในภาพรวมพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.37, S.D=0.383$) ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านร่างกาย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.97, S.D=0.943$) ด้านจิตใจร่างกาย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.10, S.D=0.272$) และด้านทรัพย์สิน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.05, S.D=0.197$) ตามลำดับ

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลการศึกษาระดับความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.ด้านร่างกาย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านเคยปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตของท่าน ท่านเคยปฏิบัติหน้าที่ที่มีอันตรายต่อตัวท่านเอง และท่านเคยได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยจากการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับสุดท้าย คือ ท่านเคยสูญเสียความสามารถด้านร่างกาย เช่น ประสาทสัมผัสต่าง ๆ การเคลื่อนไหว เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวุฒิ ผิวบัวคำ (2564, หน้า 72) บทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในการป้องกันอาชญากรรมผลการวิจัยพบว่าพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตทั้งหมดไม่แน่ใจว่ามีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย แต่ก็เห็นด้วยว่าสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ของหน่วยงานเอื้อต่อการรักษาความปลอดภัย และพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตที่ผ่านการฝึกอบรมทบทวนหลังจบหลักสูตรรักษาความปลอดภัยจะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมเนื่องจากมีสภาพร่างกายที่พร้อมมากกว่า และมีการประเมินสมรรถนะร่างกายอยู่เป็นประจำเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านร่างกายให้มากที่สุด

2.ด้านจิตใจในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านเคยได้รับการกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ท่านรู้สึกเป็นกังวลทุกครั้งที่ต้องปฏิบัติ

หน้าที่และท่านเคยรู้สึกแยะและไม่อยากปฏิบัติหน้าที่ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับสุดท้ายคือ ท่านรู้สึกกลัวอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ เสงี่ยมชื่น (2564) ได้ศึกษาความตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของพนักงานบริษัท เอ็ม.เอส. เพอร์สท์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด ผลการศึกษาพบว่าความตระหนักรู้กับพฤติกรรมด้านความปลอดภัยความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันของพนักงานทุกแผนก แต่สิ่งที่ต้องตระหนักให้มากเป็นอันดับต้นคือ การสร้างความพร้อมในการทำงานให้เกิดขึ้น พนักงานต้องปฏิบัติงานอย่างมีสติ ทำงานอยู่บนมาตรฐานความปลอดภัย มีสมาธิที่ดีในการทำงาน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สภาพจิตใจและร่างกายต้องสมดุลและสอดคล้องกัน

3.ด้านทรัพย์สิน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านเคยสูญเสียทรัพย์สินส่วนตัวจากการปฏิบัติหน้าที่ เครื่องมือ และอุปกรณ์ ที่ท่านใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เคยได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติและทรัพย์สินส่วนตัวของท่านมูลค่ามาก เคยได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนข้อที่มีระดับความคิดเห็นอันดับสุดท้ายคือ ท่านต้องเสียค่าใช้จ่ายเองในการรักษาตัวจากการได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยตะวัน สุภาพงษ์และกรเอก กาญจนานโกติน (2564, หน้า 650) ได้ศึกษาการจัดการภัยจากอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่าการจัดการภัยจากอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมจากภัยอาชญากรรม ด้านการป้องกันภัยจากอาชญากรรม ด้านการลดผลกระทบจากภัยอาชญากรรม และด้านการฟื้นฟูบูรณะจากภัยอาชญากรรม ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญเสียทั้งในด้านร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันป้องกันทรัพย์สินของตนเอง และของสาธารณะในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้เกิดความปลอดภัยในพื้นที่เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานีผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย ความพร้อมทั้งทางจิตใจและร่างกาย พบว่าปัจจัยสำคัญภายใน ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในการปฏิบัติ

หน้าที่ต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจมีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงมีความพร้อม พักผ่อนเพียงพอ ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ไม่ดื่มสุรา หรือของมีแอลกอฮอล์ก่อนปฏิบัติงาน หากรู้สึกไม่สบาย หรือมีอาการหรือมีอาการป่วย จะหยุดการปฏิบัติงานโดยแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานทราบทันที และต้องมีจิตใจที่มีสมาธิในการทำงาน เมื่อทำการประเมินด้านความพร้อมทั้งทางจิตใจและร่างกาย ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่มีการออกกำลังกาย และเตรียมความพร้อมให้กับร่างกายอยู่เสมอ เพื่อให้ไม่เกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติหน้าที่เชื่อว่าการสร้างทัศนคติ และยึดหลักความเชื่อ “ปลอดภัยไว้ก่อน” ทำให้เพิ่มความเสี่ยงมากขึ้น และยึดถือคำว่า “กันไว้ดีกว่าแก้” เพื่อช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันหฤกษ์ บัญช่วย (2562, หน้า 160) การป้องกันอาชญากรรมและการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน ภารกิจที่ทำหายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย กล่าวคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตระหนักถึงภารกิจในด้านการป้องกันอาชญากรรมและการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชนเป็นอย่างมากโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทสังคมที่มีความเป็นเมืองสูง ซึ่งจำเป็นต้องดูแลพื้นที่ให้มีความปลอดภัย สร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเข้าร่วมกันป้องกันความปลอดภัย เพื่อแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้มีความพร้อมทางด้านร่างกาย มีการพักผ่อนที่เพียงพอ

ความรู้ความสามารถพิเศษ พบว่าความสามารถพิเศษเกิดจากการฝึกอบรม ทักษะต่างๆ ในการทำงานเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน เข้าใจกฎระเบียบ กติกา แนวปฏิบัติในการทำงาน สร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีการทบทวนแผนปฏิบัติงานอย่างละเอียดรอบคอบ จนเป็นที่เข้าใจดีก่อนปฏิบัติงานจริง และต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อความปลอดภัยของตนเอง และเพื่อนร่วมงานเมื่อทำการประเมินด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ จะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น การมีความรู้รอบตัว จะช่วยให้ปฏิบัติงานได้รวดเร็ว และปลอดภัยขึ้นและการมีความสามารถ ด้านควบคุมอารมณ์ จะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงศักดิ์ มณฑา (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการความปลอดภัยในการทำงานของสายงานผลิตในบริษัทบูรณาการ จำกัด พบว่าพฤติกรรมการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานสายการผลิตในบริษัท บูรณาการ จำกัด โดยภาพรวมของพฤติกรรมการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานสายการผลิต อยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อทำการเรียงลำดับด้วยค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า 1) ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อความ

ปลอดภัย 2) ด้านการติดตามผลของการปฏิบัติหน้าที่ในด้านความปลอดภัย 3) ด้านการให้การศึกษาและจัดการฝึกฝน อบรม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก รองลงมา ได้แก่ 1) ด้านการมอบหมายหน้าที่ให้มีคนรับผิดชอบ 2) ด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ และ 3) ด้านการจัดสภาพความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ตามลำดับ และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานสายการผลิตในบริษัท บุรณาพากรูป จำกัด พบว่า เพศ อายุ ความรู้ในการทำงาน การศึกษา บรรยากาศความปลอดภัย และทัศนคติความปลอดภัย ไม่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานสายการผลิตในบริษัท บุรณาพากรูป จำกัด

การเป็นผู้นำ พบว่า ในการปฏิบัติงานนั้นเมื่อได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน ต้องทำงานอย่างมีสติ ซึ่งผู้บังคับบัญชามีส่วนสำคัญในการรักษาปรับปรุง รายงาน และติดตามผล เพื่อให้สถานที่ทำงานอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงาน เข้มงวดมาตรฐานการทำงานด้วยความปลอดภัยและรักษาความปลอดภัยอย่างรัดกุมให้ทุกปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เมื่อทำการประเมินด้านการเป็นผู้นำข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดได้แก่ การเป็นนักสื่อสารที่ดี ทั้งผู้ฟังที่ดีและแชร์ข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ รู้จักเพิ่มศักยภาพคนในทีม และทำงานร่วมกันเป็นทีม รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และยินดีช่วยคนในทีมให้มีความก้าวหน้าในสายอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรจบ เกตุขมภู และศิวัช ศรีโภาคกุล (2563, หน้า 172) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 4 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 4 พบปัญหา 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดกำลังคน ด้านการประสานงาน และด้านงบประมาณ ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านการรายงาน นั้นไม่พบปัญหา ส่วนประเด็นสำคัญเพิ่มเติมในการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ผู้นำต้องเป็นนักจิตวิทยา ที่สามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามถึงแม้ในสถานการณ์ที่คับขันได้

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการรับรู้ความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย เครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติหน้าที่ พบว่าก่อนใช้ในการปฏิบัติงานทุกครั้ง ตรวจสอบสภาพการใช้งาน สภาพการทำงาน ความชำรุดของอุปกรณ์ และการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ต้องสวมใส่อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายในการการปฏิบัติงานทุกครั้งผู้ปฏิบัติงาน มีสิทธิที่จะเลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ ทำการศึกษาการใช้งาน จัดเก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่มีอันตรายไว้ในที่ที่ทางราชการกำหนด เมื่อทำการประเมินด้านเครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติหน้าที่ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือมีการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานทุกประเภทอย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหาย ได้ศึกษาอุปกรณ์และเทคโนโลยี จนเข้าใจดีก่อนนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และหลังการปฏิบัติหน้าที่เก็บอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่มีความอันตรายไว้ในที่ที่ทางราชการกำหนด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนา รัตนโสภา (2562) ที่ได้ทำการศึกษาการรับรู้การจัดการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานบริษัท เอช-วัน พาร์ทส์ (ประเทศไทย) จำกัดผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยกระตุ้นการรับรู้ของพนักงานบริษัท เอช-วัน พาร์ทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประสบการณ์เดิม ด้านการใส่ใจ และด้านการเตรียมการคิดและสถานการณ์ห้อมล้อม อยู่ในระดับมาก

นโยบายหน่วยงาน พบว่ามาตรการการทำงานอย่างปลอดภัยนั้น หน่วยงานกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน และถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามหลักมาตรฐานสากล เช่น มีการตรวจสอบสภาพการปฏิบัติงาน จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีคุณภาพให้ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินในการปฏิบัติงาน เมื่อทำการประเมินด้านนโยบายหน่วยงานข้อที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ หน่วยงานมีการตรวจสอบสภาพการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานมีการพัฒนาปรับปรุงสภาพการทำงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ และหน่วยงานมีการแนะนำฝึกอบรม ข้าราชการตำรวจใหม่ให้ทราบถึงข้อปฏิบัติ และนโยบายของหน่วยงานให้การปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยชัดเจนตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญชัย ชนะช (2564, หน้า 168) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความปลอดภัยจากอาชญากรรมให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าในการป้องกันรักษาความปลอดภัยมาตรการป้องกันอาชญากรรมที่นักท่องเที่ยวของโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ (1) ด้านบุคลากร (2) ด้านบริหารจัดการ (3) ด้าน

เทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดนโยบายในการป้องกันอย่างชัดเจน โดยมีแนวทางปฏิบัติในการรักษาความปลอดภัยคือ (1) พนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นต่างด้าว (2) พนักงานรักษาความปลอดภัยไม่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการรักษาความปลอดภัย (3) มีพื้นที่เป็นจุดเสี่ยงสามารถหลบซ่อนตัวของคนร้าย (4) โรงแรมบางแห่งเคยมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น (5) มีการปิดบังข่าว (6) มีกลุ่มมิชชันนารีแฝงตัวหลอกลวงนักท่องเที่ยว

การนำเสนอแนวทางในการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี จากผลการศึกษานำเสนอแนวทางได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยภายใน ที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วยความพร้อมทั้งทางจิตใจและร่างกายต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความพร้อม พักผ่อนเพียงพอ ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ออกกำลังกายสม่ำเสมอไม่ดื่มสุรา หรือของมีแอลกอฮอล์ก่อนปฏิบัติงาน หากรู้สึกไม่สบาย หรือมีอาการหรือมีอาการป่วย จะหยุดการปฏิบัติงานโดยแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานทราบทันที และต้องมีจิตใจที่มีสมาธิในการทำงาน

1.2. ความสามารถพิเศษเกิดจากการฝึกอบรมทักษะต่างๆในการทำงานเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน เข้าใจกฎระเบียบ กติกา แนวปฏิบัติในการทำงาน สร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน มีการทบทวนแผนปฏิบัติงานอย่างละเอียดรอบคอบ

1.3. การเป็นผู้นำ ในการปฏิบัติงานนั้นเมื่อได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เพิ่มความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการรับรู้ความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วยความปลอดภัยเกี่ยวกับเครื่องมือและเทคโนโลยีในการปฏิบัติหน้าที่ ก่อนใช้ในการปฏิบัติงานทุกครั้ง ตรวจสอบสภาพการใช้งาน สภาพการทำงาน ความชำรุดของอุปกรณ์ และการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ต้องสวมใส่อุปกรณ์เพื่อป้องกันอันตรายในการปฏิบัติงานทุกครั้ง และการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายหน่วยงาน มาตรการการทำงานอย่างปลอดภัยนั้น หน่วยงานกำหนดนโยบายไว้อย่างชัดเจน และถือเป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามหลักมาตรฐานสากล

3. ความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในสังกัด กองกำกับการ สืบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย การประเมินความปลอดภัยในด้านร่างกาย นั้น ต้องทำการประเมินความพร้อมด้านร่างกายก่อนทุกครั้งเมื่อต้องปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงสูง เพื่อป้องกันสูญเสียความสามารถในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ความพร้อมในการทำงานการมีจิตใจ ที่เข้มแข็งในการทำงาน ด้านทรัพย์สินทั้งในของส่วนตัวและของราชการ ต้องทำการประเมิน แล้วว่าความปลอดภัยเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานทุกครั้งเพื่อให้เกิดความปลอดภัย

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานทั้งใน ด้านร่างกาย และความพร้อมด้านจิตใจ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการปฏิบัติงานคือมาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยเริ่มจากการเตรียมความพร้อมให้กับร่างกายอยู่เสมอ การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ จะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างปลอดภัยมากยิ่งขึ้น การเป็นนักสื่อสารที่ดี ทั้งผู้ฟังที่ดีและแชร์ข้อมูลข่าวสาร การใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานทุกประเภท อย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหาย และการตรวจสอบสภาพการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย ของผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในการปฏิบัติงานทุกครั้งย่อมต้องไม่เกิดความสูญเสียใดๆ เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.ควรทำการศึกษามาตรการ การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีส่วนร่วม โดยศึกษาการสร้างร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ศึกษาองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้ ชุมชนเข้าร่วมการรักษาความปลอดภัย

2.ควรศึกษาความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ในหลายๆ สังกัด เพื่อนำมาสังเคราะห์หา แนวทางการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.ข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ควรสำรวจเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบสภาพอุปกรณ์การทำงานให้มีความพร้อมหากข้าราชการดำเนินการแก้ไข และควรวางแผนจัดหาอุปกรณ์เพื่อทดแทนเครื่องเดิมที่มีความชำรุด

2.ข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ควรกำหนดมาตรการความปลอดภัยเพื่อให้ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญให้มากที่สุดเนื่องจากในการปฏิบัติงานนั้น เกี่ยวข้องกับชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อป้องกันการสูญเสียที่จะเกิดขึ้น

3.ข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี ควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

4.ข้าราชการตำรวจ ในสังกัดกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดปทุมธานี รมณรงค์ด้านความปลอดภัยเกี่ยวกับอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินร่วมกันกับชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อร่วมกันดูแลความปลอดภัยในชุมชน

5.การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ กองกำกับการสืบสวน ตำรวจภูธร จังหวัดปทุมธานี นั้นปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ เทคโนโลยี มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานทั้งสิ้นเนื่องจากส่งผลต่อความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลทิพย์ เสี่ยมชื่น (2564) **ความตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของพนักงานบริษัท เอ็ม.เอส. เพรสท์ เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด**.งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- คมเทพ เปาอินทร์ (2552) **ปัจจัยที่มีผลการต่อการควบคุมสถานบริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันและปราบปราม :ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 . มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ / กรุงเทพฯ . DOI : https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TU.the.2009.300**
- ทรงศักดิ์ มณฑา (2560).**พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานสายการผลิตในบริษัทบูรณาพากรูป จำกัด**.หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนา รัตนโสภา (2562).**การรับรู้การจัดการความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานบริษัท เอช-วัน พาร์ทส์ (ประเทศไทย) จำกัด** บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี
- ณัฐวุฒิ ผิวบัวคำ (2564).**บทบาทการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาตในการป้องกันอาชญากรรม วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี 12 (1). หน้า 71-90.**
- บรรจบ เกตุขมภู และศิวัช ศรีโศคนางกุล (2563).**ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรภาค 4 วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น 10 (3).172-186.**
- พลอยตะวัน สุภาพงษ์และ กรเอก กาญจนโกคิน (2564).**การจัดการภัยจากอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชนในเขตรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเมืองปราจีนบุรี อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.4(2).650-665**
- สัณชัย ชนะคช (2564).**แนวทางการพัฒนาการจัดการความปลอดภัยจากอาชญากรรมให้กับ**

นักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี วารสารรัชต์ภาคย์.
15(39). 160-174.

สันทกฤษณ์ บุญช่วย (2562).การป้องกันอาชญากรรมและการสร้างความมั่นคงปลอดภัยใน
ชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย.10(1).338- 353

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607–610.

รูปแบบภาวะผู้นำของสตรีกับบทบาทการพัฒนาเด็ก

และเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง

Woman's Leadership Model and Roles Towards Thai Children and Youth Development: A Case Study of Lower Northern Region

นวลนิจ หงส์วิวัฒน์¹ วิจิตรา ศรีสอน² สันฐาน ชยนนท์³

Nuannit Hongviwatana Wijittra Srisorn and Sunthan Chayanon

Received: January 3, 2023 Revised: February 17, 2023 Accepted: March 17, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบภาวะผู้นำของสตรีกับบทบาทการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาบริบทภาวะผู้นำของสตรีในประเทศไทย 2. ศึกษาบทบาทของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย และ 3. นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเอกสาร บทความ และการสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน ได้แก่ นักวิชาการ 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน ข้าราชการในกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 5 คน นักสังคมสงเคราะห์ 4 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน นักวิชาการ 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ข้าราชการในกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 3 คน และนักสังคมสงเคราะห์ 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การระดมสมอง และตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า 1. บริบทภาวะผู้นำของสตรีในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันประชาชนมีสิทธิ

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Doctor of Political Science, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat
University, E-mail: s5948494420@ssru.ac.th

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and
Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: wijittra.sr@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and
Government, Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: sunthan.ch@ssru.ac.th

เท่าเทียมกัน จะเห็นได้ว่าสตรีมีบทบาทในการดำเนินงานและเป็นผู้นำทั้งภาครัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความเสมอภาคทางด้านสังคมที่ผู้หญิงและผู้ชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ทำให้ศักยภาพของผู้หญิงทัดเทียมกับผู้ชายหรืองานบางอย่างผู้หญิงสามารถทำได้คล้ายผู้ชาย 2. บทบาทของภาวะผู้นำสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย พบว่า ผู้นำสตรีมีบทบาทในการอบรมพ่อแม่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในอนาคตเจริญเติบโตจากเป้าหมายที่ดีทั้งจากครอบครัว และสถาบันการศึกษา ผู้นำสตรีควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นรากฐานของการพัฒนาภาวะผู้นำของสตรี และ 3. นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ใช้รูปแบบ DDSL ประกอบด้วย 1. ความสะอาด 2. ความมีระเบียบ 3. ความสุภาพนุ่มนวล 4. การตรงต่อเวลา 5. สมာธิ 6. การพัฒนาทักษะ เพื่อเป็นผู้นำ และ 7. การเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำสตรี เด็กและเยาวชนไทย การพัฒนา

Abstract

The research on “Woman’s Leadership Model and Roles Towards Thai Children and Youth Development: A Case Study of Lower Northern Region” has objectives to: 1) study the context of woman’s leadership in Thailand, 2) study the roles of women in the development of children and youth, and 3) present a model of woman’s leadership in the development of children and youth. This is a qualitative research in which it studies document, articles and collects data through the in-depth interview method with 18 key-informants who are 5 scholars, 4 experts, 5 government officers at the Department of Women’s Affairs and Family Development, and 4 social workers. The focus group is held with 3 scholars, 3 experts, 3 officers, and another 3 social workers. The data were then analyzed by a brainstorming and also verified by a triangulation method. The results showed that: 1) at the present, people enjoy an equal right as reflected

in many roles taken by the women who are leaders in both public and private organizations. Because of social equality, men and women with equal rights and potential make them indifferent regarding the work performed. 2) Female leaders have roles in the cultivation of children and youth for the hope that they would prosper from a good crucible from the family as well as educational institutions. The female leaders should truly participate in politics and government which it a foundation of women's leadership development. And, 3) The model for women's leadership is DDSL that includes: (1) cleanliness, (2) orderliness, (3) politeness, (4) punctuality, and (5) concentration, (6) skill development, and (7) life-long learning.

Keywords: Women's leadership, children and youth, development

บทนำ (Introduction)

บทบาทของสตรีในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น บทบาทนอกบ้านและบทบาทในบ้านผู้หญิงสมัยใหม่หลาย ๆ คนจะมีบทบาทหน้าที่การงานนอก บ้านมากกว่าทำให้หลาย ๆ คนต้องมีการพัฒนาตัวเองแทบจะทุก ๆ เรื่องเพื่อให้ทันต่อยุคและ เหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะบทบาทการเป็นผู้นำในองค์กรที่ดีผู้หญิงคนหนึ่งในนั้นที่ได้ โอกาสเป็นสิ่งที่ท้าทายเป็นอย่างมากเพราะการทำงานร่วมกับคนหรือการบริหารบุคคลในองค์กร โดยเฉพาะการตัดสินใจสิ่งที่สำคัญ ๆ มักเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และการที่จะเสริมให้ผู้หญิงก้าว ไปสู่การเป็นผู้นำนั้นก็ต้องสละในหลาย ๆ สิ่งโดยเฉพาะเวลาที่มีให้กับครอบครัวโดยเฉพาะใน สังคมไทยนั้นหลาย ๆ บ้านก็ยังคงเห็นว่าผู้หญิงควรดูแลงานในบ้านเป็นหลักฉะนั้นความเข้าใจ ของคนในบ้านจะต้องมาเป็นอันดับ 1 และมองเป้าหมายในทิศทางเดียวกันเสียก่อนก่อนที่จะเรา จะไปต่อสู้ภายนอกแต่ปัจจุบันนี้ผู้หญิงต้องทำงานได้แทนจะทุกอย่างไม่มีข้อจำกัดแม้กระทั่งต้อง ไปทำงานนอกสถานที่หมดยุคที่ผู้หญิงจะเป็นช้างเท้าหลังไปเสียแล้วการก้าวสู่ผู้หญิงในยุค

ดิจิทัลโลกที่มีทั้งโลกภายในบ้านนอกบ้านและโลกสังคมออนไลน์จะต้องคิดใหม่ทำใหม่ (กิตติ์ ชาญญา วาจาดี, 2562)

หากสตรีได้รับการสนับสนุนและเสริมแรงก็จะทำให้เกิดพลังศักยภาพในการพัฒนาชุมชนได้ สอดคล้องกับแนวคิดที่เชื่อว่า การพัฒนาศักยภาพจะช่วยสร้างแรงเสริม (Synergistic paradigm) ทำให้สตรีรู้คุณค่าและความสามารถทั้งของตนเองและผู้อื่น มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เรียนรู้ การทำงานและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และส่งผลให้มีคุณธรรมและจริยธรรมสามารถดึงศักยภาพที่มีในตนเองออกไปสู่การทำงานได้อย่างเต็มที่ ทำให้สตรีสามารถนำมาแก้ปัญหาและมีทักษะความเป็นผู้นำได้ นอกจากนี้ การเสริมแรง (Empowerment) ด้านการศึกษาทางด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มคุณค่าและศักยภาพดูแลสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะบุตรหลานให้มีคุณค่าของสังคม และสามารถรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่ต้องร่วมกันคิดและตัดสินใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้น การจะรักษาสมดุลในชีวิตครอบครัว การทำงานเพื่อส่วนรวมหรือชุมชน จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับสตรีไทยในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานของสังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธมีสิ่งยึดโยงเป็นคำสอนความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งสอนให้เห็นถึงการพัฒนามนุษย์ในทุกมิติรอบด้านของชีวิต (ประทีน แสงไทย และคณะ, 2561 หน้า 1337 - 1338)

เยาวชนเป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความอยู่รอดของชาติ เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในอนาคตรุ่นต่อรุ่นเป็นวิถัจกร ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่จะมีชีวิตอยู่ในช่วง กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน สั่งสมความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ก่อนที่จะก้าวสู่วัยผู้ใหญ่เต็มตัว โดยการที่จะให้เยาวชนเจริญเติบโตและก้าวเข้ามาสู่สถานะของการเป็นกลไกในการพัฒนาประเทศอย่างสมบูรณ์นั้น จึงต้องสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทั้งสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความกล้าหาญในเรื่องที่ถูกต้อง มีคุณธรรม จริยธรรม และที่สำคัญต้องสามารถเป็นตัวแทนที่จะนำพาประเทศให้ยืนหยัดบนเวทีโลกในอนาคตได้ แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าอนาคตของชาติเหล่านี้กำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิต เยาวชนถูกมองว่า เป็นตัวสร้างปัญหาให้กับสังคมและชุมชน เพราะภาพที่ปรากฏ

ออกมาว่าเยาวชนมีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง ชอบทะเลาะวิวาท ชอบตีกัน ชอบดื่มเหล้า เสพสารเสพติด ใช้ของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือ มีความกล้าในเรื่อง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ดังกล่าวเกิด จากสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดจากเยาวชนหรือวัยรุ่นเองที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพฤติกรรมของวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงวัยรอยต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เกิดจากปัญหาทางครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับเยาวชน บางครอบครัวแตกแยก ทำให้ ผู้ปกครองหรือพ่อแม่ไม่ค่อยเข้าใจ และเกิดจากการเลียนแบบที่ได้รับรู้จากสื่อที่มีอยู่อย่าง แพร่หลายและเข้ามามีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของ เยาวชนหรือวัยรุ่น ทำให้เกิด ค่านิยมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องการใช้ของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นและเรื่อง พฤติกรรม ทางเพศ สิ่งเหล่านี้เยาวชนรับรู้และทำให้เกิดความคิดอยากเลียนแบบ ซึ่งปัจจุบันนี้เยาวชนไทย กำลังประสบปัญหาจากผลกระทบของภัยสังคมรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ยาเสพติด ภัยจากอินเทอร์เน็ต การเที่ยวกลางคืน บรรยากาศอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมหรือพฤติกรรม เบี่ยงเบน ของเด็กเยาวชน ชับรุดชิงแข่งขัน การหนีเรียน ปัญหาการขายบริการทางเพศ ปัญหา ติดเกมส์คอมพิวเตอร์ ปัญหาการติดพนันบอล ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการ ทำแท้ง เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้นำพาเด็กและเยาวชนไปหาสิ่งยั่วยุใหม่ ๆ เป็นเรื่องที่ต้องหามาตรการป้องกันเด็กเยาวชนต่อไป (เต็มเดือน ไกรเทพ, 2560, หน้า 676)

การขับเคลื่อนสังคมไทยให้ก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรเริ่มต้นที่การสร้างและพัฒนา เยาวชนเพื่อ เตรียมพร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองในอนาคต โดยแนวคิดในการพัฒนาเยาวชนใน ยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรต้อง ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่นับวัน จะยิ่งทันสมัยและเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เรื่อย ๆ อันส่งผลทำให้แนวคิดและรูปแบบวิธีการใน การพัฒนาเยาวชนทั้งในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้อง กับยุคสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบัน ทางการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันอื่น ๆ ต้องร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริม สนับสนุน และ เตรียมพร้อมให้เยาวชนได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพสังคมใน

ปัจจุบันและในอนาคต และมีพื้นฐานที่ดีที่มั่นคงสามารถมีชีวิตอยู่เติบโตและอยู่รอดในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องมีการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ สามารถอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำและเปลี่ยนแปลงได้ ไม่ว่าจะเป็ นทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม สำหรับเตรียมความพร้อม ให้เยาวชนสามารถทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมี วิจัยญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยี สำหรับเตรียมความพร้อมให้เยาวชนสามารถคิดไตร่ตรองอย่างมีวิจัยญาณในการ รับข้อมูลข่าวสารที่ผ่านทางสื่อ และเทคโนโลยี โดยอาศัยความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ สำหรับเตรียม ความพร้อมให้เยาวชนสามารถดำรงชีวิต และทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ โดยเยาวชนควรมีการพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง และทักษะ สังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (วิจารณ์ พานิช, 2556)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบริบทภาวะผู้นำของสตรีในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีกับบทบาทการพัฒนาเด็กและ

เยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการ 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน ข้าราชการในกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 5 คน นักสังคมสงเคราะห์ 4 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 12 คน นักวิชาการ 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ข้าราชการในกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 3 คน และนักสังคมสงเคราะห์ 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การระดมสมอง (Brainstorming) เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีสามเส้า

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาบริบทภาวะผู้นำของสตรีในประเทศไทย พบว่า งานวิจัยด้านสตรีก่อน พ.ศ.2518 มีจุดเริ่มต้นจากสาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ โดยเฉพาะในด้านประชากรศึกษา ส่วนงานวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เริ่มได้รับความสนใจอย่างจริงจังเมื่อเริ่มแผนพัฒนาสตรี (พ.ศ. 2525) ซึ่งภาพรวมของงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แม้สตรีจะได้เข้าไปมีบทบาทในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองมากขึ้น ในทางปฏิบัติสตรีซึ่งต้องเผชิญกับอุปสรรคจากเจตคติและความเชื่อของบุคคลในสังคมทั้งหญิงและชายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบความคิดที่เลือกปฏิบัติต่อสตรี สำหรับปัญหางานวิจัยสตรีในประเทศไทยนั้นเกิดจากนโยบายของหน่วยงานขาดความชัดเจนและไม่วางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ตลอดจนไม่มีกลไกผลักดันให้นำผลการวิจัยมาใช้อย่างจริงจัง งานวิจัยของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในรูปของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร ที่อิงแนวคิดของตะวันตกมากเกินไปจึงไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติในบริบทของสังคมไทยได้อย่างแท้จริง ดังนั้นทิศทางการวิจัยในอนาคตจึงควรมีแผนและนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และควรให้มีผลถึงระดับนโยบายของรัฐควรเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการที่สามารถขยายผลในเชิงพัฒนาทั้งระดับมหภาคและจุลภาคและเนื้อหาควรมีความหลากหลายและครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสตรี ทำที่สุดควรมีการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านสตรี เด็กและเยาวชนให้เป็นระบบยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาบทบาทของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า บทบาทผู้นำสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของไทย ประกอบไปด้วย 5 ด้านที่สำคัญ คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม การมีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคม ผู้นำสตรีเข้าไปมีบทบาทในการคอยสอดส่องดูแลเรื่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนในชุมชน การมีความสามัคคีความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชน มีอำนาจต่อรอง โดยการจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเข้มแข็งของผู้นำ จะสามารถนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จ ความมีจิตสำนึก รักท้องถิ่น เสียสละและความเห็นอกเห็นใจในการทำงานเป็นกลุ่ม ด้านเศรษฐกิจ การบริหารจัดการเศรษฐกิจของครอบครัวทั้งรายรับรายจ่าย เด็กและเยาวชนควรช่วยดูแลรับผิดชอบทุกสิ่งภายในครอบครัว ทั้งรายรับรายจ่าย พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เด็กและเยาวชนให้ความสนใจเรียนรู้ในสื่อเทคโนโลยีและนำมาประยุกต์ใช้กับงานชุมชนได้เป็นอย่างดี เพื่อสร้างความเป็นธรรมด้านเศรษฐกิจของชุมชน ความรู้ ความสามารถ เฉพาะตัวที่มีอยู่ในตัวของเด็กและเยาวชนเอง ที่พวกเขาสามารถดึงออกมาใช้ในการทำงาน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและองค์กรในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อการพึ่งพาตนเองในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนช่วยเป็นอย่างมากในเรื่องการเจรจาต่อรองธุรกิจของชุมชน ด้านวัฒนธรรมเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ความอ่อนโยน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น การเผื่อแผ่และแบ่งปัน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทด้านนี้ ฐานะทางสังคม การได้รับโอกาสจากครอบครัวและชุมชน เป็นส่วนผลักดันให้ผู้นำสตรีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนา การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมศีลธรรมแก่ครอบครัวและชุมชน อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลาย ๆ อย่างกำลังจะสูญหายไปทำงานประณีต ผู้นำสตรีมีทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิที่เหมาะสม ในการที่จะเป็นผู้อนุรักษ์ ส่งเสริม และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กและเยาวชน ด้านการเมืองการปกครอง เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้นำสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชนทำให้สตรีอาสาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสภาท้องถิ่นมากขึ้น ความรู้ความสามารถ และการยอมรับในความเท่าเทียมกัน

การมีภาวะผู้นำสตรีเป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้ชุมชนมองเห็นความสามารถ เข้าใจด้านการเมืองการปกครองทำให้สังคมยอมรับบทบาทสตรีมากขึ้น การปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นสตรียุคใหม่ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น เพื่อสร้างความตระหนักถึงสิทธิ บทบาทหน้าที่พลเมืองที่ดีของสังคม การศึกษาของสตรีทุกยกระดับให้มีความเท่าเทียมผู้ชาย การปกครองทำให้สังคมเปิดกว้างยอมรับบทบาทสตรีมากขึ้น การตระหนักในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นผู้นำสตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมโครงการต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน การมีหน้าที่อบรม ดูแล และให้ข้อมูลกับเด็กและเยาวชนในการดูแลบ้านเรือนให้สะอาดเรียบร้อย การคัดแยกขยะ และการรีไซเคิล เพื่อลดปริมาณขยะ พร้อมกับเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้มีความสวยงามและน่าอยู่ บทบาทความเป็นผู้นำสตรีในการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในบ้านให้สะอาด รมรื่น น่าอยู่ พร้อมกับการสนับสนุน ส่งเสริม ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้มีความสวยงามและน่าอยู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ถ้าต้องการพัฒนาประเทศให้เท่าเทียมกับอารยประเทศทั้งด้านวิทยาศาสตร์ ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง ก็ต้องเร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเพศ ฐานะทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีที่เขาเหล่านั้นดำรงอยู่ คนในสังคมต้องให้ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมและความเท่าเทียมกันในทุกด้าน โดยเริ่มตั้งแต่การออกกฎหมายรับรองความเท่าเทียมกันในการดำรงอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม และการลงโทษผู้คุกคาม ล่อลวง หรือล้วงละเมิดทางเพศ ทำร้ายร่างกายและจิตใจอันเกิดจากเจตคติของคนในสังคมต่อเพศสภาพ การสอดแทรกเรื่องความเสมอภาคลงในระบบการศึกษาทุกระดับ การให้โอกาสได้รับการคัดเลือกเข้าทำงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตามความถนัด ความสนใจโดยไม่

คำนึงถึงเพศสภาพ การยกย่องให้เกียรติ ไม่ดูถูกดูหมิ่นเหยียดหยามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำทุกระดับในการให้ความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน และการเข้าถึงการป้องกันรักษาทางด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกัน หากต้องการเสริมพลังเพิ่มบทบาทให้มีส่วนร่วมต้องการสนับสนุนให้มือสมัครเล่นเพื่อให้ลงมือทำ สนับสนุนให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น

ปัญหาในปัจจุบันคือ เด็ก ๆ คู่กันเคยกับ ‘ความชั่วสากล’ เช่น ‘ความสกปรก’ ซึ่งเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทยการพัฒนาเด็กและเยาวชน ควรใช้รูปแบบหลักความดีสากล 5 ประการ เป็นหลักการสากลเป็นที่ยอมรับทั่วโลกเป็นความดีสากล ได้แก่ ความสะอาด ความมีระเบียบ ความสุภาพนุ่มนวล การตรงต่อเวลา และสมาธิ เพื่อขัดเกลาจิตใจและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต จะส่งผลให้เป็นบุคคลต้นแบบการเป็นคนดี เป็นที่ยอมรับให้ความไว้วางใจของคนในสังคม เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาให้กับเด็กและเยาวชนในด้านความมีคุณธรรม ให้ประพฤติปฏิบัติตนตามแบบถ้าต้องการได้รับการยอมรับแบบเดียวกัน มองโลกในแง่ดี มองว่าทุกสรรพสิ่งบนโลกเหมือนเหรียญมี 2 ด้าน ไม่มีใครดีที่สุด หรือเป็นคนเลวที่สุด แต่ควรมองในแง่ดี และพยายามจับดีกับคนอื่น ไม่ใช่จับผิด มีความเข้าใจในมนุษย์จึงสามารถสร้างความไว้วางใจให้กับเด็กและเยาวชนได้ และเป็นที่พักพิงทางจิตใจ สามารถให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนเมื่อเกิดความทุกข์ได้ บิดามารดาเด็กจะให้การยอมรับ

อภิปรายผล (Research Discussion)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาบริบทภาวะผู้นำของสตรีในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันทั่วโลกประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกันจะเห็นได้ว่าสตรีมีบทบาทในการดำเนินงานและเป็นผู้นำทั้งภาครัฐและเอกชนมากยิ่งขึ้นอันเนื่องมาจากความเสมอภาคทางด้านสังคมที่ผู้หญิงและผู้ชายมรสิทธิเท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้จากสังคมปัจจุบันที่สตรีเองเป็นฝ่ายทำงานหาเงินเพื่อจุนเจือครอบครัวเช่นเดียวกับผู้ชายทำให้ศักยภาพของผู้หญิงทัดเทียมกับผู้ชายหรืองานบางอย่างผู้หญิง

สามารถทำได้คล้ายผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม หรือ ประเทศ ก็มีสตรีที่มีความรู้ความสามารถดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ด้วยกันทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากอดีตที่มีสตรีเข้ามา มีบทบาททางการเมืองและการบริหารในระดับประเทศ อดีตที่ผ่านมาสตรีถูกเปรียบเปรยว่าเป็น “ช่างเท้าหลัง” มีบทบาทเพียงผู้ทำหน้าที่แม่บ้าน หุงหาอาหาร เลี้ยงดูบุตรหลาน ดูแลสามี บิดา มารดา และญาติ รวมทั้งดูแลความเรียบร้อยของบ้านเรือน เย็บปักถักร้อย จึงทำให้สตรีไทยมีบทบาทเพียงดูแลสวัสดิการภายในครอบครัวเท่านั้น สังคมไทยได้กำหนดว่า บทบาทของการเป็นผู้นำเป็นคุณลักษณะเฉพาะของผู้ชายโดยผู้หญิงเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ชายได้ก้าวไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จนั้น ๆ จึงไม่เป็นธรรมกับผู้หญิง ซึ่งค่านิยมเดิมมองว่า มีบุคลิกภาพที่อ่อนแอและขาดความมั่นใจในตนเองไม่มีความรู้ จึงไม่เหมาะที่จะมีบทบาทในการบริหารจัดการทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง จากมุมมองดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดแรงผลักดันกระตุ้นให้สตรีไทยในสังคมปัจจุบันต้องลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อยกระดับฐานะของสตรีให้ทัดเทียมบุรุษ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบาทอันหลากหลายที่แสดงถึงความท้าทายในการก้าวสู่ความเป็นสตรีผู้นำในสังคมยุคใหม่ที่หลากหลายกลุ่มอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นวุฒิสมาชิกผู้ทรงเกียรติ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดหญิง หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ที่เป็นสตรี หรือการมีบทบาท ในการบริหารราชการหรืองานท้องถิ่นเคียงบ่าเคียงไหล่กับนักการเมืองชาย เช่น นายกเทศมนตรี นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันหญิง ผู้ใหญ่บ้านหญิง และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหญิง เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นการปรับเปลี่ยนฐานะและบทบาทของผู้หญิงเพื่อก้าวเข้าสู่บทบาทความเป็นผู้นำในสังคมปัจจุบันเพื่อให้เกิดการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรที่สตรีให้ได้มีบทบาทในทุกภาคส่วนจากแผนพัฒนาสตรี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ให้ความสำคัญและกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในการสร้างสังคมไทยเป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้สังคมไทยมีความเป็นธรรมยุติธรรม โดยสตรีทุกกลุ่มมีโอกาส เข้าถึงและได้รับการศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการ

พัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สตรีมีสุขภาพ มีความมั่นคงในชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นใจและมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรและกลไกสตรีระดับต่าง ๆ มีความเข้มแข็ง เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาสตรี โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสุขภาพ คุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมืองการบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชิษฐา อักษรศรี และวันชัย แสงสุวรรณ (2564) เรื่อง บทบาทของสตรีไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 พบว่า บทบาทของสตรีในยุคปัจจุบันเปลี่ยนไปเป็นอย่างมากในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นบทบาทนอกบ้านและบทบาทในบ้าน ผู้หญิงสมัยใหม่หลาย ๆ คนจะมีบทบาทหน้าที่การงานนอกบ้านมากกว่า ทำให้หลาย ๆ คนต้องมีการพัฒนาตัวเองแทบจะทุก ๆ เรื่องเพื่อให้ทันต่อยุคและเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะบทบาทการเป็นผู้นำในองค์กรที่ดีผู้หญิงคนหนึ่ง在那นั้นที่ได้โอกาสเป็นสิ่งที่ทำทายเป็นอย่างมาก เพราะการทำงาน ร่วมกับคนหรือ การบริหารบุคคลในองค์กรโดยเฉพาะการตัดสินใจสิ่งที่สำคัญ ๆ บทบาทของสตรีในประเทศไทยนั้นได้เพิ่มขึ้นกว่าในอดีตอย่างมาก และพบว่า ผู้หญิงได้รับการยอมรับในสังคมมากขึ้น รัฐบาลได้มีกรอบทิศทางของยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีพ.ศ.2560-2564 ซึ่งได้กำหนดกรอบความคิดไว้ 5 แนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ ความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อสร้างสังคมที่เท่าเทียมกัน และเผชิญกับประเด็นท้าทายต่าง ๆ ยุทธศาสตร์ 5 แนว คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคมในประเด็นความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมพลัง เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตแก่สตรีทุกกลุ่มและทุกระดับ ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาเงื่อนไขและปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาสตรีที่มีประสิทธิผลและเสมอภาค ยุทธศาสตร์ที่ 4 กำหนดมาตรการเฝ้าระวังขจัดปัจจัยเสี่ยงป้องกันคุ้มครองช่วยเหลือและเยียวยายุทธศาสตร์ที่ 5 สร้าง

ความเข้มแข็งของกลไกและกระบวนการพัฒนาสตรีตั้งนั้นกระบวนการทำการเพื่อให้สตรีมีบทบาททางสังคมในยุคปัจจุบันทำให้สตรีต้องแข่งขันกับการดำเนินชีวิตมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ OCHA (2019) เรื่อง The World needs women’s leadership, say UN human rights experts พบว่า ผู้นำสตรีควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาบทบาทของภาวะผู้นำสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ผู้นำสตรีมีบทบาทในการอบรมปมเพาะเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในอนาคตเจริญเติบโตจากเป้าหมายที่ตีตั้งจากครอบครัว และสถาบันการศึกษา ผู้นำสตรีควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง ผู้นำสตรีสามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกสู่การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเต็มที่ มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งถือเป็นรากฐานของการพัฒนาภาวะผู้นำของสตรี บทบาทของผู้นำสตรีในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นวัฒนธรรมในการทำงาน รู้จักการใช้ทรัพยากรร่วม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้นำสตรีควรเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในการแสดงออกตามวิถีทางของประชาธิปไตย ผู้นำสตรีควรมีบทบาทในการแสดงในการแสดงคุณลักษณะของสตรีที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด คือ ความละเอียด ความอ่อนโยน ความนุ่มนวล และการมีเมตตาต่อผู้อื่น นอกจากนี้ ผู้นำสตรีมีบทบาทด้านสังคม การมีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคม ผู้นำสตรีเข้าไปมีบทบาทในการคอยสอดส่องดูแลเรื่องความประพฤติของเด็กและเยาวชนในชุมชน ด้านเศรษฐกิจ การบริหารจัดการเศรษฐกิจของครอบครัวทั้งรายรับรายจ่าย บทบาทในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนช่วยดูแลรับผิดชอบทุกสิ่งภายในครอบครัว ทั้งรายรับรายจ่าย พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ด้านวัฒนธรรม ผู้นำสตรีมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีบทบาทด้านนี้ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมศีลธรรมแก่ครอบครัวและชุมชน อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเด็กและเยาวชน ด้าน

การเมืองการปกครอง ผู้นำสตรีมีส่วนร่วมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชนทำให้สตรีอาสาเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสภาท้องถิ่นมากขึ้น ใช้ความรู้ความสามารถ และได้รับการยอมรับในความเท่าเทียมกัน และด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำสตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมโครงการต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน การมีหน้าที่อบรม ดูแล และให้ข้อมูลกับเด็กและเยาวชนในการดูแลบ้านเรือนให้สะอาดเรียบร้อย การคัดแยกขยะ และการรีไซเคิล เพื่อลดปริมาณขยะ พร้อมกับเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้มีความสวยงามและน่าอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา งามเจริญมงคล และคณะ (2562) เรื่อง การประยุกต์ใช้วิถีวิถีชีวิตในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ 1) องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นมีอุดมการณ์ของผู้นำยุค 4.0 ประกอบด้วย 10 คุณลักษณะ เช่น การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและชัดเจนในการนำองค์กร การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมในการนำองค์กร การมีความผูกพัน และมุ่งมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ การมีความสามารถบริหารจัดการและปรับเปลี่ยนองค์กรให้สอดคล้องต่อบริบทของยุค 4.0 ตลอดเวลา การทำให้ทุกคนในองค์กรยึดมั่นต่อเป้าหมายร่วมกัน เป็นต้น 2) องค์ประกอบด้านการบริหารและการจัดการของผู้นำในยุค 4.0 ประกอบด้วย 11 คุณลักษณะ เช่น มีความสามารถในการนำบุคลากรและการบริหารองค์กร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความสามารถบริหารจัดการต่อปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีวิธีการคิดและมีพฤติกรรมเชิงรุกในการบริหารและการนำองค์กร เป็นต้น มีความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดเวลา เป็นต้น และ 3) องค์ประกอบด้านความเป็นผู้นำที่มีความเป็นธรรมาภิบาลในยุค 4.0 ประกอบด้วย 15 คุณลักษณะ เช่น มีพฤติกรรมนำองค์กรด้วยความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นต่อหลักการ มีพฤติกรรมที่น่าเลื่อมใสศรัทธา มีความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ สนับสนุนในองค์กรเกิดความร่วมมือร่วมใจต่อการทำงานแบบทีมและแบบเครือข่าย มีความสามารถบริหารองค์กรอย่างมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส เป็นต้น จากนั้นนำรูปแบบร่างภาวะผู้นำที่ได้มาตรวจสอบโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นด้วยกับรูปแบบภาวะผู้นำรูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ และเมื่อทำการยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมและด้านความถูกต้องของรูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล แก้วอ่อน และคณะ (2565) เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาบณิกสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า 1) สภาพทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำตามหลักทฤษฎีปาบณิกสูตรคือ 2.1) จักขุมา คือ การมองการณ์ไกล ทักษะด้านวิสัยทัศน์ คือ ควรพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักมองภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับองค์กร สร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในองค์กรมองไปทีเป้าหมายเดียวกัน 2.2) วิรูโร คือ ความเชี่ยวชาญ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ คือ ควรพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย จุดแข็ง ปัญหา และอุปสรรค พัฒนาองค์ความรู้อย่างรอบด้านและฝึกฝนตนเองให้เชี่ยวชาญ 2.3) นิสสยสัมปันโน คือ ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการสื่อสาร คือ ควรพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักฝึกฝนพัฒนาทักษะในการพูด เพื่อให้สามารถสื่อสารให้ทุกคนทราบนโยบายในทิศทางเดียวกัน และ 2.4) ด้านทักษะความร่วมมือ คือ ควรพัฒนาผู้บริหารให้รู้จักหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการลดความขัดแย้งในองค์กร การรู้จักการผูกใจคน ทำงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้

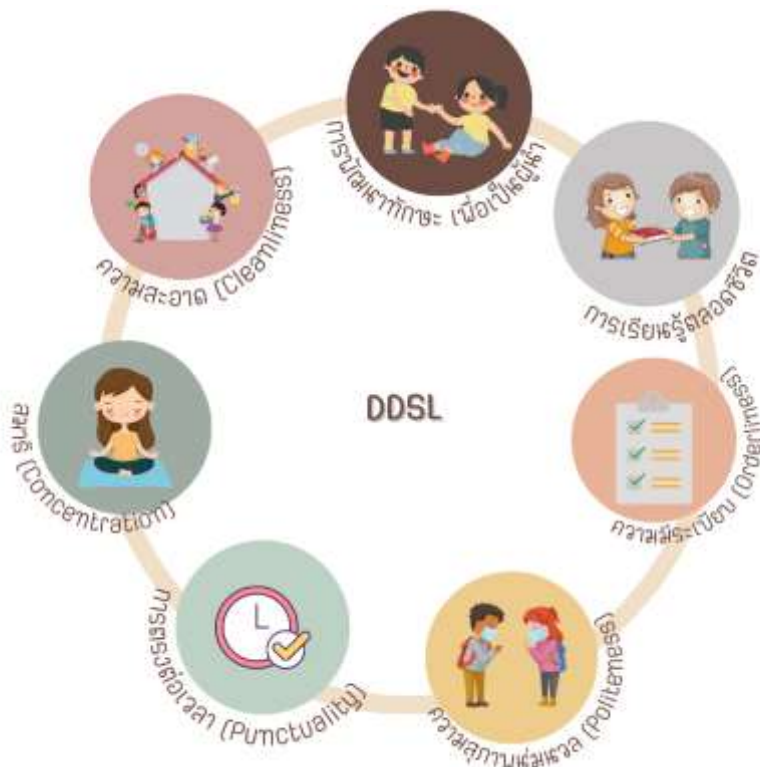
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ใช้รูปแบบ DDSL ประกอบไปด้วย 1. ความสะอาด (Cleanliness) 2. ความมีระเบียบ (Orderliness) 3. ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness) 4. การตรงต่อเวลา (Punctuality) และ 5. สมาธิ (Concentration) 6. การพัฒนาทักษะ เพื่อเป็นผู้นำ และ 7. การพัฒนาทักษะเพื่อเป็นผู้นำ ผู้ที่ต้องการเป็นผู้นำ ต้องเริ่มจากการมีความปรารถนาที่

จะนำผู้อื่น การจะเป็นผู้นำที่แท้จริงซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปนั้น ไม่ง่าย และหากไม่ได้เตรียมตัวที่จะเป็นผู้นำ หรือไม่มั่นใจว่าต้องการจะนำผู้อื่น ก็คงจะเป็นผู้นำที่ไม่ได้ สอดคล้องงานวิจัยของ พัสกร อุ่นกาศ (2565) เรื่อง ทักษะความเป็นผู้นำแห่งอนาคต พบว่า ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership Skills) มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้นำแห่งอนาคตในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเผชิญ กับการแข่งขันที่รุนแรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งนี้แนวทางการเพิ่มทักษะของผู้นำย่อมมีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับ ลักษณะของผู้นำแต่ละบุคคล การพัฒนาองค์กรจะเป็นไปตามกลไกและกระบวนการบริหารได้มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ “ผู้นำ” (Leader) เมื่อผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนการ พัฒนาองค์กร และเป็นมันสมองในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลในองค์กร ผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ ในกระบวนการพัฒนาองค์กรเพียงแค่นี้คงไม่เพียงพอต่อการบริหารองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำควรต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ดังต่อไปนี้ คุณสมบัติของผู้นำ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ โดยเพิ่มทักษะการเป็นผู้นำที่ดี และทักษะผู้นำแห่งอนาคต ที่จะเป็นตัวชี้วัด ความเชื่อถือ เชื่อมั่น เชื่อฟัง และให้ความร่วมมืออย่างแท้จริงของบุคลากรภายในองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำแห่งอนาคตไปสู่การบริหารการพัฒนาองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา แสงวัฒนาภักษ์ (2563) เรื่อง บทบาทผู้นำสตรีจิตอาสาเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ผู้นำสตรีจิตอาสามีแนวทางปฏิบัติเชิงพุทธบูรณาการ กล่าวคือ 1) การทำหน้าที่ด้วยการให้ (ทาน) การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การบริจาคในสิ่งที่ควรให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้ที่ขาดแคลน ทั้งในรูปของวัตถุสิ่งของ ให้โอกาส ให้อภัย ให้ความรู้ และคำแนะนำ 2) การทำหน้าที่ด้วยการพูดด้วยวาจาที่อ่อนหวานนุ่มนวล (ปิยะวาจา) พูดจาน่ารัก น่านิยมนับถือ เจรจา อธิบาย ขยายความ เป็นประโยชน์ เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผล และความจริงใจ 3) การชวนขวยสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่น (อัทธจริยา) การเสียสละแรงกาย แรงใจ และเวลา มุ่งป้องกัน ควบคู่กับการเสริมสร้างพัฒนา เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของคนอื่น ๆ ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกัน ไม่นิ่งดูดายทอดทิ้งกัน 4) การวางตนอย่างเหมาะสม (สมานัตตา) ทำตัวให้เข้ากันได้ ไม่ถือตัว อดทน ร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมกันบทบาทหน้าที่ผู้นำสตรีจิตอาสาก่อเกิดคุณค่า เป็นแนวทางที่นำไปสู่การสร้างสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อนมนุษย์ให้รักใคร่ และปรองดองเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นเครื่องผูกใจคน

นำพาสังคมให้เกิดสันติสุขโดยรวม สร้างสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี น่าอยู่น่าอาศัย อบอุ่นและปลอดภัย

องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

รูปแบบภาวะผู้นำของสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ใช้รูปแบบ DDSL ได้แก่

ภาพที่ 1 รูปแบบ DDSL

บทบาทการทำหน้าที่ดังกล่าวของผู้นำสตรีในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เกิดการพัฒนอย่งยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1. ความสะอาด (Cleanliness) 2. ความมีระเบียบ (Orderliness) 3. ความสุภาพนุ่มนวล (Politeness) 4. การตรงต่อเวลา (Punctuality) 5. สมาธิ (Concentration) 6. การพัฒนาทักษะ เพื่อเป็นผู้นำ และ 7. การเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น

บทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีดังกล่าว ย่อมจะก่อให้เกิดคุณค่า คือ ความสุขหรือความเจริญต่อครอบครัว ต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม เป็นสังคมที่น่าอยู่อาศัย ผู้คนในสังคม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นสังคมที่อบอุ่นและปลอดภัยที่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ

จากบริบทและบทบาทภาวะผู้นำสตรีและการพัฒนาเด็กและเยาวชน ควรใช้รูปแบบ DDSL 7 ประการ พิสูจน์แล้วว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในการอบรมเด็กและเยาวชนให้เป็นคนนิสัยดี แบบถาวรของสังคมโลก การจะพัฒนาเด็กและเยาวชน ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นต้นแบบต้นบุญเสียก่อน โดยเฉพาะผู้ที่เรียกกันว่า เป็นผู้บริหาร ผู้นำต่าง ๆ ในทุกองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน บริบทภาวะผู้นำสตรีถ้าสังคมไม่แก้กฎหมายให้ความเสมอภาค และมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนอย่างแท้จริงก็ยากที่จะสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้ก้าวไกลสู่สังคมโลกได้ รูปแบบภาวะผู้นำสตรี ขึ้นอยู่กับบริบทสังคม แต่แกนหลักคือ การพัฒนาตนเองให้เป็นคนมี ภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน เพื่อสร้างต้นแบบที่ดีให้เด็กและเยาวชนเอาเป็นตัวอย่าง และการพัฒนาเด็กและเยาวชน ความเป็นคนเก่ง สถานศึกษา และสื่อต่าง ๆ มีอยู่มากมาย แต่ควรเริ่มจากการสร้างนิสัยที่เป็นพื้นฐานของคนดี

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวโน้มต่างๆ ของโลก นักวิชาการพบว่า สตรีได้พัฒนาบทบาทของตนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สตรีเปลี่ยนบทบาทหน้าที่มาเป็นผู้นำในสังคม และผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากได้ลงความเห็นว่ ในศตวรรษที่ 21 จะกลายเป็นศตวรรษแห่งสตรีเพศ ดังนั้นจึงมีแนวคิดว่ สตรียุคใหม่เป็นผู้มีบทบาทสูงในการกำหนดความเป็นไปของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ปัจจุบันสตรีเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในการบริหารจัดการองค์กรต่างๆ มากขึ้น และได้รับการยอมรับและยกย่องให้เป็นผู้นำมากขึ้น ดังนั้นผู้นำสตรีควรประยุกต์ใช้ความดีสากล การพัฒนา

ทักษะในการบริหารจัดการ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาบูรณาการในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรรูปแบบภาวะผู้นำของสตรีและบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยไปพัฒนาต่อยอดในการศึกษาศักยภาพของภาวะผู้นำสตรีในด้านอื่นๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา หรือด้านการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อค้นหารูปแบบภาวะผู้นำสตรีที่เหมาะสมกับบริบทต่างๆ ทั้งนี้รูปแบบภาวะผู้นำสตรีมีความสำคัญอย่างมากในสถานการณ์ของสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีความต้องการผู้นำที่มีประสิทธิภาพจำนวนมาก ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาต่อยอดรูปแบบภาวะผู้นำสตรีจะช่วยส่งเสริมให้ผู้นำสตรีสามารถปฏิบัติภารกิจด้วยความราบรื่น มีความสุข ความมั่นใจ และเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม ทำให้ผู้นำสตรีเกิดกำลังใจ ความปิติยินดีที่เกิดจากการให้ และมีพลังมากขึ้นในการช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติ์ธัญญา วาจาดี. (2562). บทบาท “สตรีไทย” ในยุคปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2565 จาก <https://mgronline.com/entertainment/detail/9620000021291>.
- จิตรา แสงวัฒนาฤกษ์. (2563). บทบาทผู้นำสตรีจิตอาสาเชิงพุทธบูรณาการ. **วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร.** 8 (4). กรกฎาคม – สิงหาคม, หน้า 1662 – 1638.
- จินตนา งามเจริญมงคล และคณะ. (2562). การประยุกต์ใช้วิธีวิทยาควิในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำยุค 4.0 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. **วารสารมหจุฬามหานครทรรศน์.** 6 (7), กันยายน, หน้า 3314 – 3336.
- พัสกร อุ่ณากศ. (2565). ทักษะความเป็นผู้นำแห่งอนาคต. **วารสารสถาบันพัฒนาการเรียนรู้อาจารย์สมัยใหม่.** 7 (2). มีนาคม, หน้า 455 - 466.
- พรพิมล แก้วอ่อน และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปนิคัสตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. **วารสารวิจัยวิชาการ.** 5 (2). มีนาคม – เมษายน, หน้า 91 – 104.
- เต็มเดือน ไกรเทพ. (2560). พฤติกรรมมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณี เทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. **การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4,** หน้า 674 – 683.
- ประทีน แสงไทย และคณะ. (2561). รูปแบบการเสริมสร้างพลังศักยภาพสตรีเพื่อพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรม. **วารสารสันติปริทรรศน์,** 6 (4), ตุลาคม – ธันวาคม, หน้า 1334 - 1346.
- พัสกร อุ่ณากศ. (2565). ทักษะความเป็นผู้นำแห่งอนาคต. **วารสารสถาบันพัฒนาการเรียนรู้อาจารย์สมัยใหม่.** 7 (2). มีนาคม, หน้า 455 - 466.
- พรพิมล แก้วอ่อน และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตาม

หลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุทุม สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครสวรรค์ เขต 3. **วารสารวิจัยวิชาการ**. 5(2). มีนาคม –
เมษายน, หน้า 91 – 104.

วิจารณ์ พานิช. (2556). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรง
พิมพ์ บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น.

อัญธิษฐา อักษรศรี และวันชัย แสงสุวรรณ. (2564). บทบาทของสตรีไทยในยุค 4.0. **วารสาร
วิจัยวิชาการ**, 4 (3). กรกฎาคม - กันยายน, หน้า 297 - 310.

OCHA. (2019). **The World needs women's leadership, say UN human rights
experts**. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2565 จาก
[https://reliefweb.int/report/world/world-needs-women-s-leadership-say-
un-human-rights-experts](https://reliefweb.int/report/world/world-needs-women-s-leadership-say-un-human-rights-experts).

การพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค

The Media Development to Encourage the Exercise by Retro Dance

เยาวเรศ กาฬภักดี¹ วิรัช กาฬภักดี² และสุกัญญา นองกาวิ³

Yaowares Karapukdee, Wiruch Karapukdee, Sukanya Nongkawee

Received: January 17, 2023 Revised: February 12, 2023

Accepted: March 21, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคที่พัฒนาขึ้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นสมาชิกชมรมรำวงย้อนยุคหมู่บ้านสุวรรณศรีมรินทร์ ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ สื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ฉากพื้นหลัง Quick Response Code สำหรับการแสดงผลเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม และรายชื่อเพลงต่างๆ เมื่อคลิกเลือกที่รายชื่อเพลงจะปรากฏวิดีโอท่ารำตามจังหวะเพลง โดยสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคสามารถใช้งานได้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น และรองรับการแสดงผลทั้งในระบบปฏิบัติการ iOS

¹ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Major of Business Computer Faculty of Administration and Management, Chaopraya University. Corresponding Author E-mail: Yaowares.k@cpu.ac.th

² สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Major of Business Computer Faculty of Administration and Management, Chaopraya University. E-mail: Wiruch.k@cpu.ac.th

³ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Major of Business Computer Faculty of Administration and Management, Chaopraya University. E-mail: Sukanya.n@cpu.ac.th

และ Android สามารถนำไปใช้ส่งเสริมการออกกำลังกายในรูปแบบร่ายย้อนยุคได้จริงอย่างสะดวก โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการใช้สื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่ายย้อนยุค มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา, สื่อส่งเสริมออกกำลังกาย, ร่ายย้อนยุค

Abstract

The purposes of this study were twofold: firstly, to study the development of media to encourage the exercise by Retro Dance (MEERD; and secondly, to study satisfaction towards MEERD. The samples of this study were 50 member of Retro Dance club in village Sawan Romruen, Wat Sai Sub-district, Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province. The samples were selected through a purposive sampling technique. In this study, the population is a sample. The instruments used in this research included media to encourage the exercise by Retro Dance and a satisfaction form. The statistics used in this research were percentage, mean, and standard deviation.

The result showed that 1) MEERD consists of Quick Response Code background for display augmented reality technology and a list of songs that when click on the songs list, the video of dance will appear to the beat of the music. MEERD it can be used on mobile devices, for examples, smartphone, tablet, etc. In addition, this media can be used in both IOS and Android operating system. It can be used encourage the exercise by Retro Dance conveniently at any time and any place according to the intended purpose. 2) The user's satisfaction towards MEERD was at a high level ($\mu = 3.61$) when comparing with the established criteria.

Keywords: Development, exercise, retro dance

บทนำ (Introduction)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตและการบริโภค รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วและช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ทำให้พฤติกรรมในแต่ละวันของมนุษย์ใช้ร่างกายในการเคลื่อนไหวลดน้อยลงทั้งที่แท้จริงแล้วร่างกายมนุษย์ได้ถูกสร้างมาให้มีการใช้ร่างกายในการเคลื่อนไหว เพื่อกระตุ้นและรักษาสภาพร่างกายให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติ หากมนุษย์มีการเคลื่อนไหวร่างกายลดน้อยลงหรือไม่ได้ออกกำลังกายเป็นประจำทำให้สมรรถภาพทางร่างกายและสุขภาพเสื่อมสภาพจึงเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ รวมถึงความผิดปกติทางร่างกายและอาจก่อให้เกิดโรคร้ายหลายชนิด ซึ่งเป็นโรคที่เป็นปัญหาทางการแพทย์ที่พบมากในปัจจุบัน การออกกำลังกายอาจเปรียบเทียบกับยาสารพัดประโยชน์ เพราะใช้เป็นยาบำรุงก็ได้เป็นยาป้องกันก็ได้และเป็นยาบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพร่างกายได้ (อรอนงค์ จันทิมา และคณะ, 2561) การออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องได้รับการยอมรับและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าส่งเสริมให้คนเรามีสุขภาพที่ดีและมีสมรรถภาพทางกายที่แข็งแรง

จากข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปโดยประชาชนอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) จำนวน 49,459,844 คน มีการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอจำนวน 18,038,195 คน คิดเป็นร้อยละ 36.47 ในจำนวนนี้มีประชาชนที่ออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 4,002,668 คน คิดเป็นร้อยละ 8.09 มีประชาชนที่ออกกำลังกายแต่ไม่สม่ำเสมอร้อยละ 38.69 และประชาชนที่ไม่ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ร้อยละ 24.84 (กรมพลศึกษา, 2564) จะเห็นว่าจำนวนคนที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอยังมีน้อย ที่ผ่านมามีได้มีการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานและปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมออกกำลังกาย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอคือ 1) ไม่มีเวลา 2) ความขี้เกียจ 3) ไม่มีแรงจูงใจมากพอหรือไม่ตระหนักในสุขภาพตนเอง 4) มีความเชื่อว่าการทำงานบ้านคือการออกกำลังกายชนิดหนึ่งและ 5) ไม่สนุกหรือไม่รู้สึกมีความสุขในการออกกำลังกาย ส่วนปัจจัยภายนอกตัวบุคคลประกอบด้วย ขาดปัจจัยสนับสนุน และสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย (พรหมินทร์ เมธากาญจนศักดิ์ และนางลักษณ์ เมธากาญจนศักดิ์, 2556) ได้มีการคิดประดิษฐ์อุปกรณ์

และกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ดี ทั้งที่ใช้อุปกรณ์และไม่ใช้อุปกรณ์ เป็นกิจกรรมทั้งที่มีรูปแบบและไม่เป็นรูปแบบ เช่น การออกกำลังกายโดยใช้อุปกรณ์ กิจกรรมการออกกำลังกาย อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสมรรถภาพกล้ามเนื้อ เป็นต้น (สืบสาย บุญวีรบุตร, 2552) ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย เช่น การนำเทคโนโลยีวีอาร์ (Virtual Reality (VR) มาใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกาย (Rehabilitation Intervention and Training) โดยการใช้สร้างจำลองสภาพแวดล้อมให้ผู้ใช้งานเกิดความสนุกสนานในการออกกำลังกาย หรือทำกายภาพบำบัด และเป็น เครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ในด้วยตนเอง ผู้ใช้งานสามารถทำกิจกรรมซ้ำ ๆ ได้โดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย (ภัทรพร เย็นบุตร, 2565) การพัฒนาแอปพลิเคชันวิ่งกันเถอะเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพดี บนระบบปฏิบัติการไอโอเอส เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงโดยออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเป็นกิจวัตร อีกทั้งยังให้ผู้มีทัศนคติเกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ดีขึ้น มีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกายและให้ผู้ใช้ออกกำลังกายอย่างถูกวิธีอยู่ในสถานะที่พอดีกับร่างกาย (ชนมฉัตร เอี่ยมศรีทอง, 2556) เป็นต้น

การรำวงย้อนยุคเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มสตรี และผู้สูงอายุ เนื่องจากการออกกำลังกายอีกวิธีหนึ่งซึ่งสร้างความสนุกสนาน และเพลิดเพลิน มีผลดีต่อกล้ามเนื้อ และการหมุนเวียนของโลหิต ที่สำคัญทำให้อารมณ์ดี และคลายเครียด ซึ่งมีลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ตามจังหวะต่อเนื่องเป็นเวลานาน โดยผู้รำจะเดินต่อกันเป็นวง ระดับความหนักของการออกกำลังกายขึ้นอยู่กับความช้า เร็ว ของเพลงรำวง การรำวงย้อนยุคมีลักษณะคล้าย Dance/movement therapy (DMT) ซึ่งเป็นการรักษาด้วยการเคลื่อนไหวทางกายร่วมกับจิตบำบัด (psychotherapeutic) ที่ ส่ง ผล ต่ อ อ า ร ม ณ์ ความจำ (cognitive) ร่างกายและสังคม (กนกทิพย์ สว่างใจธรรม และคณะ, 2561) จากสภาพปัญหาและความสำคัญข้างต้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค จึงจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคขึ้น โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality : AR) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยม ได้ถูกพัฒนามาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 จัดว่าเป็นแขนงหนึ่งของงานวิจัยทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์ ว่าด้วยการเพิ่มภาพเสมือนของโมเดลสามมิติที่สร้างจากคอมพิวเตอร์ลงไปในภาพที่ถ่ายมาจากกล้องวิดีโอ หรือ

โดยผ่านทางอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ หรือ แท็บเล็ต พีซี เป็นต้น ร่วมกับการใช้ซอฟต์แวร์ทำให้เกิดภาพสามมิติ ที่มีมุมมอง 360 องศา (นิพนธ์ บริเวรณันท์, 2561) ปัจจุบันได้มีการศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมมาประยุกต์ใช้ โดยการนำระบบเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมมาผนวกกับเทคโนโลยีภาพเพื่อสร้างสิ่งที่เสมือนจริงให้กับผู้ใช้งานในรูปแบบสื่อชนิดต่าง ทำให้ผู้ใช้งานได้สัมผัสประสบการณ์ใหม่ในมิติที่เสมือนจริง (ภควัต จันทรรัตน์, ชัชวาล ชุมรักษา และเรวดี กระโหมวงค์, 2563) เช่น งานวิจัยของ จินตนา ดาวใส (2561) ได้พัฒนาแบบจำลองสารสนเทศสามมิติเชิงแนะนำสำหรับผลิตภัณฑ์ฟาร์มเกษตร ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน ผลการวิจัยพบว่า การนำเอาเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือนมาประยุกต์ใช้ในฟาร์มเกษตรสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่เจ้าของธุรกิจและผู้ใช้งานทั่วไปเป็นอย่างดีโดยมีผลคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับดี(ค่าเฉลี่ย 4.51 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52) งานวิจัยของ สุพจน์ พวงศิริ (2559) ได้พัฒนาคู่มือความจริงเสริม เรื่อง การใช้เครื่องวัดปริมาณไขมันในร่างกาย ผลการวิจัย พบว่า สื่อและเนื้อหาคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อคู่มือความจริงเสริมอยู่ในระดับมาก เป็นต้นจากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สื่อในการส่งเสริมการออกกำลังกายในปัจจุบันนี้มีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งเหมาะสมกับคนในแต่ละวัยที่แตกต่างกัน แต่สำหรับสื่อในการออกกำลังกายที่ทุกช่วงวัยสามารถเรียนรู้และร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้ได้ คือศิลปะการรำวงย้อนยุค แต่ทั้งนี้หากฟังชื่อแล้วอาจเป็นชื่อที่ล้าสมัยแต่เมื่อได้สร้างแบบจำลองในรูปของมัลติมีเดียเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคจะทำให้คนที่สนใจนำไปใช้ทั้งสร้างความสนุกเพลิดเพลิน การได้เรียนรู้ศิลปะวัฒนธรรมพื้นฐานผ่านท่ารำต่างๆ ทั้งนี้ยังเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักการรำวงย้อนยุค ทำแสดงและนำมาสร้างสุขภาพที่ดีให้กับผู้ที่สนใจได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.ขอบเขตของการวิจัย

1.1ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่างย่อนยุค โดยการพัฒนาสื่อการร่างย่อนยุคในรูปแบบเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม โดยใช้ขั้นตอนการพัฒนาตามวงจรการพัฒนาาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2555)

1.2ขอบเขตด้านประชากร สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือสมาชิกทั้งหมดของชมรมร่างย่อนยุค หมู่บ้านสุวรรณศรีมรินทร์ ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 50 คน

1.3ขอบเขตด้านพื้นที่ หมู่บ้านสุวรรณศรีมรินทร์ ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

1.4ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ศึกษาในปีงบประมาณ 2564 – 2565

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่างย่อนยุค โดยมีการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านส่วนนำ (Introduction)
- 2) ด้านการออกแบบ (Design)
- 3) ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction)
- 4) ด้านมัลติมีเดีย (Multimedia)
- 5) ด้านการใช้งาน (Usage)

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลนั้น ได้ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนคือ ประสานงานกับประธานชมรมร่างย่อนยุค หมู่บ้านสุวรรณศรีมรินทร์ ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้สถานที่ จากประชากรทั้งหมดจำนวน 50 คน จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบประเมินที่ได้จากการรวบรวม เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อย และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์โดยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ในลักษณะข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของข้อมูลที่รวบรวมได้ สำหรับเครื่องมือที่มีการวัดระดับโดยใช้ Likert Scale คือ ลักษณะคำถามให้เลือกตอบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถและประสิทธิภาพการทำงานของส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค ผลคะแนนที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับเกณฑ์ที่ใช้วัดระดับความพึงพอใจและคุณภาพของสื่อการคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อการพัฒนาสื่อ มีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย

คะแนนค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก

คะแนนค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาการพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุค” โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม พบว่าผลของการพัฒนาสื่อ่นั้นสามารถพัฒนาสื่อสำหรับส่งเสริมการออกกำลังกายในรูปแบบรำวงย้อนยุค โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสื่อการรำวงย้อนยุคที่พัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 3 ชุด แต่ละชุดจะมีทั้งหมด 5 เพลง จะประกอบไปด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตาก จังหวัดลำปาง จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดสุโขทัย สื่อประกอบด้วย ฉากพื้นหลัง Quick Response Code สำหรับการแสดงผลเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมและรายชื่อเพลงต่างๆ เมื่อคลิกเลือกที่รายชื่อเพลงจะปรากฏวิดีโอท่ารำตามจังหวัดเพลงนั้นๆ โดยสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคสามารถใช้งานได้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น ได้รองรับการแสดงผลทั้งในระบบปฏิบัติการ iOS และ Android ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนาสื่อ 80 : 80

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างหน้าจอแสดงผลของสื่อฯ บนสมาร์ทโฟน

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างหน้าจอแสดงผลทำรำเพลงต่างๆ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการรำวงย้อนยุคที่พัฒนาขึ้น” หลังจากสมาชิกชมรมรำวงย้อนยุคหมู่บ้านสวรรค์มรินทร์ จำนวน 50 คน ได้ให้ทดลองใช้งานสื่อการรำวงย้อนยุคในรูปแบบเทคโนโลยีความ

เป็นจริงเสริม จากสถานการณ์จริงเป็นระยะเวลา 30 วัน ต่อมาได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่ววงย้อนยุค โดยมีผลการประเมินตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่ววงย้อนยุค

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ความหมาย
	μ	S.D.	
ด้านส่วนนำ (Introduction)	3.56	0.50	มาก
ด้านการออกแบบ (Design)	3.63	0.69	มาก
ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction)	3.63	0.39	มาก
ด้านมัลติมีเดีย (Multimedia)	3.62	0.62	มาก
ด้านการใช้งาน (Usage)	3.61	0.55	มาก
เฉลี่ยรวม	3.61	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงระดับความคิดเห็นของผู้ใช้งานเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่ววงย้อนยุค พบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่ววงย้อนยุค เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$) โดยมีความพึงพอใจในด้านการออกแบบ (Design) และด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction) มากที่สุด เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.63$) รองลงมาเป็นด้านมัลติมีเดีย (Multimedia) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.62$) ด้านการใช้งาน (Usage) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$) และด้านส่วนนำ (Introduction) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.56$) ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมในการพัฒนาสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่ววงย้อนยุคสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการออกกำลังกายในรูปแบบร่ววงย้อนยุคได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล (Research Discussion)

1) ผลการใช้งานสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่วมนยุค จากการประยุกต์ใช้ความรู้และวิทยาการทางด้านเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม และด้านการร่วมนยุคเพื่อการพัฒนาสื่อการร่วมนยุคในรูปแบบเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม พบว่าจากการสร้างและพัฒนาสื่อการร่วมนยุคในรูปแบบเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมที่พัฒนาขึ้นนั้น ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพัฒนาสื่อ 80 : 80 สามารถนำไปใช้อำนวยความสะดวก ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายในรูปแบบการร่วมนยุคได้จริงเสมือนได้เข้าร่วมกิจกรรมในสถานที่จริง ในกรณีผู้ร่วมกิจกรรมไม่สะดวกที่จะเดินทางมาร่วมกิจกรรมในสถานที่จริง เกิดปัญหาทางสภาพภูมิอากาศไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ หรือ สมาชิกชมรมต้องการออกกำลังกายในรูปแบบการร่วมนยุคนอกเหนือเวลาที่ชมรมกำหนดจัดกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการออกกำลังกายในรูปแบบการร่วมนยุคได้อย่างสะดวกโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และสถานที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไกรทพันธ์ เตมวิทย์จร และอมรเทพ มณีเนียม (2561) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยะลาโดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมร่วมกับบริการพิกัดตำแหน่งบนโมบายแอปพลิเคชัน” พบว่า ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลรายละเอียดของแหล่งเที่ยวนั้นได้อย่างสะดวกรวดเร็วและยังช่วยส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปวีณา บังเกิด (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแอปพลิเคชันการออกกำลังกายด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ” พบว่า การเรียนรู้และใช้งานผ่านแอปพลิเคชันการออกกำลังกายด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ KW1 80.80 เท่ากับ KW1 80/83.33 ผลสัมฤทธิ์ทางด้านสมรรถภาพทางกายด้านความอ่อนตัวหลังการใช้แอปพลิเคชันสูงกว่าก่อนใช้งาน โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้งานแอปพลิเคชัน เท่ากับ 5.19 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.76 ค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้งานแอปพลิเคชัน เท่ากับ 6.15 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.53 มีการทดสอบค่าที่ระหว่างหลังการใช้งานแอปพลิเคชันมากกว่า 2.80 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2) ผลการประเมินความพึงพอใจสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการร่วมนยุคจากสมาชิกชมรมร่วมนยุค หมู่บ้านสุวรรณศรีมรินทร์ ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 50 คน ในด้านการออกแบบ (Design) ด้านปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ด้านมัลติมีเดีย (Multimedia) และด้านส่วนนำ (Introduction) มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61, S.D. = 0.55$) เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับส่วนนำของสื่อที่เป็นเหมือนชมการแสดงจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วินา โขติช่วง และคณะ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อเสริมการเรียนรู้ระบบสุริยะด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม” พบว่า ผลการศึกษาคความพึงพอใจในด้านเทคนิคมีคุณภาพในระดับดีมากเนื่องจากเทคนิคการนำเสนอในสื่อเป็นที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย นอกจากนี้คุณภาพของสื่ออยู่ในระดับดีเนื่องจากสมาชิกได้ร่วมกันกำหนดเนื้อหาสื่อได้เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยมีท่าทางและเนื้อหาของสื่อที่ไม่ยาวเกินไป รวมถึงแต่ละท่าทางมีการกำหนดเวลาในการแสดงแต่ละท่าไม่ยาวเกินไป ด้านประสิทธิภาพในการนำเสนออยู่ในระดับดีเนื่องจากสื่อนำเสนอได้ตรงประเด็นสอดคล้องกับพฤติกรรมออกกำลังกาย และความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับดี เนื่องจากการเตรียมเนื้อหาในการทำสื่อที่ตรงกับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอการออกกำลังกาย มีการนำเสนอกระชับ ตรงประเด็นและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.63 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวิชัย พรรษา (2561) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาสื่อความเป็นจริงเสริมเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ศิลปะแม่ไม้มวยไทย” พบว่า การพัฒนาสื่อประกอบด้วย ส่วนการพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 3 มิติ ท่าทางมวยไทยจำนวน 30 ท่า โดยใช้เทคนิคการจับการเคลื่อนไหว และส่วนพัฒนาสื่อความเป็นจริงเสริมโดยผู้วิจัยใช้แอปพลิเคชัน HP Reveal หลังจากได้ติดตั้งบนอุปกรณ์แล้ว โดยผู้ใช้งานสามารถค้นหา Hash Tag ว่า #AR-MuayThai และติดตาม โดยผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อสื่อโดยรวม อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการนำประยุกต์ใช้สำหรับผู้สนใจออกกำลังกาย การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยการร่วมนยุคที่สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมการออกกำลังกายในรูปแบบร่วมนยุคให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและนำเทคนิคการจับการ

เคลื่อนไหวต่างๆ ผ่านสื่อแอนิเมชัน 3 มิติที่มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น และเหมาะกับการนำไปปรับใช้กับกิจกรรมการออกกำลังกายอื่นๆ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เรียนรู้เทคโนโลยีและร่วมเป็นการอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นในรูปแบบสื่อที่ทันสมัยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. อุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับใช้แสดงผลสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการจำลองย้อนยุค จะต้องติดตั้งแอปพลิเคชัน “V-Player” ก่อนใช้งาน
2. อุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับใช้แสดงผลสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการจำลองย้อนยุค จะต้องเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตในระหว่างการใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มเพลงในจังหวะอื่นๆ ให้มากขึ้น เช่น จังหวะคองก้า ชันตানা รัมโบร็อค ออบบิท เป็นต้น เพื่อให้สื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการจำลองย้อนยุคมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน มากยิ่งขึ้น
2. ผู้ร่วมวิดีโอควรจะเดินต่อกันเป็นวง และออกแบบพื้นหลังของวิดีโอเป็นแบบภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้การใช้สื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการจำลองย้อนยุค เสมือนอยู่ในสถานที่จริงยิ่งขึ้น
3. ควรแสดงข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อบอกประโยชน์ของท่าเต้นในแต่ละจังหวะให้ผู้ใช้งานสื่อส่งเสริมการออกกำลังกายด้วยการจำลองย้อนยุคทราบ
4. ควรนำไปประยุกต์กับการออกกำลังกายในรูปแบบอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกทิพย์ สว่างใจธรรม และคณะ. (2561). ผลของการออกกำลังกายด้วยรำวงย้อนยุคต่อสมรรถภาพทางกายและการทรงตัวในสตรีที่มีภาวะอ้วนลงพุง, **วารสารกายภาพบำบัด สมาคมกายภาพบำบัดแห่งประเทศไทย**, 40(3), 120-133.
- กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). รายงานผลการสำรวจข้อมูลการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาของประชาชน ประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ไกรทพนธ์ เต็มวิทย์ขจร และอมรเทพ มณีเนียม. (2561). การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดยะลาโดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับบริการพิกัดตำแหน่งบนโมบายแอปพลิเคชัน (รายงานผลการวิจัย). ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จินตนา ดาวใส. (2561). การพัฒนาแบบจำลองสารสนเทศสามมิติเชิงแนะนำสำหรับผลิตภัณฑ์ฟาร์มเกษตร ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ.
- ชนม์ณภัทร เอี่ยมศรีทอง. (2556). การพัฒนาแอปพลิเคชันวิ่งกันเถาะเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพดี บนระบบปฏิบัติการไอโอเอส (จุลนิพนธ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, เทคโนโลยีสารสนเทศและการออกแบบ.
- นิพนธ์ บริเวรานันท์. (2561). เมื่อโลกความจริงผนวกเข้ากับโลกเสมือน, สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2561. จาก <http://old.ebboks.in.th/download/30348/AugmentedReality>.
- ปวีณา บังเกิด. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันการออกกำลังกายด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมเพื่อส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา.
- พรหมินทร์ เมธากาญจนศักดิ์ และนางลักษณ เมธากาญจนศักดิ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการสร้างความตระหนักในการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอในระดับบุคคลและครัวเรือน. **วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**, 31(3), 124-131.

- ภควัต จันทรรักษ์มี, ชัชวาล ชุมรักษา และเรวดี กระโหมวงค์. (2563). การพัฒนาแอปพลิเคชันความเป็นจริงเสริมในคู่มือการใช้สตัทพ์ศนุปกรณ์ สำหรับบุคลากรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 20(2), 76-93.
- ภัทรพร เย็นบุตร. (2565). เทคโนโลยีวีอาร์ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพสำหรับวัยเก่า, สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2565. จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/technology-VR>.
- วีณา โชติช่วง, ชิตพัทธ์ ปานเกษม และ วิจิตรา สายแสง. (2562). การพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการเรียนรู้ระบบสุริยะด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง. การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างสถาบัน (ASTC) ครั้งที่ 7 “บูรณาการ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ” (น. 1637-1645). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุพจน์พ่วงศิริ. (2559). การพัฒนาคู่มือความจริงเสริม เรื่องการใช้เครื่องวัดปริมาณไขมันในร่างกายสำหรับ นิสิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, สาขาวิชาเอกเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา.
- สุวิชัย พรธรรษา. (2561). การพัฒนาสื่อความจริงเสริมเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ศิลปะแม่ไม้มวยไทย. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 146–154.
- สืบสาย บุญวีรบุตร. (2552). แอโรบิกแดนซ์และการฝึกด้วยน้ำหนัก (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- อรอนงค์ จันทิมา และคณะ. (2561). การศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของนักศึกษาภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2555). การวิเคราะห์และออกแบบระบบ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน
ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม
A Structure Equation Model of Government and Private
Management Affecting Community Tourism Development
Sustainable Case Study of Donwai Floating Market, Nakhornpathom

สุพิทักษ์ โตเพ็ง¹ ประสูตร เหลืองสมานกุล² ชลดา ศรีสุวรรณ³ และมธุริน รุจาฉันท⁴

Supitakka Topheng, Prasutr Luangsmarnkul, Chonlada Srisuwan
and Mathurin Rujachan

Received: December 12, 2022 Revised: December 31, 2022

Accepted: February 2, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม จำนวน 410

¹นักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: supitakka@hotmail.com

²นักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: prasutr@yahoo.com

³นักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: ying.arrakmitr@gmail.com

⁴บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์, Graduate School, Southeast Asia University, E - mail: mathurinrujachan@hotmail.com

ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.876 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.912 สำหรับผลการวิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) พบว่า (1) แบบจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 157.35$, $df = 117$, $\chi^2/df = 1.345$, $P\text{-value} = 0.0785$, $RMR = 0.160$, $GFI = 0.957$, $RMSEA = 0.027$ และ $CFI = 0.998$ แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานและ (2) ปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.46 และการมีส่วนร่วม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.60 ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการและมีระบบที่ดีจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี เพื่อภาครัฐและเอกชนสามารถดำเนินการบริหารจัดการควบคุมดูแลและใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วม การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

Abstract

This research aims to test the structure equation model of government and private management affecting community tourism development sustainable at Donwai floating market, Nakhornpathom through developed with empirical data and, Analyze a causal factors affecting community tourism development sustainable at Donwai floating market, Nakhornpathom with survey research. The data collected by questionnaires, testing with stakeholders 251 respondents who participate in community tourism development of Donwai floating market, Nakhornpathom. The research sampling was purposive sampling. The index of

item-objective congruence (IOC) was 0.876 and reliability value of 0.912. The hypothesis testing used confirmatory factor analysis (CFA) and structural equation modeling (SEM). According to the analysis, (1) the causal relationship model was congruent with the empirical data ($\chi^2 = 157.35, df = 117, \chi^2/df = 1.345, P\text{-value} = 0.785, RMR = 0.160, GFI = 0.957, RMSEA = 0.027$ and $CFI = 0.998$); shows that The statistical value of the model congruence of community tourism development model of Donwai floating market, Nakhornpathom sustainable through developed by the researcher with the empirical data, which was according to the assumption. And (2) the administration role of government and private sectors had an influence value at 0.46 statistical, and the participation had an influence value at 0.60 statistical affecting community tourism development sustainable at Donwai floating market, Nakhornpathom at the level of 0.05 statistically significant. The governance and private sectors must be a good management and system to good achievement results. The governance and private sectors be able to management and utilize tourism resources with fairness, transparency and accountability.

Keywords: Government and private management, Participation, Tourism development

บทนำ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวสูง เพราะมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ประเพณีศาสนา และประวัติศาสตร์โบราณสถานโบราณวัตถุ แสดงถึงอารยธรรมความเจริญของท้องถิ่น ซึ่งมีความโดดเด่นทางด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนาน แต่ยังมีวิกฤตอื่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การท่องเที่ยวโดยชุมชนนับเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาให้ชุมชนเติบโตได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวโดย

ชุมชนมีส่วนที่จะชักชวนให้ทุกฝ่ายมาร่วมมือกันพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีมีมาตรฐานและได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สุดถนอม ต้นเจริญ, 2560)

“ตลาดน้ำดอนหวาย นครปฐม” นับเป็นตลาดโบราณที่มีขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ตั้งอยู่ในวัดดอนหวาย ตำบลบางกระเจิก อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นตลาดชื่อดังประจำจังหวัดที่ยังเหลือสภาพความเป็นตลาดเก่าในอดีตอยู่ดีดริมแม่น้ำท่าจีน ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับการจับจ่ายซื้อของฝากสินค้าท้องถิ่น เช่น อาหาร เครื่องดื่ม การท่องเที่ยวทางน้ำมีเรือขายของมากมาย และมีพ่อค้าแม่ค้ามาตั้งร้านค้าขายของอยู่บริเวณสองฟาก (มิวเซียมไทยแลนด์, 2565) โดยบรรยากาศรอบๆ ของตลาดน้ำดอนหวาย ก่อนช่วงรื้อรื้อนักท่องเที่ยวสามารถจอดรถไว้ที่ด้านหน้าของวัดและเมื่อเดินผ่านวัดเข้าไปด้านในก็จะพบกับตลาดอยู่ดีดริมแม่น้ำ การเดินเที่ยวตลาดน้ำวัดดอนหวายนอกจากการจับจ่ายซื้อของฝากแล้วยังมีกิจกรรมล่องเรือเส้นทางจากตลาดน้ำดอนหวายไปวัดไร่ขิงเพื่อชมวิวของสองฟากฝั่งแม่น้ำท่าจีน และสัมผัสวิถีชุมชนริมฝั่งแม่น้ำที่มีบ้านทรงไทยหลายแบบ บางหลังเป็นอาคารไม้เก่าตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งหาชมได้น้อยในปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวไม่ควรพลาดเมื่อมาเยือนตลาดน้ำวัดดอนหวาย นครปฐม (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2565) และจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ตลาดน้ำดอนหวาย นครปฐมยังมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวไม่มากนักแต่แม่ค้าพ่อค้าทุกคนก็ยังมีรอยยิ้มและยังขายของตามปกติในรูปแบบ New Normal มีการใส่หน้ากากอนามัย และล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ และยังคงอนุรักษ์ตลาดเก่าแก่แห่งนี้ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้มาเดินเที่ยว มีของอร่อยๆ ให้ได้ชิมกัน (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, 2564) ปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ได้ต้องการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนเท่านั้น แต่มีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวจะสนใจท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นได้

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย นครปฐม ให้มีความแข็งแกร่งนั้นภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อคนในชุมชนสามารถวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และเกิดกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างการ

บริหารจัดการภาครัฐและเอกชนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาตลาดน้ำดอนหวาย นครปฐมซึ่งจะทำให้ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดประโยชน์กับชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย นครปฐม ที่จะทำให้ชุมชนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมโดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมที่สอดคล้องกับยุคสมัยและมีการสืบทอดสู่คนรุ่นใหม่ได้อย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

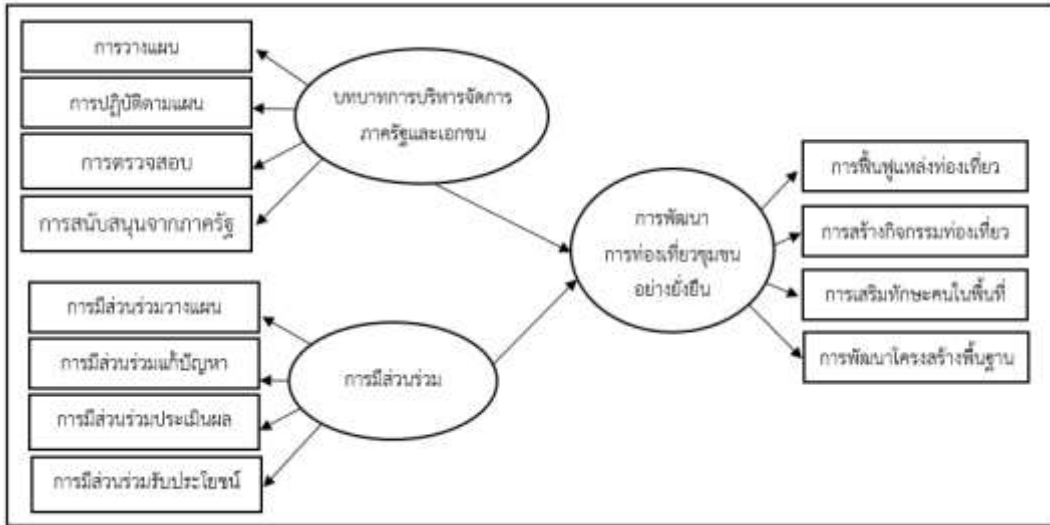
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืนที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืน

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนและการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน ซึ่งไม่ทราบจำนวนแน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของจำนวนค่าพารามิเตอร์ที่ทำการประมาณค่าภายใต้โมเดลตามสมมติฐานในกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาเอกสารและทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดของ Lindeman, Merenda and Gold และ Weiss (1972) ที่ได้ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรไว้เป็น 1 พารามิเตอร์ ใช้ตัวอย่าง 10-20 ตัวอย่าง จากกรอบแนวคิดการวิจัยพบว่า มีค่าพารามิเตอร์ 41 พารามิเตอร์ ให้เส้นพารามิเตอร์ละ 10 ตัวอย่าง เท่ากับ 410 ตัวอย่าง ($41 \times 10 = 410$) ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไขและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่าง

	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
คณะกรรมการตลาดน้ำดอนหวาย	17
ผู้นำท้องถิ่น	12
ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น	47
ผู้ประกอบการ	187
นักท่องเที่ยว	147
รวม	410

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การวางแผน จำนวน 5 ข้อ การปฏิบัติตามแผนจำนวน 5 ข้อ การตรวจสอบ จำนวน 5 ข้อ และการสนับสนุนจากภาครัฐ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 5 ข้อ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา จำนวน 5 ข้อ การมีส่วนร่วมประเมินผล จำนวน 5 ข้อ และการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 5 ข้อ การสร้างกิจกรรมท่องเที่ยว จำนวน 5 ข้อ การเสริมทักษะคนในพื้นที่ จำนวน 5 ข้อ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำนวน 5 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 - 4 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.856 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 410 ตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ของตัวแปรสังเกตได้ สามารถอธิบายตัวแปรแฝง ซึ่งได้แก่ บทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน การมีส่วนร่วม และการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และ 2) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วม ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

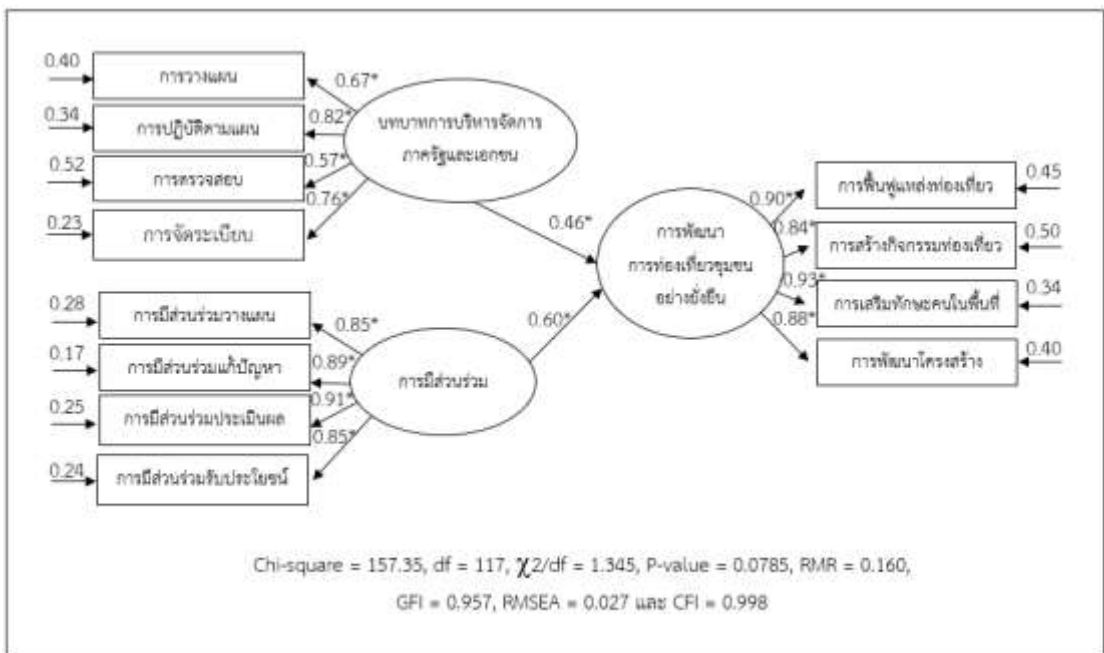
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายไป (เทรดดิ้ง) พบว่า เป็นเพศหญิง 274 คน (ร้อยละ 66.83) มีอายุมากกว่า 45 ปี 189 คน (ร้อยละ 46.10) มีสถานภาพสมรส 252 คน (ร้อยละ 61.46) และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี 227 คน (ร้อยละ 55.37) สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(Confirmatory Factor Analysis)

ผลการทดสอบสมมติฐานโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้องค์ประกอบตัวแปรแฝงในโมเดลการวัดมีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้ ตัวแปรบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน มีค่า χ^2 เท่ากับ 1.07, df เท่ากับ 1.00, χ^2/df เท่ากับ 1.07, ค่า p-value เท่ากับ 0.43, ค่า GFI เท่ากับ 1.00, ค่า AGFI เท่ากับ 0.99, ค่า RMR เท่ากับ 0.00 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ตัวแปรการมีส่วนร่วม มีค่า χ^2 เท่ากับ 0.97, df เท่ากับ 1.0, χ^2/df เท่ากับ 0.97, ค่า p-value เท่ากับ 0.49, ค่า GFI เท่ากับ 1.00 ค่า AGFI เท่ากับ 0.98, ค่า RMR เท่ากับ 0.01 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 และตัวแปรการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน มีค่า χ^2 เท่ากับ 0.89, df เท่ากับ 1.0, χ^2/df เท่ากับ 0.89, ค่า p-value เท่ากับ 0.43, ค่า GFI เท่ากับ 1.00, ค่า AGFI เท่ากับ 0.99, ค่า RMR เท่ากับ 0.01 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงทุกตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ดังนั้น ตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาใช้วัดตัวแปรแฝงสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า ค่าสถิติความสอดคล้องของโมเดลรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืนพบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ ประเมินความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องคือ $\chi^2 = 157.35$, $df = 117$, $\chi^2/df = 1.345$, $P\text{-value} = 0.0785$ แสดงว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า $RMR = 0.160$, $GFI = 0.957$, $RMSEA = 0.027$ และ $CFI = 0.998$ ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ของบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบความสำคัญมากที่สุดคือ การปฏิบัติตามแผน (0.82) รองลงมาคือ การจัดระเบียบ (0.76) การวางแผน (0.67) และการตรวจสอบ (0.57) ตามลำดับ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบความสำคัญมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมประเมินผล (0.91) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา (0.78) การมีส่วนร่วมวางแผน (0.85) และการมีส่วนร่วมแก้ปัญหา (0.85) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.46 และการมีส่วนร่วม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.60 ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืนอภิปรายผลได้ดังนี้

อิทธิพลระหว่างตัวแปรในโมเดลพบว่า บทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน และการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยบทบาทการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการจัดระเบียบ ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน เนื่องจากในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการและมีระบบที่ดีจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี ทั้งนี้เพื่อภาครัฐและเอกชนสามารถดำเนินการบริหารจัดการควบคุมดูแลและใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งอาจใช้กลไกกระบวนการแผนชุมชน ในการสร้างการบูรณาการและความเชื่อมโยงกันแผนท้องถิ่นเพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนรู้จักตนเอง รู้จักทุนทางสังคม ตลอดจนรู้จักทรัพยากรที่มีอยู่ โดยให้ภาครัฐเป็นหน่วยสนับสนุนให้ท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชนเป็นหน่วยงานดำเนินการบริหารจัดการภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา

ของรัตติยา พรหมกัลป์ (2562) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์” ซึ่งพบว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมซึ่งจะต้องเริ่มต้นจากชุมชนอันเป็นเจ้าของสถานที่เจ้าของวัฒนธรรมเป็นผู้ดำเนินการผ่านกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจ ประกอบด้วย การร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมวางแผน และร่วมคิด และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มืองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ผ่านกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การเรียนรู้ เข้าถึงสัมผัส และลงมือทำ จึงจะทำให้การจัดการท่องเที่ยวมีประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิตติกา ทางชั้น (2019) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาตัวชี้วัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีสานริมชายแดนโขงสู่ความยั่งยืน” ซึ่งพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ และผู้นำชุมชน ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสนับสนุนให้ชุมชนทำกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนกระตือรือร้นในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการนำสื่อมวลชน นักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนได้

ขณะเดียวกันอิทธิพลของตัวแปรการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม อย่างยั่งยืน เนื่องจากการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยที่ทุกฝ่ายต้องร่วมวางแผน ร่วมประเมินผล ร่วมตัดสินใจ รวมถึงร่วมคิดแก้ปัญหา และร่วมกันดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชน โดยที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์และมีรายได้จากการท่องเที่ยวและมีสภาพแวดล้อมที่คงอยู่อย่างยั่งยืน และเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่พึงประสงค์ของชุมชน ซึ่งชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเบญจมาศ ณ ทองแก้ว และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ซึ่งพบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไว้ คือ 1) การพัฒนาปรับปรุงด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและชุมชนในระบบการท่องเที่ยว 3) การเฝ้าระวังและรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสื่อความหมายสำหรับการท่องเที่ยว และ 5) การพัฒนาระบบการ

บริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบโครงข่าย โดยปัจจัยความสำเร็จคือ กลุ่มคนที่มีศักยภาพร่วมบริหารจัดการองค์การที่ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง การสนับสนุนของฝ่ายวิชาการ และการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชา ม่วงใหญ่ (2559) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21” ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการพัฒนา โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของตนเองและชุมชน โดยการพัฒนาจะต้องสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยมีเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง เพื่อยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและท้องถิ่นอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ความสำคัญต่อการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการจัดระเบียบมาเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน
2. ภาครัฐและเอกชนทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยประเมินผลการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องสร้างเครือข่าย โดยการจัดประชุมทุกฝ่ายเพื่อหารือตัดสินใจร่วมกัน และร่วมกันกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผล มีการชี้แจงถึงผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. ภาครัฐต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐมโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบดูแลแหล่งท่องเที่ยว รักษาสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือ การติดตามและประเมินผลด้านการใช้จ่ายต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม เท่านั้น ซึ่งรูปแบบที่ได้ อาจไม่สามารถนำไปใช้ในตลาดน้ำแห่งอื่นได้ จึงควรมีการศึกษาตลาดน้ำแห่งอื่น ๆ และตัวแปรอื่นเพื่อให้ตลาดน้ำแต่ละแห่งมีโมเดลการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตลาดน้ำแต่ละแห่ง

เอกสารอ้างอิง

- เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, อำนาจ รักษาพล, จุฑามาส เพ็งโคณา และบุญศิลป์ จิตตะประพันธ์. (2560). ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตำบลคันธุลี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(2), 106-121.
- มิวเซียมไทยแลนด์. (2565). ตลาดน้ำดอนหวาย ตลาดโบราณ ริมแม่น้ำท่าจีน. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2565, จาก <https://www.museumthailand.com/th/contact>
- รัตติยา พรหมกัลป์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์* ปีที่ 21 ฉบับที่ 1: มกราคม-มิถุนายน 2562, 13-28.
- สุดถนอม ต้นเจริญ. (2560). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2565). ตลาดน้ำดอนหวายนครปฐม. สืบค้นเมื่อ 28 กันยายน 2565, จาก http://www.nakhonpathom.go.th/travel_top10/detail/6
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2564). New Normal: วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ร่วมกับโควิด-19. *วารสารรัฐสัมพันธ์* ปีที่ 42 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2564, 60-61.
- อนุชา ม่วงใหญ่. (2559). แนวทางการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและท้องถิ่น “ในศตวรรษที่ 21” *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย* ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน - ธันวาคม 2559, 12-26.
- Lindeman RH, Merenda PF, Gold RZ. (1980). *Introduction to Bivariate and Multivariate Analysis*. Scott, Foresman, Glenview, IL., p. 163.
- Weiss, R. (1972). *The Provision of Social Relationship*. In Z. Rubin (Ed), *Doing Unto others* Englewood Cliff, N. J: Prentice-Hall., pp. 17-26.

แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ

ประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น

ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

The Causal Model of Public Participation to Administration

Effectiveness of Administrative Municipality

in Phra Nakhon Si Ayutthaya

ประสูตร เหลืองสมานกุล¹ สุพิทักษ์ โตเพ็ง² ชลดา ศรีสุวรรณ³ และสุนทร ผจญ⁴

Prasutr Luangsmarnkul, Supitakka Topheng, Chonlada Srisuwan

and Suntorn Phajon

Received: December 12, 2022 Revised: December 31, 2022

Accepted: February 2, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยอาศัยแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 404 ราย โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบแบบกระจายอย่างง่าย โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.756 และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) เท่ากับ 0.891 สำหรับผลการ

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: prasutrl@Yahoo.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: supitakka@hotmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, E - mail: ying.arrakmitr@gmail.com

⁴สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, E - mail: suntorn.ph@ssru.ac.th

วิเคราะห์ปัจจัยองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 87.99$, $df = 68$, $\chi^2/df = 1.293$, $P\text{-value} = 0.052$, $RMSEA = 0.027$, $GFI = 0.975$, และ $AGFI = 0.944$) และพบว่า ตัวแปรแฝงการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าเท่ากับ 0.113 และสามารถส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านการจัดการ มีค่าเท่ากับ 0.162 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการจัดการ สามารถส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าเท่ากับ 0.151 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถขับเคลื่อนการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การบริหารงาน การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research aims to analyze the causal model of public participation to administration effectiveness of Administrative Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya. This research was the survey research, testing 404 respondents who people lived in Phra Nakhon Si Ayutthaya. The research sampling was simple random sampling. The index of item-objective congruence (IOC) was 0.756 and reliability value of 0.891. The hypothesis testing used confirmatory factor analysis (CFA) and structural equation modeling (SEM) revealed that

The causal model was congruent with the empirical data ($\chi^2 = 87.99$, $df = 68$, $\chi^2/df = 1.293$, $P\text{-value} = 0.052$, $RMSEA = 0.027$, $GFI = 0.975$, และ $AGFI = 0.944$) and indicated that the latent variables; public participation factors was directly influenced administration effectiveness of Administrative Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthaya at effect size with 0.113 and influenced indirectly influenced pass the

management factors at 0.162 effect size with statistical significance at 0.05 levels. And the latent variables; the management factors positive directly influenced administration effectiveness of Administrative Municipality in Phra Nakhon Si Ayutthayaat 0.151 with statistically significant at 0.05 Levels. Conclusion;the public participation was able to drive administration of Municipality to achieve sustainable.

Keywords: Participation, Administration, Local government

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นรากฐานสำคัญของการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับการเมืองในระดับท้องถิ่นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนก็มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการให้ประชาชนได้เรียนรู้กระบวนการมีส่วนร่วม จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชนท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตนเอง ทำให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลายทั้งด้านตัวบุคคล สังคมชุมชน และหน่วยงานองค์การต่าง ๆ ช่วยลดกระแสการต่อต้าน หลีกเลียงความขัดแย้ง ลดค่าใช้จ่ายและเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการกระจายอำนาจสู่ประชาชนท้องถิ่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายและต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) ดังนั้น การมีส่วนร่วมถือเป็นหลักที่สำคัญและเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา โดยร่วมกันคิด พิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายโดยเฉพาะฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียการมีส่วนร่วมประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ที่ผ่านมาระบบที่เป็นอยู่ยังไม่พัฒนาได้ทันกับการขยายตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสภาพการณ์ปัจจุบันรวมทั้งยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการปรับบทบาทภารกิจของรัฐที่จะช่วยสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ

รวมถึงการตรวจสอบติดตามการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกชั้นตอน (กรมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งต้องพัฒนาให้ได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลหรือแบบจำลองต้นแบบในการกำหนดแนวทางเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

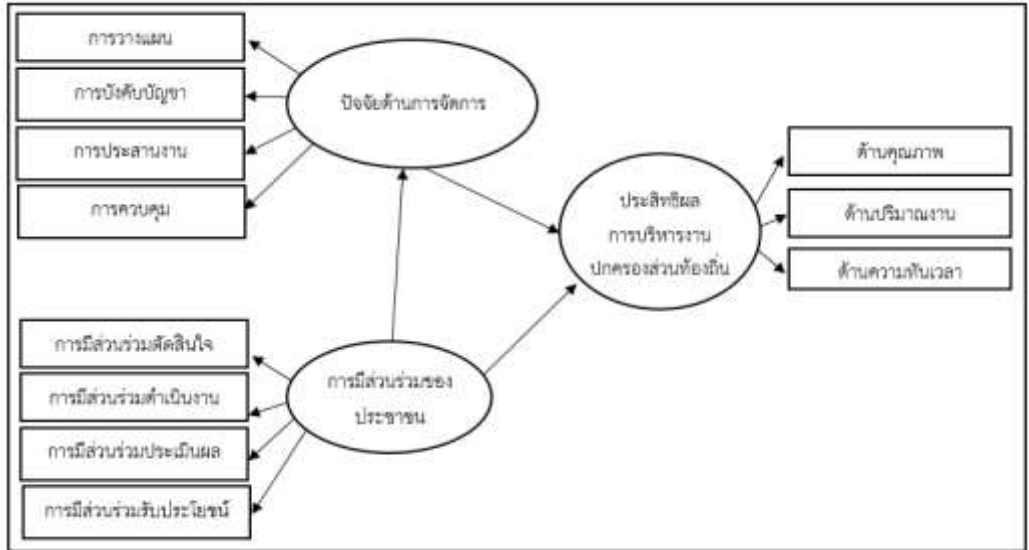
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 808,360 คน (ข้อมูลประชากรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ณ 31 ตุลาคม 2564)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างหรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร 33 ข้อคำถาม ขนาดกลุ่มตัวอย่างจึงไม่ควรน้อยกว่า 363 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกระจายอย่างง่าย (Simple random sampling) พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 404 ราย ถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รวม 3 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการรวม 12 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การวางแผน 3 ข้อ การบังคับบัญชา 3 ข้อ การประสานงาน 3 ข้อ และการควบคุม 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน รวม 12 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 3 ข้อ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 3 ข้อ การมีส่วนร่วมประเมินผล 3 ข้อ และการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ 3 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 9 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ด้านคุณภาพ 3 ข้อ ด้านปริมาณงาน 3 ข้อ และด้านความทันเวลา 3 ข้อ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึงตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึงระดับ 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามชุดนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.756 หลังจากนั้นมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) โดยผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.891 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 404 ตัวอย่าง

เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งหมดแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูล และหนังสือทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยการใช้สถิติ และประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อยืนยันตัวบ่งชี้ของตัวแปรสังเกตได้ สามารถอธิบายตัวแปรแฝง ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ 2) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 404 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 216 คน (ร้อยละ 53.50) มีอายุ 30-39 ปี 249 คน (ร้อยละ 61.70) การศึกษาปริญญาตรี 272 (ร้อยละ 68.10) โดยตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการจัดการ มีตัวแปรสังเกตได้ การวางแผน ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.008 และตัวแปรสังเกตได้ การประสานงาน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.448 และพบว่าตัวแปรแฝง การมีส่วนร่วมของประชาชน มีตัวแปรสังเกตได้ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.082 และตัวแปรสังเกตได้ การมีส่วนร่วมประเมินผล ค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3.467 สำหรับผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(Confirmatory Factor Analysis)

การวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการ การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบจำลอง

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า χ^2 เท่ากับ 87.99, df เท่ากับ 68, ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.293, ค่า p-value เท่ากับ 0.52, ค่า RMSEA เท่ากับ 0.027, ค่า GFI เท่ากับ 0.975 และ ค่า AGFI เท่ากับ 0.944 ซึ่งผลจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีค่าความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์เส้นทางและในส่วนของน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้

ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการจัดการ มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าการประสานงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.926 มากที่สุดรองลงมาคือ การควบคุม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.851 การบังคับบัญชา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.839 และน้อยที่สุดคือ การวางแผน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.775 ตามลำดับ

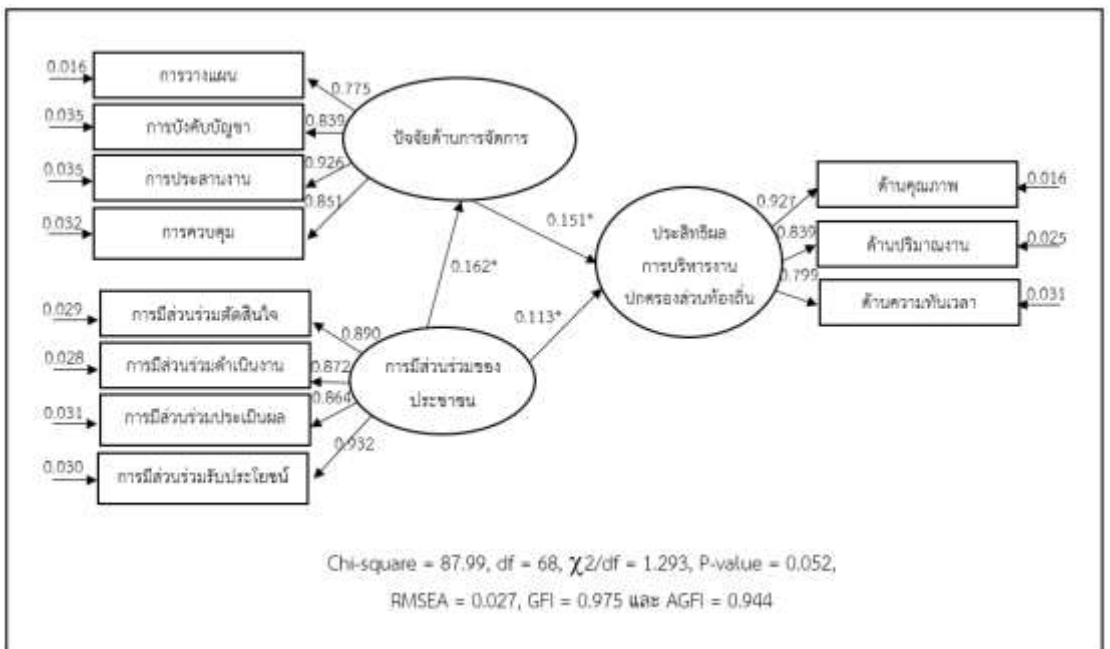
ตัวแปรแฝงการมีส่วนร่วมของประชาชน มีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่าการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.932 มากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.890 การมีส่วนร่วมดำเนินงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.872 และน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมประเมินผล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.864 ตามลำดับ

ตัวแปรแฝงประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ด้านคุณภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.927 มากที่สุด รองลงมา ด้านปริมาณงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.839 และน้อยที่สุดคือ ด้านความทันเวลา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.799ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

การวิเคราะห์ความมีอิทธิพลเส้นทางแบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการจัดการ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง 0.151 สามารถส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรแฝงประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยด้านการจัดการมีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทั้งนี้ตัวแปรแฝงการมีส่วนร่วมของประชาชน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.113 สามารถส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นและสามารถส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านการจัดการ มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.162 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แสดงว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน มีผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผล

การวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ตัวแปรแฝงปัจจัยเชิงสาเหตุคือ ปัจจัยด้านการจัดการ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีผลต่อต่อประสิทธิผลการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงทั้งหมดตามกรอบแนวคิดใน

การวิจัยเป็นไปตามเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้นในการตรวจสอบความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิภาพการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการ สามารถส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยด้านการจัดการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.151 โดยผลของการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้เนื่องจากประชาชนให้ความสำคัญต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางแผน การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนได้ตรงจุดเกิดความโปร่งใสและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับ อนุจักร ชินสาร (2563) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานกับภาคประชาชนอย่างแท้จริงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยด้านการจัดการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.162 โดยผลของการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ซึ่งมีผลต่อการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี เป็นเพราะการบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นมุ่งเน้นการบริหารจัดการตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และประชาชนก็เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ซึ่งการที่ฝ่ายบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริการงาน ก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะสั้นและระยะยาวซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนา นนทชิต (2561) ที่พบว่า การร่วมกันรับผิดชอบการติดตามประเมินผลและการจัดทำกิจกรรมสาธารณะมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีของเทศบาล

ตำบลและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหาเสกสรวรค์ ปญญาวุฑฺโฒ (2564) ที่พบว่า การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น ต้องให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมวางแผนพัฒนาเพื่อปรับปรุงการปกครองและตรวจสอบการทำงานเพื่อป้องกันการทุจริต รู้จักเสียสละทุ่มเท มีมนุษยสัมพันธ์และมีการทำงานด้วยความจริงใจให้กับชุมชน

ขณะเดียวกันพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.113 โดยผลการทดสอบสมมติฐานมีความสอดคล้องเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยตามที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมการปกครองท้องถิ่นของประชาชนได้เป็นอย่างดีซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มีบทบาทความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และมีความใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด และเป็นหน่วยงานที่รับทราบปัญหาและคอยแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธีรวิทย์ ทองนอก (2561) ที่พบว่า การที่เทศบาลสามารถยึดโยงภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เข้าไว้ด้วยกันสามารถใช้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน หรือท้องถิ่นแบบองค์รวม ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิชาญ ฤทธิธรรม (2564) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนมีโอกาสใช้ศักยภาพทรัพยากรในท้องถิ่นของตนมาพัฒนาบ้านของตนอย่างแท้จริงไม่ใช่แค่เพียงดำเนินการให้ครบกระบวนการเท่านั้นแต่ต้องดำเนินการให้ถึงสาระสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาให้ตรงตามต้องการและสำเร็จลุล่วงมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น เพื่อให้การจัดทำโครงการต่าง ๆ เกิดการมีส่วนร่วมในท้องถิ่นมากขึ้น
2. ควรมีนโยบายสร้างมาตรการแนวทางเพื่อสร้างความโปร่งใสในการจัดทำงบประมาณของท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยวิชาการพื้นที่ ในการกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการจัดทำ จัดสรร และบริหารงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกขั้นตอน
3. ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่น
4. ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการร่วมพัฒนาคุณภาพของบริหารงานสาธารณะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน
5. ควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานปกครองท้องถิ่นที่มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้การบริหารงานปกครองท้องถิ่นมีความโปร่งใส

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรเน้นการทำงานที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงทุกกระบวนการเพื่อขับเคลื่อนงานพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
2. ควรปรับปรุงแบบและวิธีการดำเนินการให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคม ในลักษณะแบบประชารัฐมากขึ้นพร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนา
3. ควรมีการกำหนดแนวทางการทำงานที่ชัดเจนในด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนท้องถิ่นให้เป็นชุมชนดิจิทัลโดยเฉพาะในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เศรษฐกิจ เป็นต้น

5. ควรส่งเสริมและสนับสนุนการอบรมความรู้แก่ผู้นำชุมชนและขยายผลถึงประชาชนในชุมชนและหมู่บ้านให้มีความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

6. ส่งเสริมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและอาศัยความทันสมัยของโลกดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมด้วยความความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนบนฐานการพัฒนางานท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองท้องถิ่น. (2560). **ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569**. กรุงเทพมหานคร: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมการปกครองท้องถิ่น, หน้า 1-14.
- ธีรวิทย์ ทองนอก. (2561). **การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลเมืองหนองปรือ จังหวัดชลบุรี**. ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- วิชาญ ฤทธิธรรม. (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลนครสกลนคร**. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2564, 27-41.
- วัฒนา นนทชิต. (2561). **การบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมแบบร่วมกันรับผิดชอบขององค์การที่มีชุมชนเป็นฐานในเทศบาลตำบลหนองบัวระเหว**. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2561, 150-165.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. หน้า 12-13.
- อนุจิตร ชินสาร. (2563). **การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา**. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2564, 83-93.
- Hair, Jr.J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). **Multivariate data analysis: A global perspective**. 7th ed. New York: Pearson Prentice Hall, Harper Collins College.
- Kline, R.B. (2011). **Principle and Practice of Structural Equation Modeling**. 3rd ed. New York: The Guilford Press.

แนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการด้าน
สวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ
ในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
Guidelines of Local Government Organization In Providing
Social Welfare and Social Work for the Elderly
in the Area of Bang Phra Sub-district, Nakhon Chai Si District,
Nakhon Pathom Province

ณัฐพล ตังมั่งคณธรรม¹ และ สันฐาน ชยนนท์²

Nattapon Tangmongkoltham and Sunthan Chayanon

Received: October 28, 2022 Revised: January 14, 2023

Accepted: February 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาบทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมกับแนวทางการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และค้นหารูปแบบในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประชากรที่สังกัดองค์กรปกครอง

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Politics and Government, SuanSunandha Rajabhat University. E-mail: 1475qaz@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, SuanSunandha Rajabhat University. E-mail: sunthan.ch@ssru.ac.th

ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 2) ประชากรที่ไม่ได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และ 3) ประชากรผู้สูงอายุ รวมจำนวนทั้งสิ้น 39 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทและปัญหาในกาจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ มีดังนี้ (1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพ เนื่องจากพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบตัว (2) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากอยู่ใกล้ชิดกับคนในครอบครัว โดยให้คนเหล่านั้นช่วยเหลือดูแลเอาใจ (3) ผู้สูงอายุบางส่วนมีปัญหาสภาพจิตใจ รู้สึกเหงาที่แท้ในสภาพร่างกายไม่สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (4) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หากมีเวลาว่าง และมีคนชวน (5) ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการหรือหลักประกันรายได้หากไม่สามารถทำงานได้ 2) แนวทางการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ มีดังนี้ (1) ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งสมาชิกบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ โดยไม่ได้เน้นกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง (2) มีการจัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นบริบาลให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (3) มีการประสานไปยังหน่วยงานระดับจังหวัดตลอดจนมูลนิธิในพื้นที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือเรื่องอุปโภคบริโภค การจัดหาที่พักหรือซ่อมแซมที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุ (4) มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ (5) มีการจัดทัศนศึกษาดูงาน ที่ไม่ได้เน้นกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถไปศึกษาดูงานได้ (6) มีการประสานไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และโรงพยาบาลในการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ 3) รูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ควรมีดังนี้ (1) ส่งเสริมจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุโดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน (2) ควรมีการระดมปัญหาในการจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยกำหนดความสำคัญและวิธีในการแก้ไขปัญหาที่พบ (3) ควรมีการฝึกอบรมและต่อยอดพัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุที่ว่างงาน (4) ควรมีการส่งเสริมสุขภาพ การให้ความรู้และคำแนะนำการดูแลสุขภาพ โดยมีบริการรถรับส่งผู้สูงอายุที่เดินทางมาเองไม่ได้ (5) ควรส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ (6) ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานแก่กลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะ (7) ควรจัดให้มีการเรียนการสอนให้ความรู้ผู้สูงอายุให้เท่าทันกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

คำสำคัญ (Keyword): สวัสดิการสังคม สังคมสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ

Abstract

The research aims to study the roles and problems in providing social welfare and social work for the elderly of the local government organizations, the guidelines for the provision of social welfare and social work for the elderly of the local government organizations, and to find the pattern of social welfare and social work for the elderly of the local government organizations in Bang Phra Sub-district, Nakhon Chaisi District, Nakhon Pathom Province. The research method was a qualitative research technique. Data were collected by in-depth interviews from 3 groups including: 1) the people affiliated with local government organizations in the area, 2) the people who were not affiliated with local government organizations in the area, and 3) the elderly. The total key-informants in the mentioned 3 groups were 39 people.

The results about roles and problems on providing social welfare services and social work for the elderly indicated that: (1) most of the elderly had physical health problems due to their lifestyle behavior and the environment. (2) Most of the elderly desired to be close to their family and wanted them to provide support and care. (3) Some elderly had mental problems such as feeling lonely and were discouraged in their physical condition. (4) Most of the elderly wanted to take part in activities if they had free time. (5) The elderly needed to have additional welfare or income security if they could not work. The guidelines of local government organizations in providing social welfare services and social work for the elderly were: (1) There were promotion and support in training and development of various careers for women's groups, housewives, as well as the volunteer group in which some members of the group were elderly people. (2) Volunteers in local nurseries were organized to provide assistance and advice to those caring for elderly or bedridden people. (3) There is coordination with the provincial departments as well as social foundation in providing assistance with consumer goods, living facilities, as well as

providing accommodation or house repairing based on a rotational basis, (4) Activities were organized on important days, such as the Songkran. (5) There were organizations of educational trips. (6) There were coordination with the sub-district health promoting hospital, village health volunteer and the hospital in the implementation of health activities. The model of providing social welfare services and social work for the elderly should be (1) the promotion of the establishment of the elderly club with network partners. (2) Problems should be mobilized in the provision of social welfare services for the elderly in the community by determining the importance and methods of solving the problems encountered. (3) There should have vocational training and career development to generate income only for the elderly who were unemployed. (4) Health promotion, disease prevention, health care education and advice should be promoted by shuttle service in case of elderly people who were disabled, bedridden sick since very old people could not travel on their own. (5) The establishment of a sub-district community welfare fund to help the elderly in the area should be promoted. (6) Field trips should be arranged for the elderly. And, (7) there should be teaching and learning activities for the elderly to keep up with the current changing era.

Keywords : Social Welfare, Social Work, Elderly

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยจำนวนประชากรของผู้สูงอายุในปัจจุบันถือว่าอยู่ในปริมาณที่สูง โดยเมื่อเทียบสัดส่วนประชากรผู้สูงวัยกับประชากรรวมทั้งประเทศแล้วนั้น พบว่าประเทศไทยนั้นมีอัตราจำนวนประชากรผู้สูงวัยสูงเป็นอันดับสองของภูมิภาคอาเซียนโดยเป็นรองจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรศาสตร์กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคตจนกลายเป็นสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ โดยในปี พ.ศ. 2564 คาดการณ์ว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและในปี พ.ศ. 2574 ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 28 จากจำนวนประชากรทั้งหมด (BTL, 2561) โดยสถานการณ์นี้เป็นผล

มาจากการวางแผนครอบครัวหรือการคุมกำเนิดเพื่อลดภาวะการมีบุตรในอดีต ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข จึงทำให้มนุษย์มีอัตราการรอดชีวิตจากสภาวะการเจ็บป่วยสูง มีอัตราการเสียชีวิตที่ต่ำ (จิตติมา กตัญญู, และวิทยา ตันอารีย์, 2553 หน้า 1)

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างรวดเร็ว ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ในช่วงแรกนั้นหน่วยงานภาครัฐตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงวัยในระดับที่น้อยมาก เนื่องจากเห็นว่าเป็นหน้าที่ของคนในครอบครัวผู้สูงวัยเองที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล ต่อมาหน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานราชการส่วนกลาง ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงวัยมากขึ้น โดยได้มีการถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปี พ.ศ. 2542 และตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จำนวน 2 ด้านคือ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งการถ่ายโอนงานดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544-2547) ในส่วนภารกิจของกรมประชาสงเคราะห์ ช่วงที่สอง ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2544-2553) ในส่วนของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย (กรมส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, 2548, น. 13)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบันกำลังเริ่มประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงวัย ซึ่งในแต่ละปีจะมีผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนมาก โดยคนกลุ่มนี้ เมื่ออายุเพิ่มขึ้นมักจะมีการเจ็บป่วยมีโรคประจำตัว ทำงานที่ต้องใช้แรงงานหรืองานที่มีการขยับเคลื่อนไหวร่างกายตลอดเวลาไม่ไหว บางส่วนก็ต้องอยู่บ้านเลี้ยงหลานของตนเอง หรือต้องดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่เป็นญาติพี่น้องตนเอง ซึ่งผู้สูงวัยที่ไม่ได้ไปไหนจำเป็นต้องอยู่บ้านมักจะมีการรับจ้างแกะดอกกรักที่บ้านเพื่อเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งแม้จะไม่มากแต่ก็ถือว่าเป็นการทุ่นค่าใช้จ่ายลดภาระคนในครอบครัวบ้าง ซึ่งในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระถือว่ายังไม่มีชัดเจนและไม่มีความต่อเนื่อง ด้วยว่าหลักเกณฑ์ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งข้อจำกัดทางงบประมาณรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระนั้นมีจำกัด จึงไม่สามารถที่จะจัดสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงวัยได้อย่าง

ทั่วถึงรวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่งนักทรัพยากรบุคคล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลและพัฒนาท้องถิ่นในตำบลบางพระ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและสภาพปัญหาการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการสาธารณะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง รวดเร็ว เสมอภาค ประกอบกับปัญหาในด้านอำนาจหน้าที่และงบประมาณ ซึ่งยังคงมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยราชการส่วนกลาง จึงทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความล้าเล็งตั้งข้อสงสัยในภารกิจที่ต้องดำเนินการว่าอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบหรือไม่ หากดำเนินการไปอาจจะถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกเงินคืนจากผู้เขียนโครงการหรือจัดกิจกรรม จึงส่งผลให้การจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีอยู่ต้องหยุดชะงัก จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม รวมทั้งศึกษาบทบาทในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบางพระต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ว่าเป็นอย่างไร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ควรเป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ควรมีแนวทางอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยโดยใช้วิธีการการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 39 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 9 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ไม่ได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 10 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน

3) ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบางพระ จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกผู้สูงอายุหมู่ละ 5 คน จากจำนวนหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) กำหนดผู้ตอบอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นแบบสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน แบบตัวต่อตัวเพื่อเปิดเผยสิ่งจูงใจ แนวคิด ทักษะคติของผู้ให้สัมภาษณ์โดยกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจะสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ขึ้น มีการเตรียมแนวคำถามไว้กว้าง ๆ ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหาและประมวลผลร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่แล้วเพื่อให้ครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาชี้แนะ ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้วิธีการจดบันทึก การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการบันทึกเสียง แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะประเด็นอื่นที่ตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะ ของข้อมูล จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูล ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลเชิงพรรณนาที่มี “รายละเอียด” และ “ลึก” และมีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับที่มาของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลทางเอกสาร

ผลการวิจัย (Research Results)

1. บทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้สูงอายุส่วนมีความต้องการที่จะมีร่างกายแข็งแรง แต่ทว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวซึ่งเป็นโรคที่มาจากความเสื่อมของร่างกายโดยจะเกิดขึ้นกับอวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง ระบบใดระบบหนึ่งของร่างกาย เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิต โรคมะเร็ง โรคความจำเสื่อม โรคเส้นเลือดในสมองตีบ นอกจากนี้โรคประจำตัวที่เกิดจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ถือว่าเป็นโรคในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งอาจเกิดได้จากนิสัยหรือพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตอย่างไม่ระมัดระวัง พอนานวันเข้าสะสมไปเรื่อย ๆ จึงส่งผลต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังแบบไม่รู้ตัว

1.2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะพิจารณาหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือจากความใกล้บ้านที่อยู่อาศัยเป็นลำดับแรก รองลงมารองลงมาคือ มีผู้ให้การช่วยเหลือดีหรือดูแลดี มีผู้ให้การช่วยเหลือตลอดเวลา มีอุปกรณ์พร้อมในการให้ความช่วยเหลือ มีการเข้าถึงง่าย สะดวก และมีความใกล้ชิดกับประชาชน

1.3 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยดี สะอาด สภาพแวดล้อมรอบบ้านดี มีลมพัดถ่ายเทดี มีอากาศที่ดี มีต้นไม้รอบบ้านที่ให้ความร่มรื่น ที่อยู่อาศัยมีความโล่งโปร่ง มีการทำความสะอาดหมั่นจัดเก็บข้าวของเข้าที่เข้าทางหรือเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีการบริโภคอาหารที่เน้นรับประทานผัก รongลงมา มีการกินอาหารครบ 5 หมู่ ที่ถูกสุขลักษณะและอนามัย มีการกินของอ่อน ๆ ของเปียก ๆ ของที่เคี้ยวง่าย รับประทานผลไม้ มีคนดูแลเรื่องอาหารการกิน มีการหลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมัน เน้นรับประทานปลา หลีกเลี่ยงของหวานหรือไม่กินของหวาน มีการเลือกรับประทานอาหาร ไม่กินอาหารหมักดอง หลีกเลี่ยงเนื้อสัตว์ที่ย่อยยากหรือนาน ๆ กินสักครั้ง

1.5 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเมื่อเกิดการเจ็บป่วยหรือไม่สบายนั้นส่วนใหญ่มีความประสงค์ให้ลูกหลานหรือคนในครอบครัวเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด

1.6 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เข้ามีการเข้ารับการตรวจสุขภาพ การรักษาพยาบาลโดยได้รับบริการที่ค่อนข้างเร็วรอไม่นาน โดยมีการเข้ารับบริการเป็นไปตามคิวหรือตามที่หมอนัด โดยไม่เสียเงินหรือค่าบริการใด ๆ หากเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลของรัฐโดยใช้สิทธิบัตรทอง 30 บาท สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ และสิทธิของบุตรที่เป็น อสม. ทั้งนี้หากเข้ารับบริการคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชนต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง รวมถึงการใช้จ่ายรักษาที่ผลิตนอกประเทศด้วย

1.7 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีการนอนหลับปกติดีและมีการนอนไม่หลับหรือมีนอนหลับ ๆ ตื่น ๆ บ้างร่วมด้วย โดยระหว่างการนอนส่วนใหญ่ไม่มีอะไรมารบกวน มีการนอนไวไม่ตึก มีการตื่นบ้างช่วงกลางดึก หากมีการนอนไม่หลับผู้สูงวัยอาจจะมีการฟังกานอนหลับหรือยาคลายเครียดตลอดจนการไปหาหมอ ซึ่งผู้สูงวัยบางส่วนจะมีการนอนกลางวัน หรือนอนเมื่อมีเวลาว่าง

1.8 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่การบำรุงรักษาร่างกายให้แข็งแรง โดยการออกกำลังกายหรือบริหารร่างกาย มีการยืดเส้นยืดสาย และทำงานยกของเล็ก ๆ น้อย ๆ ขยับร่างกายบ้าง โดยทำงานบ้านหรือทำความสะอาดบ้าน

1.9 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุภายในบ้านจากความชราของร่างกาย

1.10 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารข้อมูลตลอดเวลา ที่มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ

1.11 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกท้อแท้เหนื่อยใจในสังคมรอบข้าง มีการพูดคุยกับทุกคนได้ตามปกติ มีลูกหลานดูแลดีหรือฟังพาได้ พูดคุยกับลูกหลานได้ตามปกติ

1.12 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่ได้มีความรู้สึกเบื่อ มีการพูดคุยหรือปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมได้กับทุกคนตามปกติ ซึ่งอาจจะมีบ้างในบางครั้งหรือบางขณะที่มีความรู้สึกเบื่อหน่ายในชีวิตหรือเบื่อตอนที่ไม่มีสหาย ซึ่งอาการเหล่านี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละคน

1.13 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นหรือบุคคลรอบข้างมีความสนใจเอาใจหรือให้ความสนใจ ต้องการให้พูดคุยกันตามปกติทักทายกันตามปกติ โดยต้องการให้ลูกหลานคนในครอบครัวเอาอกเอาใจใส่

1.14 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากหรือต้องการรวม ถึงมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมในครอบครัว ตลอดจนการบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม ที่ตนอยู่อาศัย โดยช่วยเหลือสังคมและชุมชนช่วยเหลือเท่าที่พอจะช่วยให้และยังไหวตามกำลังที่มี หากมีกิจกรรมอะไรก็พร้อมที่จะให้การช่วยเหลือตามความรู้ความสามารถที่ตนเองมีและถนัด โดยสามารถช่วยเหลือเป็นเงิน สิ่งของ หรืออุปกรณ์ตามกำลังทรัพย์ที่มี

1.15 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับเงินสนับสนุนจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือลูกหลานให้เงินไว้ใช้สอยบ้าง มีเน้นการพึ่งพาตนเองดูแลตนเองหาเงินด้วยตนเองตามกำลังที่มี มีลูกหลานซื้อของซื้อกับข้าวมาให้ มีการว่าววนให้ลูกหลานไปซื้อของให้หรือว่าววนใช้งาน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากครอบครัวและชุมชนอย่างดี

1.16 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เน้นการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาคนในครอบครัว ไม่ต้องการให้ใครมาช่วยเหลือ โดยลดการพึ่งพาหรือไม่ต้องการพึ่งพาคนอื่น โดยไม่อยากที่จะเป็นภาระของผู้อื่น

1.17 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากได้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เป็นลำดับแรก รองลงมาคือมีเงินสวัสดิการช่วยเหลือหรือหลักประกันอื่นเพิ่มเติมตามแต่ที่หน่วยงานรัฐจะจัดให้ รวมถึงมีการให้บริการตรวจสุขภาพถึงที่บ้าน การช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภค บัตรสวัสดิการผู้สูงอายุ กองทุนหรือเงินช่วยเหลือ การปล่อยเงินกู้ที่ปราศจากดอกเบี้ย การได้รับเงินบำนาญเพิ่ม รวมถึงการเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุโดยตรง

2. แนวทางจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 มีการส่งเสริมสนับสนุน การฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งมีการฝึกอบรมเพื่อต่อยอดพัฒนาอาชีพ ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน ตลอดจนกลุ่ม อสม. ซึ่งมีสมาชิก

บางส่วนเป็นผู้สูงวัย โดยมีการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือส่งเสริมความรู้ ประสบการณ์ ความเป็นมา ต่อยอดสร้างรายได้

2.2 มีการส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มโดยมีกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ซึ่งมีสมาชิกบางส่วนเป็นผู้สูงวัย โดยมีการรวมกลุ่มทำขนม ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวนี้ไม่ได้มีการเน้นเฉพาะเจาะจงไปยังกลุ่มผู้สูงวัย

2.3 การดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงวัยไม่เกินวันที่ 10 ของแต่ละเดือน ซึ่งเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสารของผู้มายื่นขอรับสิทธิ์เบี้ยยังชีพผู้สูงวัย ตลอดจนการตรวจสอบการยังมีชีวิตของผู้สูงวัย เพื่อยืนยันข้อมูลจำนวนผู้สูงวัยที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ โดยให้กรมบัญชีกลางดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงวัยทางบัญชีธนาคาร

2.4 มีการจัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นบริบาลเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงวัยอย่างใกล้ชิด โดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำผู้ที่ดูแลผู้สูงวัย รวมทั้งลงเยี่ยมบ้านผู้สูงวัยเพื่อติดตามอาการ

2.5 มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงวัยให้ได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารตลอดจนสิทธิของตนเองผ่านทางเสียงตามสายของแต่ละหมู่บ้าน ฝากผู้นำชุมชน ตลอดจน อสม. ให้ไปช่วยประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข้อมูลให้ผู้สูงวัยได้รับทราบ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของ อบต. หอกระจายข่าวของทางวัดกลางบางพระ ประชาสัมพันธ์ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงวัย ประชาสัมพันธ์ในคราวประชุมตำบลหรือประชุมหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์โดยรถประชาสัมพันธ์ รวมถึงแผ่นพับ

2.6 มีการดำเนินการจัดหาหรือจัดให้มี ตลอดจนการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม กษัตริย์จังหวัดนครปฐม ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครปฐม องค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวัดกลางบางพระ (มูลนิธิหลวงพ่อดมหัว) โดยมีการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เครื่องอุปโภคบริโภค การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการซ่อมแซมบ้านพักที่อยู่อาศัย โดยการให้ความช่วยเหลือแต่ละครั้งจะมีลงพื้นที่สำรวจเพื่อพิจารณาบ้านที่สมควรจะให้การช่วยเหลือ

2.7 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายใจในผู้สูงวัยโดยมีกิจกรรมการออกกำลังกายหรือกายบริหาร การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย กิจกรรมการสวดมนต์ไหว้พระ

ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม กิจกรรมการตรวจสุขภาพและคัดกรองโรค การรับประทานอาหารร่วมกัน กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

2.8 มีการจัดกิจกรรมในวันสงกรานต์ ได้แก่ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ กิจกรรมนันทนาการ การร้องเล่นเต้นรำ การพบปะพูดคุย การรับประทานอาหารร่วมกัน การพบปะพูดคุย สันสรรค์พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ การแจกของฝากของขวัญให้แก่ผู้สูงวัยที่มาร่วมงาน กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา กิจกรรมแห่ผ้าห่มพระใหญ่ กิจกรรมการทำบุญกลางบ้าน กิจกรรมในวันปีใหม่ การทำบุญตักบาตรไหว้พระเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2.9 มีการไปทัศนศึกษาดูงานเป็นประจำทุกปี แต่ทว่าการทัศนศึกษาดูงานนั้นไม่ได้มีการเจาะจงไปที่กลุ่มผู้สูงวัยเพียงอย่างเดียว โดยประชาชนทั่วไปที่สนใจก็สามารถร่วมไปศึกษาดูงานได้ ซึ่งการไปดูงานส่วนใหญ่จะเป็นการไปดูงานในส่วนของกิจกรรมการพัฒนาชุมชน การสร้างอาชีพและพัฒนารายได้แก่ประชาชนในตำบล การบริหารจัดการองค์กร ซึ่งระยะเวลาส่วนใหญ่ในการดูงานราว ๆ 2 – 3 วัน

2.10 มีการประสานงานไปยัง กศน. มาเปิดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ตามที่มีประชาชนทั่วไปให้การสนใจมาศึกษา ซึ่งไม่ได้เน้นเฉพาะเจาะจงไปยังกลุ่มผู้สูงวัยเพียงอย่างเดียว

2.11 มีการประสานไปยังมูลนิธิหลวงพ่อดมหวัง วัดกลางบางพระเพื่อให้การช่วยเหลือ ถูยงชีพ เครื่องอุปโภคบริโภค เงินช่วยเหลือ การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงวัย การช่วยเหลือ สนับสนุนการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ได้มีการประสานไปยังหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด นอกจากนี้ได้มีการประสานไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้มาช่วยเหลือผู้สูงวัย ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่มีความเดือดร้อน ซึ่งในบางครั้งก็ได้มีหน่วยงานเสนอเข้ามาเพื่อให้การช่วยเหลือโดยที่ไม่ได้ร้องขอไป

อภิปรายผล (Research Discussion)

1. บทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

1.1 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพเนื่องจากมีโรคประจำตัว ซึ่งได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิต โรคเมะเร็ง โรคความจำเสื่อม โรคเส้นเลือดในสมองตีบ ซึ่งโรคส่วนใหญ่มักเกิดจากพฤติกรรมการดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบตัว ดังนี้ (1) การรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่เป็นเวลา และเลือกรับประทานแต่สิ่งที่ตนเองชอบ (2) ที่อยู่อาศัยทำเลที่ตั้งไม่ดี

สภาพแวดล้อมไม่ดีตลอดจนไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการป้องกันหรือลดอุบัติเหตุในบ้าน (3) การนอนหลับพักผ่อนที่ไม่เพียงพอ มีความเครียด หรือมีเสียงรบกวน และ (4) การไม่ออกกำลังกายหรือขยับร่างกาย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงวัยทำให้เจ็บป่วยไม่สบายและเป็นภาระของลูกหลาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับกับแนวคิดของ August Weismann (อ้างถึงในประพนอม โอทกานนท์, 2537) ได้เสนอไว้ว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายเปรียบเสมือนเครื่องจักร เชื่อว่าหลังจากการใช้งานครั้งแล้วครั้งเล่าย่อมมีการสึกหรอ แต่สิ่งมีชีวิตต่างกับเครื่องจักร ตรงที่สามารถซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอเองได้ เนื้อเยื่อบางชนิด เช่น ผิวหนัง เยื่อบุทางเดินอาหาร เม็ดเลือดแดง มีการสร้างเซลล์ใหม่ขึ้นมาทดแทนเซลล์เก่าที่ตายลงไปอย่างต่อเนื่อง เป็นการชะลอความเสื่อมและถดถอยแต่ในระบบเซลล์อื่น ๆ เช่น เซลล์ประสาทและเซลล์กล้ามเนื้อจะไม่มีการเพิ่มเซลล์ใหม่อีกเมื่อเข้าสู่การมีอายุการเสริมสร้างจะต่างจากพวกแรก คือ เป็นการเสริมสร้างภายในเซลล์เดิม ประสิทธิภาพในการซ่อมเสริมจึงด้อยกว่า จึงชะลอความเสื่อมและถดถอยได้น้อยกว่า ซึ่งจะเห็นว่า ถ้าหน้าที่ของร่างกายทั้งโครงสร้างมีการใช้งานก็จะทำให้เกิดการหมดอายุ ถ้ามีการใช้มาก มีผลทำให้เกิดการสูงวัยเร็วขึ้น

1.2 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีความต้องการอยากอยู่ใกล้ชิดกับลูกหลานหรือคนในครอบครัว นอกจากนี้ยังต้องการให้ลูกหลานหรือคนในครอบครัวให้การช่วยเหลือดูแลเอาใจในการพาไปรักษาพบแพทย์ที่โรงพยาบาล พาไปยังสถานที่ต่าง ๆ ตลอดจนการว่ายาวันใช้งานต่าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ เรื่องสะอาด (2549) ที่พบว่า ผู้สูงวัยมีความพึงพอใจในการดูแลเอาใจใส่ของสมาชิกในครอบครัว มีความพอใจในการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน

1.3 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางด้านสาธารณสุข การพบแพทย์ การรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลภาครัฐฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ทว่าส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างมากและนาน หากไม่ได้มีแพทย์นัดหมายไว้หรือมีผู้มาใช้บริการเยอะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการบริการสาธารณะของ พงศ์สัมพันธ์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2550) ที่ว่าหลักการบริการที่ดี การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการของรัฐได้อย่างไม่จำกัด สามารถเลือกรับบริการได้สอดคล้องกับความพอใจ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการให้บริการที่ประชาชนร้องขอ อีกทั้งควรหาช่องทางหรือเพิ่มโอกาสในการให้บริการประชาชนมากที่สุด ลดขั้นตอนให้น้อยที่สุด งานใดที่ทำได้ดีทันทีควรจะทำ ถ้าไม่สามารถทำได้ทันทีควรกำหนดระยะเวลา และควรทำให้เร็วที่สุด โดยประชาชนมีความมั่นใจในการรับบริการ ยอมรับบริการ และรับรู้หน่วยงานในทางที่ดี

1.4 ผู้สูงวัยบางส่วนมีปัญหาสภาพจิตใจ โดยบางส่วนมีความรู้สึกเหงา เปล่าเปลี่ยวท้อแท้ในสภาพร่างกาย อยากอยู่คนเดียวเงียบ ๆ ไม่สนใจสังคมหรือสภาพแวดล้อม ตลอดจนเทคโนโลยีหรือ

ข่าวสารต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรส สว่างบำรุง และคณะ (2563) ที่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีภาวะสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไปซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานปกติตามธรรมชาติของจิตมนุษย์ที่สามารถปรับสุขภาพจิตไปในทิศทางให้เกิดความสมดุลแก่ชีวิตตนเอง สอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2558) ระบุว่าในปี 2558 สุขภาพจิตเฉลี่ยของคนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป อยู่ที่ 31.44 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดีไชยเดชาธร, ทศนีย์ทิพย์สูงเนิน และกชกร แก้วพรหม (2558) พบว่าระดับภาวะสุขภาพจิตของผู้สูงอายุที่เป็นแกนนำชมรมฯ ส่วนใหญ่ 48.3% มีสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป

1.5 ในส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้านหรือตำบลนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพร้อมอยากจะมีส่วนร่วมหากมีเวลาว่าง ไม่ติดงานหรือธุระ และมีคนชวนถึงจะมาร่วมงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) ของ Robert Havighurst (อ้างถึงใน พัชรพงศ์ ชวนชมและคณะ, 2561) กล่าวว่า เมื่อบุคคลเข้าสู่ช่วงสูงวัย จะมีความรู้สึกว่าการะหรือบทบาทหน้าที่ของตนเองจะลดลงทำให้ต้องหากิจกรรมอื่น ๆ มาช่วยเสริมสร้างหรือทดแทนสิ่งที่ขาดหายไป การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนจะสร้างความสุข ความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความพอใจในชีวิต เนื่องจากยังคงรักษาบทบาทและสถานภาพทางสังคมไว้ได้ในระดับหนึ่ง ทำให้เขามีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในสังคม มีคุณค่าและมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ

1.6 ในส่วนของการสวัสดิการและการให้ช่วยเหลืออื่น ๆ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีเพียงแคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเงินช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระคนในครอบครัวเท่านั้น โดยส่วนใหญ่ต้องการที่จะมีสวัสดิการอื่นเพิ่มเติมหรือหลักประกันทางด้านรายได้หากว่าตนไม่สามารถทำงานได้ก็ยังมีสวัสดิการในส่วนนี้เพื่อใช้ในการดำรงชีพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิตยา วงศ์วรบุตร (2552) ที่กล่าวว่า ผลการศึกษาในส่วนของการต้องการของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม คือต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพจากเดือนละ 500 - 600 บาท เป็น 1,000 -1,500 บาท รองลงมา คือ ต้องการให้จัดหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้การบริการสุขภาพและการรักษาพยาบาล ต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถด้านสุขภาพมาให้คำแนะนำ ปรีक्षा และต้องการให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในวันสำคัญต่าง ๆ

2. แนวทางจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

2.1 องค์กรบริหารส่วนตำบลบางพระมีการส่งเสริมสนับสนุน การฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งมีการฝึกอบรมเพื่อต่อยอดพัฒนาอาชีพ ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน

ตลอดจนกลุ่ม อสม. ซึ่งสมาชิกในกลุ่มเป็นเพียงผู้สูงวัยบางส่วน โดยไม่ได้มีการมุ่งเน้นอบรมเจาะจงไปที่กลุ่มผู้สูงวัยโดยตรง เนื่องจากผู้สูงวัยส่วนใหญ่มักไม่ค่อยมาอบรมกันเนื่องจากมีอาชีพทำที่บ้านกันอยู่แล้ว เช่น แกะดอกกรักอยู่ที่บ้าน ทำสวนทำไร่ และดูหลานของตัวเองอยู่ที่บ้าน โดยการอบรมส่วนใหญ่ก็จะเป็น การทำขนม การจักสานกระเปาะหรือเปลญวน การทำปลาร้าปลาซำ การทำพริกแกง การทำไม้กวาด การทำสเปรย์ตะไคร้หอม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Friedlander & Apte (อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2547) กล่าวว่า สวัสดิการสังคม เป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งดำเนินการบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยความสอดคล้องความต้องการของสังคม

นอกจากนี้การดำเนินการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

นอกจากนี้การดำเนินการฝึกอบรมอาชีพยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบสาธารณสุข มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้ (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.2 โครงการฝึกอบรมที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระจัดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการของทางจังหวัดที่มาจัดการฝึกอบรมให้หรือมีการจัดสรรงบประมาณมาให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระในการจัดดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมตามที่สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้านตลอดจนกลุ่ม อสม. ที่มีผู้สูงวัยเป็นสมาชิกบางส่วนต้องการ ซึ่งการอบรมส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้สูงวัยหน้าเดิม ๆ ซึ่งเป็นสมาชิก กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่ม อสม. โดยการอบรมส่วนใหญ่ผู้ที่มาอบรม

เน้นเอาทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยไม่ได้มุ่งเน้นนำไปใช้ประกอบอาชีพเท่าไรนัก เนื่องจากการรวมกลุ่มของผู้สูงวัยยังไม่มีคามเข้มแข็งมากพอที่จะรวมกลุ่มกันทำเป็นอาชีพเพื่อหารายได้ และไม่มีแหล่งตลาดที่มากเพียงพอหากมีการทำจำหน่ายออกเป็นสินค้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตร ระวังรงค์ (อ้างถึงใน วันทนี วาสิกะสิน และคณะ, 2547) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลและเอกชนทุกระดับจัดให้มีขึ้น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประกันความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้จากหลายสาขา ไม่เฉพาะแต่นักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น ทั้งนี้จุดศูนย์กลางของสวัสดิการสังคม คือ ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและมีหลักประกัน งานสวัสดิการสังคมไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาแก่บุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังกินความรวมถึงมาตรการป้องกันและส่งเสริมสวัสดิการสังคมให้ดีขึ้นด้วย และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.3 มีการให้ความช่วยเหลือผู้สูงวัยที่มีภาวะพึ่งพิงหรือป่วยติดเตียงโดยการจัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นบริบาล จำนวน 2 คนเพื่อให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลผู้สูงวัย แต่ทว่าก็ยังไม่สามารถดูแลผู้สูงวัยได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ มาริสสา ภูเพชร (อ้างถึงในระพีพรรณ คำหอม, 2542) กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง งานที่มุ่งช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในยามปกติและในยามที่ประสบปัญหา การให้ความช่วยเหลือมีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นเงินสิ่งของ การดูแลและการให้บริการ โดยมีองค์ประกอบของกิจกรรมด้านการศึกษา การสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย การประกันรายได้ การจ้างงาน และบริการสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (11) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

2.4 มีการประสานให้ความร่วมมือกับโครงการบ้านพอเพียงชนบทในการดำเนินการเรื่องของการเอกสาร การคำนวณปริมาณวัสดุที่ใช้ในการซ่อมแซมบ้าน เพื่อพิจารณาเนนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปที่ยากไร้มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย โดยผู้ที่ต้องการจะซ่อมแซมบ้านพักอาศัยต้องดำเนินการจ่ายค่าช่างเองและมีการส่งเงินชดเชยค่าวัสดุคืนบางส่วน ซึ่งโครงการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ นิคม จันทร์วิฑูร (อ้างถึงในระพีพรรณ คำหอม, 2549) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคม หมายถึง โครงการที่รัฐหรือสังคมจัดขึ้นเพื่อ

ช่วยเหลือคนที่ด้อยทางเศรษฐกิจและสังคม และไม่สามารถช่วยตนเองได้ ได้แก่ เด็กกำพร้า เด็กอนาถาไร้ที่พึ่ง เด็กเร่ร่อนไร้ที่พึ่ง และคนยากจนที่ขาดรายได้ในการครองชีพ คนชรา คนพิการ และผู้ประสบภัยต่าง ๆ เป็นต้น โครงการนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยรัฐ เรียกว่าการประชาสงเคราะห์ สำหรับโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน เรียกว่า การสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการสังคมเป็นโครงการที่ผู้ได้รับผลประโยชน์ไม่ต้องออกเงินสมทบ โดยได้เงินค่าใช้จ่ายจากงบประมาณของรัฐ และการบริจาคในกรณีที่เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน นอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

2.5 มีการประสานไปยังหน่วยงานระดับจังหวัดไม่ว่าจะเป็น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดนครปฐม สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม กษาดจังหวัดนครปฐมตลอดจนวัดกลางบางพระ มูลนิธิหลวงพ่อสมหวัง ที่ให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเป็นในการดำเนินชีวิต และการจัดหาที่พักอาศัย ซึ่งการช่วยเหลือนั้นมีการสลับหมุนเวียนการให้ความช่วยเหลือตามแต่ละบ้านตามแต่ละงวดเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณและสิ่งของที่ให้การช่วยเหลือ ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบสาธารณสุข มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพญา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเองดังนี้ (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 58 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสีย อันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา

11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2.7 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีในวันสำคัญในเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา การทำกระทง วันสงกรานต์ และวันสงกรานต์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ ชื่อเลื่อม (2552) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ คือ เน้นกิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายธรรมะ ศึกษาเรียนรู้ พระพุทธศาสนา กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ทัศนศึกษานอกสถานที่ เทียวชมวัง การแข่งขันกีฬา และการออกกำลังกายด้วยไม้พลอง

2.8 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระได้จัดให้มีการไปทัศนศึกษาดูงานเป็นประจำทุกปี แต่ทว่าการทัศนศึกษาดูงานนั้นไม่ได้มีการเจาะจงไปที่กลุ่มผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว โดยประชาชนทั่วไปที่สนใจก็สามารถร่วมไปศึกษาดูงานได้ ซึ่งการไปดูงานส่วนใหญ่จะเป็นการไปดูงานในส่วนของ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน การสร้างอาชีพและพัฒนารายได้แก่ประชาชนในตำบล การบริหารจัดการองค์กร ซึ่งระยะเวลาส่วนใหญ่ในการดูงานราว ๆ 2 – 3 วัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ ชื่อเลื่อม (2552) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ คือ เน้นกิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายธรรมะ ศึกษาเรียนรู้พระพุทธศาสนา กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ทัศนศึกษานอกสถานที่ เทียวชมวัง การแข่งขันกีฬาและการออกกำลังกายด้วยไม้พลอง

2.9 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระมีการประสานงานไปยังสำนักงานการศึกษาอกรระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ให้ความสนใจในด้านการศึกษาหาความรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (9) การจัดการศึกษา

2.10 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระยังได้มีการประสานไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และโรงพยาบาล ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านสุขภาพ ซึ่งได้แก่ การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพประจำเดือน การคัดกรองโรค การให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการดูแลสุขภาพต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมจัดที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ซึ่งผู้สูงอายุที่เดินทางมาไม่ไหวก็ไม่สามารถที่จะมาร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับขอบเขตการ

จัดสวัสดิการของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มิติที่ 2 (อ้างถึงใน ธนพล โล่ห์สุวรรณ, 2556) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย โดยประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมพัฒนา สุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อยคนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส ก็พึงจะต้องได้รับการสวัสดิการ สังคม ด้านสุขภาพอนามัย ที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับ ความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของ บุคคล กลุ่มบุคคล และ ประชาชน

3. รูปแบบในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

3.1 ควรดำเนินการส่งเสริมจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งมีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการจัดการให้มีอาคารทำการของชมรมอย่างถาวรเป็นสถานที่จัดประชุมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์คู่มือชมรมผู้สูงอายุ ของ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี ในส่วนหลักการสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืน ข้อ 3 ระบุว่า ชมรมผู้สูงอายุควรจะต้องมีสถานที่ตั้งที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเอง และในส่วนอุปสรรคและความล้มเหลวของชมรมผู้สูงอายุ ข้อ 3 ระบุว่า มีแต่ชื่อชมรมแต่ไม่มีสถานที่ตั้งชมรมชัดเจน

3.2 ควรมีการสนับสนุนในการสร้างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานโดยมีชมรมผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง มีการประสานไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์คู่มือชมรมผู้สูงอายุ ของ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี ในหลักการสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืน ข้อ 12 ระบุว่า มีการเขียนโครงการของงบประมาณมาจัดกิจกรรมให้สมาชิกและชุมชนได้รับประโยชน์ และข้อ 13 ระบุว่า ควรเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ ของรัฐ อบต. หรือเทศบาลภายในเวลาที่กำหนด

3.3 ควรมีการระดมปัญหาในการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยกำหนดความสำคัญและวิธีในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานที่พบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติรัตน์ คิมกระโทก (2551) ที่พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ควรมีการรับทราบปัญหาและมีความตระหนักร่วม เป็นการรับรู้ปัญหาและกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักในปัญหา

ร่วมกัน รวมถึงมีการทบทวนปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม และสร้างการมีส่วนร่วมให้สมาชิก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับทราบปัญหาและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

3.4 ควรมีการฝึกอบรมกลุ่มอาชีพ และต่อยอดพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้เฉพาะกับ กลุ่มผู้สูงวัยในพื้นที่ ที่ว่างงานหรืออยู่บ้านเฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไร โดยมุ่งหมายการใช้ประโยชน์จาก ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ของผู้สูงวัยตามความถนัดที่มีอยู่ เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้สูง วัยในการหารายได้ด้วยตนเองอีกช่องทางหนึ่ง ลดการพึ่งพิงบุตรหลาน ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการ และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจ หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมี หน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการ ศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการ ดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และ มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร นอกจากนี้ยังมีความ สอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมี อำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของ ตนเองดังนี้ (6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ

3.5 ควรมีการส่งเสริมสุขภาพในการป้องกันโรคในผู้สูงวัย โดยการให้ความรู้และ คำแนะนำการดูแลสุขภาพด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงวัย และผู้ที่ให้การดูแลสุขภาพ รวมถึงการตรวจสุขภาพ ร่างกายประจำปี โดยมีบริการรถรับส่งกรณีผู้สูงวัยที่เป็นผู้พิการ ป่วยติดเตียง แก่ชรามากเดินทางไป เองไม่ไหว และการตรวจคัดกรองโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในแต่ละเดือน โดยมีบริการลงพื้นที่ตรวจให้ถึงที่ บ้านกรณีผู้สูงวัยที่เป็นผู้พิการ ป่วยติดเตียง แก่ชรามากเดินทางไปเองไม่ไหว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ภัฏฐจิตตา เทวเลิศสกุล (2559) ที่พบว่า ปัญหาปัญหาและอุปสรรคในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ คือ บุคลากรในการดูแลสุขภาพและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ โดย ผู้สูงอายุ มีความต้องการในเรื่องการดูแลสุขภาพตรวจสุขภาพและการอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ กิจกรรม สันทนาการ

3.6 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในพื้นที่ตลอดจนประชาชนต่าง ๆ ที่สมัครสมาชิกในกองทุน ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ "สวัสดิการสังคม" หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

3.7 จัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานแก่กลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ตามที่กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความประสงค์หรือมีความต้องการที่จะไปดู ซึ่งการไปศึกษาดูงานควรเน้นไปที่การฝึกอบรมพัฒนาอาชีพหรือการดำเนินการที่เกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ เพื่อที่จะได้ความความรู้หรือสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานนำมาใช้มาต่อยอดเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และมาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (6) การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ

3.8 จัดให้มีการเรียนการสอนให้ความรู้กับผู้สูงอายุให้เท่าทันกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยมีการฝึกสอนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำใน

เขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็ก เล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา นอกจากนี้ยังมีความ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (9) การจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ(Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการที่ถูกต้องและชัดเจน โดยการให้ความรู้ สร้างเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านผู้สูง วัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

1.2 ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงวัย เพื่อให้หน่วยงานในท้องถิ่นสามารถพัฒนาการจัดบริการทางตรงสำหรับผู้สูงวัยในพื้นที่ได้อย่าง เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงวัย

1.3 ควรส่งเสริมให้มีการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัยในกลุ่มวัยต้น (ช่วง อายุ 60- 69 ปี) เนื่องจากการจัดบริการสำหรับคนสูงอายุในช่วงนี้มีน้อยมาก และไม่เพียงพอ

1.4 ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงวัย โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มชมรมต่างในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงวัย สำหรับผู้ใหญ่วัยแรงงาน รวมทั้งเด็กและเยาวชน ในการเรียนรู้วงจรชีวิตและการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.5 ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมสร้างคุณค่าในตนเองให้กับผู้สูงวัย โดยร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มชมรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ในการส่งเสริมกิจกรรมสร้างคุณค่าในตนเองให้กับ ผู้สูงวัยที่เป็นประโยชน์ทั้งในด้านรายได้และสังคม เพื่อสร้างความรู้สึกรักภาคภูมิใจในตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ควรจัดให้มีศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงวัยในชุมชน โดยจัดให้มีศูนย์ชุมชนใน ลักษณะศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงวัยเพื่อพัฒนาศักยภาพเข้าสู่การเป็น active aging

2.2 ควรมีการสร้างความตระหนักแก่ชุมชนเกี่ยวกับการจัดที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยให้มีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น

2.3 เพิ่มบริการเกี่ยวกับการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ

1) ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มีการจัดบริการสวัสดิการด้านการมีรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ในรูปแบบของการสร้างอาชีพ หรือค่าตอบแทนในการเป็นอาสาสมัครต่าง ๆ ในชุมชน

2) ในการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ควรเริ่มจากการหาตลาดก่อนไม่ใช่ทำผลิตภัณฑ์ก่อนแล้วไปหาตลาด รวมทั้งต้องช่วยให้เข้าถึงแหล่งทุนจากกองทุนผู้สูงอายุแห่งชาติ

2.4 เพิ่มบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (home based care) ซึ่งลำพังเพียงอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ(อผส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาจจะไม่สามารถทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่ จึงควรมีนักวิชาชีพ หรือทีมสหวิชาชีพเข้าไปให้บริการในชุมชน

2.5 ควรเพิ่มบุคลากรในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เพื่อทำงานในระดับพื้นที่ตำบลเกี่ยวกับการให้บริการทางตรง (direct services) และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อม. (2552). **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณัฐจิตตา เทวาลีศสกุล. (2559). **แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาวะให้เป็นพลัง**
กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ชนพล โล่สุวรรณ. (2556). **ผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงวัยสูงอายุ**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัย
บูรพา
- ธิดารัตน์ คิมกระโทก. (2551). **กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษา ตำบล
สมานฉันท์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต).
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตยา วงศ์วรบุตร. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน
เขตเทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง**. (สารนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประนอม โอทกานนท์ และจิราพร เกศพิชญวัฒนา. (2537). **การศึกษาความต้องการการ
พยาบาลของผู้สูงอายุ ในชมรมและสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย. (2550). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ:
คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พุทธศักราช 2542. (2542, พศจิกายน 17). **ราชกิจจานุเบกษา**, น. 48-66.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546, ธันวาคม 31). **ราชกิจจานุเบกษา**, น. 1-8.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. (2537, ธันวาคม 2).
ราชกิจจานุเบกษา, น. 11-35.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2546. (2546, ตุลาคม 1).
ราชกิจจานุเบกษา, น. 6-20.

พีชรพงศ์ ชวนชม และคณะ. (2561). **ลักษณะงานที่เหมาะสมกับแรงงานผู้สูงอายุ.**

วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(1), 107-116.

มธุรส สว่างบำรุง และคณะ. (2563). **สุขภาพจิตของผู้สูงอายุโรงเรียนชราบาลวุฒิมหาวิทยาลัย
อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต,
34(2), 99-117**

ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. 2542. **รายงานวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการบริการ
สวัสดิการ สังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย. “เอกสารประกอบการประชุม
วิชาการ ระดับชาติ “บทบาทรัฐและองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย : สถานการณ์
ปัจจุบันและ ทิศทางในอนาคต. 23-24 ธันวาคม 2542.**

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). **รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการ
สวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: หจก.บางกอกบลิ๊อค.**

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย (Social Welfare in Thai
Society)**
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

วันทนี วาสิกะสินและคณะ. (2547). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมสังคมสงเคราะห์
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

วิโรจน์ เรืองสะอาด. (2549). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อน
จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ใจ.**
สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี. **คู่มือ
ชมรมผู้สูงอายุ ของ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.**

นวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์
ของผู้บริโภค ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม

Marketing Innovation Affecting the Decision to Buy Products Online
of Consumers in Khlong Yong Sub-district,
Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province

รัชนีวรรณ สุจริต¹ ศรีศรีรินทร์ นรเศรษฐโสภณ², ภัสรา สิริกมลศิลป์³

Ratchaneewan Sujarit ,Srisarin Norasetsophon, and Patsara Sirikamonsin

Received: January 8, 2023 Revised: January 19, 2023

Accepted: February 18, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่านวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ผู้บริโภคเป็นเพศหญิง อายุ 21– 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001–20,000 บาท 2) นวัตกรรมทางการตลาดของผู้บริโภคตำบล

1 วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, College of Logistics and Supply Chain,Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: ratchaneewan.su@ssru.ac.th

2 วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, College of Logistics and Supply Chain,Suan Sunandha Rajabhat University, E-mail: nuttharin.pa@up.ac.th

3 วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, College of Innovation and Management. Suan Sunandha Rajabhat University E-mail: patsara.si@ssru.ac.th

คลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายด้าน ด้านนวัตกรรมบริการ นวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ 3) การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน พิจารณารายด้าน ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ 4) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่ต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อไม่แตกต่างกัน 5) นวัตกรรมบริการที่ต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์โดยภาพรวม ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อไม่แตกต่างกัน 6) นวัตกรรมกระบวนการที่ต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์โดยภาพรวม ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : นวัตกรรมทางการตลาด การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

Abstract

The objective of this research is to study marketing innovations that have an effect on online purchasing decisions of consumers in Khlong Yong Subdistrict, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province. A simple random sampling method included 400 people. The instrument used in the research was a questionnaire. Data were analyzed by statistical analysis in forms of frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The results showed that: 1) most of the consumers are female, aged between 21-40 years old, having education level at a bachelor's degree or an equivalent, most of them have income between 10,001 - 20,000 baht, 2) the overall value of marketing

innovation of consumers in Khlong Yong Sub-district, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province was at the moderate level as well as each aspect was also at a moderate level, say, service innovation, innovation process, and product innovation, respectively, 3) the overall value of consumers' online purchasing decisions in Khlong Yong Sub-district, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province was at a moderate level, first, the evaluation of alternatives, problem awareness, information seeking, purchase decision, and behavior after buying, 4) the different product innovations make no difference on online purchasing decisions regarding problem awareness, information seeking, alternative assessment, purchase decision, and behavior after buying, 5) different service innovations make no difference on online purchasing decisions, say, problem awareness, information seeking, alternative assessment, purchase decision, and behavioral characteristics after the purchase, and 6) different process innovations make no difference on online purchasing decisions in terms of problem awareness, information seeking, alternative assessment, purchase decision, and behavioral characteristics after the purchase.

Keywords: Marketing innovations, online shopping decisions, Nakhon Pathom province

บทนำ

ปัจจุบันแนวโน้มทางนวัตกรรมทุกวันนี้อธุรกิจต้องพบเจอถึงการเปลี่ยนแปลงจากความไม่แน่นอน(Uncertainty) ทั้งจากความไม่แน่นอนทางการตลาดและความไม่แน่นอนทางเทคโนโลยี ทำให้อธุรกิจเดิมที่มีอยู่แล้วเกิดความเสี่ยงในว่าจะรอดไหมของกิจการที่สร้างขึ้นมา หรือบางครั้งยังส่งผลต่อการขยายขนาดทางธุรกิจสตาร์ทอัพอีกด้วย ยังไม่มีบทเรียนไหนจากองค์ความรู้การควบคุมธุรกิจแบบเดิม ๆ จะสามารถยืนยันและนำไปถึงยังความประสบความสำเร็จ

ของกิจการที่ทำอยู่ได้อีกต่อไปความท้าทายและอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้มีความหลากหลายและมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นอย่างไม่เคยเกิดจากที่เหนามาก่อน สิ่งเดียวที่เป็นจริงในโลกธุรกิจคือ “ทำให้เกิดความไม่แน่นอน” แต่ในการจัดรูปแบบในการนวัตกรรมที่เป็นศาสตร์ที่ผสมหรือบวกกันระหว่างโลกการจัดการทางธุรกิจสมัยใหม่ (Modern Business Management) กระบวนการแก้ปัญหาเชิงธุรกิจร่วมกับองค์ความรู้เชิง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (Science, Technology, Engineering and Mathematics STEM) รวมไปถึงสร้างวิถีคิดการเรียนรู้การตอบสนองและความประทับใจให้กับผู้บริโภค (Customer Experience) รวมถึงการสร้างชุดความคิดใหม่ (New Mindset) จึงเกิดสิ่งที่เรียกว่ายอมรับสิ่งใหม่และสินค้าที่มีความเป็นความทันสมัยมาก (สนช., 2559)

นวัตกรรมทางการตลาดสิ่งใหม่หรือของใหม่ ที่จะสามารถสร้างความพอใจให้แก่ตัวผู้บริโภคได้ ไม่ว่าจะเป็นออกสินค้าใหม่เพื่อที่จะสนองความต้องการของผู้บริโภคเพื่อที่จะขยายกลุ่มและเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ให้กว้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมทางการตลาด นวัตกรรมบริการ นวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ก็ล้วนส่งผลต่อผู้บริโภค การเลือกซื้อสินค้าทางออนไลน์เป็นการดำเนิน กิจกรรมทางการตลาดที่เรียกว่าการตลาด อิเล็กทรอนิกส์ (electronic marketing หรือ e-marketing) โดยเริ่ม ตั้งแต่ปี 1990 (Beiermann, 2007) และได้กลายมาเป็น ทางเลือกของผู้บริโภคผ่านทางทีวี โทรศัพท์ และเว็บไซต์ ในรูปแบบร้านค้าออนไลน์สำหรับลูกค้าที่ซื้อสินค้าและ บริการ การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ เป็นช่องทางการจัดจำหน่าย ที่มีศักยภาพทางธุรกิจสูงมาก ความจำเป็นที่จะต้องทำ ความเข้าใจ และศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค ที่มีต่อร้านค้าออนไลน์ ซึ่งมีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้ น้อยมาก แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่าการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ได้กลาย มาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการการตลาดและช่องทาง เลือกซื้อของผู้บริโภคสำหรับคนรุ่นใหม่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้มีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการตลาด และมีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภครุ่นใหม่ อย่างมาก

ตำบลคลองโยงเป็นตำบลเก่าแก่ เป็นคลองที่ใช้เป็นเส้นทางติดต่อระหว่างจังหวัด นนทบุรีและกรุงเทพมหานคร ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาดิตต่ออำเภอนครชัยศรี และจังหวัด สุพรรณบุรี ในลุ่มแม่น้ำท่าจีน “คลองโยง” เป็นคลองธรรมชาติที่มีใช้กันมานาน โดยใช้เป็น เส้นทางลัดไปนมัสการ องค์พระปฐมเจดีย์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ในหนังสือนิราศสุพรรณบุรี และนิราศบทประชมของสุนทรภู่ ในปี พ.ศ. 2382 และ 2385 เดิมเป็นตำบลหนึ่งขึ้นอยู่กับ

กิ่งอำเภอพุทธมณฑล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกิ่งอำเภอพุทธมณฑล เป็นอำเภอพุทธมณฑล มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองสายหลักไหลผ่านหลายสาย พื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมักตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยริมสองฝั่งคลองสายหลัก การเดินทางไปมาหาสู่กันต้องอาศัยลำคลองเป็นเส้นทางในการสัญจรไปมา เพราะในอดีตนั้นการคมนาคมไม่สะดวกเหมือนในปัจจุบัน ดังนั้นการสัญจรไปมาต้องอาศัยเรือเป็นพาหนะ ซึ่งพวกพ่อค้าได้ใช้เรือที่โยงติดกันหลาย ๆ ลำในการขนส่งสินค้า ชาวบ้านและพ่อค้าวานิชต่าง ๆ จึงเรียกกันติดปากต่อ ๆ มาว่า “ตำบลคลองโยง” จนถึงบัดนี้

การที่เราเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นพื้นที่ตำบลคลองโยงนั้น เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ และรับจ้างทั่วไป และเมื่อได้ผลผลิตเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็นำออกมาขายเอง หรือมีพ่อค้าคนกลางมารับต่อ ถึงทำให้ได้กำไรน้อย หรืออาจถูกกดราคาได้ เราถึงเลือกทำวิจัยเลือกนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ก็เพื่อให้ชาวบ้านได้ทราบถึงกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ เพื่อที่ชาวบ้านจะได้นำผลผลิตของตนเองออกขายออนไลน์ได้ และยังจะเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้กับชาวบ้านอีกด้วย

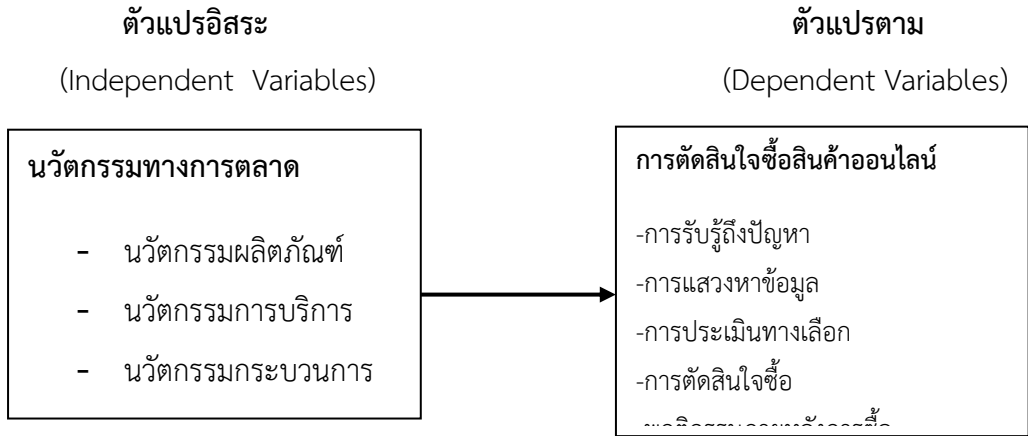
ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ว่ามีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์อย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนทางการตลาดนำการนำสินค้าในชุมชนออกจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนวัตกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาดของสินค้าในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยถึงนำมาเป็นแนวทางการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริโภคที่มาเดินจ่ายตลาดคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ช่วงเวลาเย็นจากจำนวนทั้งหมด 6,942 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบง่าย (Simple random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2563 – มกราคม 2564

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการตลาดของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมบริการ และนวัตกรรมกระบวนการ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้ถึงปัญหา 2) ด้านการแสวงหาข้อมูล 3) ด้านการประเมินทางเลือก 4) ด้านการตัดสินใจซื้อและ 5) ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ โดยการสร้างคำถามยึดหลักจากกรอบแนวความคิด เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง จากการกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบจำนวนของแบบสอบถามและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทุกฉบับจากนั้นทำการลงรหัสเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะทางด้านนวัตกรรมทางการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ ความถี่และร้อยละ (Percentage) และอธิบายระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานใช้ทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

2.1) วิเคราะห์เปรียบเทียบนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มด้วย t-test (Independent t-test) เป็นการทดสอบประชากร 2 กลุ่ม โดยสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

2.2) วิเคราะห์เปรียบเทียบนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล โดยใช้การวิเคราะห์ความแตกต่าง

ระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยในขั้นแรกทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง มากกว่า 2 กลุ่มขึ้น ก็จะใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One-Way ANOVA) แต่ถ้าผลการทดสอบค่าความแปรปรวนแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ ก็จะใช้สถิติ Brown – Forsythe และภายหลังการวิเคราะห์พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี Dunnett T3

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปได้ดังนี้ ผู้บริโภคในตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่ผู้บริโภคนั้นเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.5 อายุ 21 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.3 ระดับการศึกษาปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 66.0 และส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.0 การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการรับรู้ถึงปัญหา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.89$) หากพิจารณาเป็นรายข้อ การซื้อของเพิ่มเติมหรือต่อยอดจากของเดิม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.56$) และสินค้ารุ่นใหม่ทำให้อยากซื้อเข้ามาใช้งาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.43$) ด้านการแสวงหาข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) หากพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับแรก ได้แก่ การได้ค้นหาและศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจซื้อ ($\bar{x} = 3.39$) ด้านการประเมินทางเลือก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) พิจารณาเป็นรายข้อมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับแรกค่านิกถึงประโยชน์ของสินค้าก่อนการตัดสินใจซื้อ ($\bar{x} = 3.40$) ด้านการตัดสินใจซื้อ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) หากพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับแรก ผู้บริโภคมักจะไม่ลังเลที่ตัดสินใจซื้อเมื่อมีข้อมูลอย่าครบถ้วน ($\bar{x} = 3.21$) และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.37$) หากพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับแรก ผู้บริโภคซื้อสินค้าแล้วชื่นชอบ และจะซื้อสินค้าออนไลน์นี้ไปเรื่อยๆ ($\bar{x} = 3.24$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์ผลกระทบของนวัตกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปได้ดังนี้ นวัตกรรมทางการตลาดที่ต่างกันมีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์โดยภาพรวม ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาดของสินค้าในตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปได้ดังนี้ แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาดที่ส่งผลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบด้านการรับรู้ การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมของผู้ซื้อหลังการขาย การพัฒนาเพื่อให้เกิดรูปแบบใหม่ สามารถความแตกต่างให้กับสินค้า เพื่อแข่งขันกับคู่แข่ง และสามารถขยายสู่ตลาดกลุ่มใหม่

อภิปรายผล (Research Discussion)

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผล ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. จากข้อค้นพบที่ว่า นวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการแสวงหาข้อมูล ด้านการประเมินทางเลือก ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ตามลำดับ มีการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมทางการตลาดส่งผลต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของโดยภาพรวมและนวัตกรรมทางการตลาดต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ อาทิเช่น การรับรู้ถึงปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการ ซึ่งสอดคล้องกับ C. Glenn Walters, 1987, น.69 อ้างถึงใน ศุภร เสรีรัตน์, 2550, ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อ การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา (Problem/Need Recognition) ในขั้นตอนแรกผู้บริโภคจะตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการในสินค้าหรือการบริการ ซึ่งความต้องการหรือปัญหานั้นเกิดขึ้นมาจากความจำเป็น (Needs) ซึ่งเกิดจาก สิ่งกระตุ้นภายใน (Internal Stimuli) เช่น ความรู้สึกหิวข้าว ทรายน้ำ เป็นต้น สิ่งกระตุ้นภายนอก (External Stimuli) อาจจะมีเกิด

จากการกระตุ้นของส่วนประสมทางการตลาด (4 P's) เช่น เห็นขนมเค้กน่ากิน จึงรู้สึกหิว, เห็นโฆษณาสินค้าในโทรทัศน์ กิจกรรม ส่งเสริมการตลาดจึงเกิดความรู้สึกอยากซื้อ อยากได้, เห็นเพื่อนมีรถใหม่แล้วอยากได้ เป็นต้น การแสวงหาข้อมูล (Information Search) เมื่อผู้บริโภคทราบถึงความต้องการในสินค้าหรือบริการแล้ว ลำดับขั้นตอนต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการแสวงหาข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยแหล่งข้อมูลของผู้บริโภค แบ่งเป็น แหล่งบุคคล (Personal Sources) เช่น การสอบถามจากเพื่อน ครอบครัว คนรู้จักที่มีประสบการณ์ในการใช้สินค้าหรือบริการนั้นๆ แหล่งทางการค้า (Commercial Sources) เช่น การหาข้อมูลจากโฆษณาตามสื่อต่างๆ พนักงานขาย ร้านค้า บรรจุกัณฑ์ แหล่งสาธารณชน (Public Sources) เช่น การสอบถามจากรายละเอียด ของสินค้าหรือบริการจากสื่อมวลชน หรือองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค แหล่งประสบการณ์ (Experiential Sources) เกิดจากการประสบการณ์ส่วนตัวของผู้บริโภคที่เคยทดลองใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ มาก่อน การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives) เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 2 แล้ว ในขั้นตอนต่อไปผู้บริโภคก็จะทำการประเมินทางเลือก โดยในการประเมินทางเลือกนั้น ผู้บริโภคต้องกำหนดเกณฑ์หรือคุณสมบัติที่จะใช้ในการประเมิน เช่น ยี่ห้อ ราคา รูปแบบ บริการหลังการขาย ราคาขายต่อหน่วย เป็นต้น การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) หลังจากที่ได้ทำการประเมินทางเลือกแล้ว ผู้บริโภคก็จะเข้าสู่ในขั้นของการตัดสินใจซื้อ ซึ่งต้องมีการตัดสินใจในด้านต่างๆ ดังนี้ ตรายี่ห้อที่ซื้อ (Brand Decision) ร้านค้าที่ซื้อ (Vendor Decision) ปริมาณที่ซื้อ (Quantity Decision) เวลาที่ซื้อ (Timing Decision) วิธีการในการชำระเงิน (Payment-method Decision) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post purchase Behavior) หลังจากที่ถูกค้าได้ทำการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการไปแล้วนั้น นักการตลาดจะต้องทำการ ตรวจสอบความพึงพอใจภายหลังการซื้อ ซึ่งความพึงพอใจนั้นเกิดขึ้นจากการที่ลูกค้าทำ การเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง ถ้าคุณค่าของสินค้าหรือบริการที่ได้รับจริง ตรงกับที่คาดหวังหรือสูงกว่าที่ได้คาดหวังเอาไว้ ลูกค้าก็จะเกิดความพึงพอใจในสินค้าหรือ บริการนั้น โดยถ้าลูกค้ามีความพึงพอใจก็จะเกิดพฤติกรรมในการซื้อซ้ำหรือบอกต่อ เป็นต้น แต่เมื่อใดก็ตามที่คุณค่าที่ได้รับจริงต่ำกว่าที่ได้คาดหวังเอาไว้ ลูกค้าก็จะเกิดความไม่พึงพอใจ พฤติกรรมที่ตามมาก็คือลูกค้าจะเปลี่ยนไปใช้ผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง และมีการบอกต่อไปยังผู้บริโภคคนอื่นๆ ด้วย ด้วยเหตุนี้ นักการตลาดจึงต้องทำการ ตรวจสอบความพึงพอใจของลูกค้าหลังจากที่ลูกค้าซื้อ สินค้าหรือบริการไปแล้ว โดยอาจจะทำผ่านการใช้แบบสำรวจความพึงพอใจ หรือจัดตั้งศูนย์รับ ข้อร้องเรียนของลูกค้า (Call Center)

เป็นต้น รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (St.Elmo Lewis, 1898 อ้างถึงใน ฌักทอริ ปุณยา ภาภัสสร, 2551) ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ (AIDA)ความตั้งใจ (Attention) เริ่มต้นที่ผู้บริโภคจะต้องรู้จักสินค้าและบริการนั้นก่อน ซึ่งก็เกิดขึ้นเมื่อผู้บริโภคมีความตั้งใจในการรับสาร ความสนใจ (Interest) นอกจากการรู้จักสินค้าแล้วก็ยังไม่เพียงพอผู้บริโภคต้องถูกเร้า ความสนใจ จนสามารถแยกแยะสินค้านั้นออกจากสินค้าอื่นๆ ที่มีอยู่ในตลาด ความปรารถนา (Desire) ความสนใจที่ถูกกระตุ้นจะกลายเป็นความอยาก ความปรารถนา ที่จะได้ครอบครองสินค้านั้น ตามปกติความปรารถนาจะเกิดขึ้นจากการเห็นประโยชน์ที่สินค้านั้นเสนอ ให้หรือเกิดจากการเห็นหนทางแก้ปัญหาที่มีอยู่ที่สินค้านั้นหยิบยื่นให้ การกระทำ (Action) เมื่อความปรารถนาเกิดขึ้นแล้ว กระบวนการซื้อจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ ผู้บริโภคก้าวเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้ายคือการซื้อสินค้า

ประเด็นนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ตำบลคลองโยง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมบริการ และนวัตกรรมกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี Kotler & Keller (2012) นวัตกรรมทางการตลาด (Innovative Marketing) หมายถึง ความคิดหรือจินตนาการใหม่เกี่ยวกับกลยุทธ์ของบริษัท ผู้บริหารทุกระดับควรส่งเสริมแนวความคิดใหม่ๆ ในการประกอบธุรกิจต่างๆ สอดคล้องกับ กิริติ ยศยิ่งยง (2552) นวัตกรรมทางการตลาด (Innovative Marketing) พบว่า เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวกับด้วยเรื่องการพัฒนาวิธีการตีการตลาดในแบบใหม่เพื่อที่จะแข่งกับคู่แข่งกลุ่มเดิมในตลาดเดิมที่เคยแข่งขันกันมาก่อนหน้านี้ และการขยายตลาดสู่กลุ่มลูกค้าใหม่ ด้วยการเห็นถึงความสำคัญกับช่องทางการจัดจำหน่าย บรรจุภัณฑ์ การสื่อสารทางตลาด การส่งมอบสินค้าหรือผลิตภัณฑ์หรือสินค้าให้กับผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น การเพิ่มมูลค่าการซื้อของผู้บริโภคแต่ละราย ด้วยระบบ Supply Chain Management ที่มีความสามารถมากที่สุด โดยเฉพาะในภาวะต้นทุนน้ำมันที่สูงขึ้น ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับการใช้ ระบบ Innovation นั้นก็คือ ระบบจะทำให้เราทราบถึงช่วงเวลาที่ลูกค้าจะทำเจราจาสั่งซื้อสินค้าขององค์กรได้ ซึ่งเป็นผลทำให้เราทราบถึงช่วงเวลาทำการจัดสินค้าให้กับบริษัท หรือร้านค้าที่เป็นตัวแทนในประเทศไทยเป็นผู้จำหน่ายได้อย่างพอดี และเป็นผลดีแก่องค์กร ในด้านของการประหยัดต้นทุนค่าจัดสินค้า จนถึงลดค่าการใช้จ่ายในการผลิตที่เกินจำนวนการจัดจำหน่ายได้อย่างถือว่าเป็นนวัตกรรมทางด้าน ผู้บริโภคสัมพันธ์ สอดคล้องกับ สำนักนวัตกรรมแห่งชาติ, จารุณี วงศ์ลิขิตรัตน์, 2558 พบว่า นวัตกรรมทางการตลาด ตามนิยามโดยสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดจากการ

ใช้ ความรู้และความคิดต่างๆ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ขึ้นมา และสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งนวัตกรรมไม่ได้มีความหมายเฉพาะการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาใช้อย่าง เดียวเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเพื่อหาข้อสรุปหรือแนวทาง เชิงสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งส่งผลไปสู่การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

โดยมีแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการตลาด เป็น 3 องค์ประกอบ (C-P-I) ได้แก่

1. กลยุทธ์ด้านการให้ความสำคัญแก่ลูกค้า (Customer Orientation) ผู้ผลิตจะผลิตสิ่ง ใดเพื่อตอบสนองความต้องการของผลิตภัณฑ์ที่มีคุณสมบัติดีขึ้นเสมอ สร้างความต้องการให้ ลูกค้า ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความทันสมัยอยู่เสมอ สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นที่ต้องการของตลาด

2. กลยุทธ์การให้ความสำคัญในส่วนของกำไร (Profit Orientation) ผู้ผลิตสินค้า คำนึงถึงกำไรที่ธุรกิจได้รับ และอีกส่วนหนึ่งกำไรที่มอบให้แก่ผู้บริโภคทั้งความเข้าใจความ ต้องการของผู้ซื้อ การบริการที่ดีเพื่อให้ลูกค้าประทับใจ พร้อมทั้งมีการบริการหลังการขายที่ดี

3. กลยุทธ์การบูรณาการทางการตลาด (Integrated Marketing) คือ การร่วมมือกัน ทำงานทั้งฝ่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) ฝ่ายการโฆษณา (Advertising) และฝ่ายการขาย (Sales) มาร่วมกันทำงานกับฝ่ายการตลาด การปรับเปลี่ยนวิธีการซื้อสินค้า ใหม่ๆ ทั้งระบบออนไลน์ หรือเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่เข้าถึงสะดวกและรวดเร็ว สร้าง ความสะดวกสบายให้กับผู้ซื้อ การปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลงคำสั่งซื้อและการใช้เทคโนโลยีเข้ามา เป็นกลยุทธ์ทางการตลาด สามารถสร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภค สร้างมูลค่าของสินค้าได้เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการตระหนักถึงปัญหาของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ของผู้บริโภคที่ ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์

1.2 ควรให้ความสำคัญกับการประเมินทางเลือก ก่อนการตัดสินใจซื้อสินค้า ออนไลน์ เช่น การประเมินคุณภาพของสินค้าและราคาสินค้าให้ดีก่อนการตัดสินใจทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางการตลาด เพื่อ การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ที่มีคุณภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิริติ ยศยิ่งยง. (2552). **องค์กรแห่งนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2550). “**นิยามนวัตกรรม,**” **กลยุทธ์-นวัตกรรม**. สืบค้นจาก http://www.nia.or.th/www_thai/strategy_meaning.html.
- จารุณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์. (2558). **การเงินและการบัญชีเพื่อการบริหารเทคโนโลยีและนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดนยา ทองสิมา. (2549). **กลยุทธ์นวัตกรรมทางการตลาดสำหรับผู้ส่งออกสินค้าอาหารแห่งของไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ผุสดี พลสารมย์. (2541). **การศึกษาเชิงประจักษ์ของตัวแบบนวัตกรรมทางการตลาดที่มีผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจส่งออกในประเทศไทย**. การศึกษาเฉพาะบุคคล ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลักขณา ลีละยุทธโยธิน. (2549). **การจัดการนวัตกรรมในธุรกิจผลิตภัณฑ์-อาหารเสริมสุขภาพ**. สืบค้นจาก <http://www.nia.or.th/innolinks/200608/innovpeople.htm>.
- วรัญญา โพธิ์ไพฑ่อง. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าจากร้านค้าออนไลน์ (คั่นคว้าวอิสระ)**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.
- สุนันทา ตระกูลสิทธิศรี. (2556). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าผ่านเฟซบุคในประเทศไทย**. (ศึกษาอิสระ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2558). **นวัตกรรมคนไทยทำได้ จากแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติจริง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2548). **การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Ansoff, I. (1957). Strategies for Diversification. *Harvard Business Review*, 35(5), 113-124.
- Drucker, P. F. (1973). *Management: Tasks, Responsibilities, Practices*. New York.

Kotler, P. (1980). **Principles of Marketing**.

Kotler, P. (2002). **Marketing Management Millenium Edition**. The United States of America: A Pearson Education Company.

Michele, O., Audrey, G., & David, C. (2009, October). Innovative marketing in SMEs: an empirical study. *Taylor & Francis*, 7(5), 383–396.

Yamane , Taro. (1970). *Statistic : An Introductory Analysis*. (2d ed.). Tokyo : John Weatherhill, Inc.

